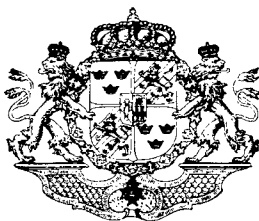

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

FATTIGVÅRDEN

ÅR 1940

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1943

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

430590

INLEDNING

TILL

Fattigvården / Kungl. Socialstyrelsen = [Public assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1920-1958. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1918-1956.

År 1918-1935, år 1920-1937 utgiven av Statistiska centralbyrån. 1918-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. 1950-1960 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska.

År 1935-1949 med parallelltitel på franska: Assistance publique.

År 1950-1956 med parallelltitel på engelska: Public assistance.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. U, Kommunernas fattigvård och finanser. – Stockholm, 1877-1920.

Täckningsår: 1874-1917

Efterföljare:

Socialhjälpen / Kungl. Socialstyrelsen = [Social assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1959-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1957-1960

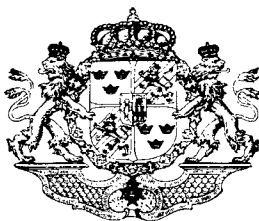
Socialvården / Statistiska centralbyrån = Social welfare statistics / National Central Bureau of Statistics. – Stockholm, 1963-1983. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1961-1981

Fattigvården år 1940.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2012.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

FATTIGVÅRDEN

ÅR 1940

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1943

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

430590

ASSISTANCE PUBLIQUE EN 1940

Pour la table des matières voir page	6
Pour le résumé en français voir page	8

Socialstyrelsen får härmed överlämna berättelse angående kommunernas fattigvård år 1940. I huvudsak ansluter sig densamma till motsvarande berättelse för föregående år men innehåller därutöver vissa nya undersökningar. Liksom föregående berättelse grundar den sig på utdrag ur kommunernas socialregister i överensstämmelse med det förslag till omläggning av fattigvårdsstatistiken, som styrelsen framlagt i underdånig skrivelse den 11 maj 1940 och som styrelsen genom kungl. brev den 14 juni 1940 bemyndigats att genomföra.

Föreliggande berättelse har utarbetats av aktuarien Gustaf Holmstedt, som inom styrelsen handhaft den närmaste ledningen av hit hörande arbeten.

Stockholm i januari 1943.

KARL J. HÖJER.

BERTIL NYSTRÖM.

Innehållsförteckning.

<i>Text.</i>	<i>Sid.</i>
Sammanfattning på franska	8
Sammanfattning på svenska	10
I. <i>Primärmaterialiet och bearbetningen</i>	13
Principerna för redovisningen	13
Bearbetningen av materialet	13
II. <i>Fattigvårdssamhällen</i>	15
III. <i>Antalet understödsfall och understödsfallens fördelning på olika familjetyper</i>	16
Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna	16
Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna, fördelade på familjetyper	19
Fördelningen på familjetyper inom fattigvårdsklientelet och inom befolkningen	25
Relativa antalet understödsfall inom olika familjetyper	26
Av fattigvårdsstyrelserna understödda familjer fördelade efter barnantal	29
Familjernas fördelning efter barnantal inom fattigvårdsklientelet och inom befolkningen	33
Relativa antalet understödsfall inom familjer med olika barnantal	36
IV. <i>Understödsdagarnas antal och andel av befolkningen</i>	38
Antalet personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna	38
Understödsdagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd	41
Antal understödsdagare i förhållande till folkmängden	43
V. <i>Understödsdagare med tilläggspension samt barn med barnbidrag eller bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet</i>	57
Antal understödsdagare med tilläggspension	58
Antal familjer resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott jämte understöd av fattigvårdsstyrelserna	60
VI. <i>Fördelningen av understödsfallen efter understödets beskaffenhet</i>	63
Fattigvårdens huvudformer	63
Förekomsten av hemunderstöd	64
Förekomsten av anstaltsvård	66
Förekomsten av »annan hjälp»	68
VII. <i>Vård på fattigvårdsanstalt</i>	69
Antal vårdtagare m. m.	69
Antal vård dagar och vårdens värde	72
VIII. <i>Vård på sjukvårdsanstalt</i>	75
Antal vårdtagare m. m.	75
Antal vård dagar och vårdens värde	78
IX. <i>Hemunderstöd</i>	81
Antal understödsfall m. m.	81
Understödet varaktighet	84
Understödet värde	88
X. <i>Annan hjälp</i>	93
Antal understödsfall m. m.	93
Understödet värde	93
XI. <i>Understödet rättsliga form och totala värde</i>	94
Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form	94
Understödet totala värde	96

Tabellbilaga.

Sid.

Tab. 1. Fattigvårdssamhällena, fördelade efter folkmängden länsvis den 1 januari 1940 . . .	101
» 2. Antal understödsfall med fördelning efter familjetyp, samt antal understödstagare med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn år 1940, länsvis	102
» 3. Anstaltsvården år 1940, länsvis	104
» 4. Hemunderstöd och »annan hjälp» år 1940, länsvis	106
» 5. Det totala värdet av understöd, som meddelats av fattigvårdsstyrelserna, år 1940, samt dess procentuella fördelning på olika understödsformer, länsvis	107
» 6. Antal understödstagare med tilläggspension, antal barn i understödda familjer med barnbidrag eller bidragsförskott samt understödsfallens fördelning med avseende på understödets rättsliga form, år 1940, länsvis	108

Diagram.

Diagram I. Antal understödstagare vid fattigvården åren 1923—1940	40
» II. Antal understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper, länsvis, år 1940	45
» III. Hemunderstödda bland ensamma kvinnor utan barn och gifta par utan barn, fördelade i procent efter det månatliga understödets storlek i jordbrukskommuner och industrikommuner på landsbygden samt i Göteborg och i städer under 30 000 invånare	92
» IV. Fattigvårdsunderstödens totala värde (brutto) åren 1923—1940	98

Table des matières.

Texte.

Page

Résumé en français	8
Résumé en suédois	10
I. <i>Données primaires et méthodes utilisées pour l'établissement des statistiques</i>	13
Principes du compte-rendu	13
Méthodes d'établissement des statistiques	13
II. <i>Collectivités d'assistance</i>	15
III. <i>Nombre des cas d'assistance et leur répartition d'après les types de familles</i>	16
Nombre des familles secourues par les Directions de l'Assistance publique	16
Nombre des familles secourues par les Directions de l'Assistance publique réparties d'après les types de familles	19
Répartition de la clientèle de l'Assistance publique et de la population d'après les types de familles	25
Pourcentage de cas d'assistance dans les différents types de familles	26
Répartition des familles secourues par les Directions de l'Assistance publique d'après le nombre des enfants	29
Répartition des familles d'après le nombre des enfants dans la clientèle de l'Assistance publique et dans la population	33
Pourcentage des cas d'assistance dans les familles ayant un nombre différent d'enfants	36
IV. <i>Nombre des assistés et leur nombre en pour cent de la population</i>	38
Nombre des personnes secourues par les Directions de l'Assistance publique	38
Répartition des assistés en enfants et en adultes et d'après leur état-civil	41
Nombre des assistés en pour cent de la population	43
V. <i>Assistés bénéficiant d'un supplément à la pension nationale et enfants avec allocations ou avances d'allocations dans la clientèle de l'Assistance publique</i>	57
Nombre des assistés avec supplément de pension	58
Nombre des familles, respectivement des enfants, avec allocations pour enfants ou avances d'allocations et secourues par les Directions de l'Assistance publique	60

	Page
VI. <i>Répartition des cas d'assistance d'après la forme des secours</i>	63
Principales formes des secours	63
Secours à domicile	64
Soins donnés dans les asiles de vieillards	66
Autres formes des secours	68
VII. <i>Soins donnés dans les asiles de vieillards</i>	69
Nombre des assistés dans les asiles, etc.	69
Nombre des journées d'assistance et valeur de l'assistance	72
VIII. <i>Soins donnés dans les établissements médicaux</i>	75
Nombre des assistés, etc.	75
Nombre des journées d'hospitalisation et valeur de l'assistance	78
IX. <i>Secours à domicile</i>	81
Nombre des cas d'assistance, etc.	81
Durée de l'assistance	84
Valeur de l'assistance	88
X. <i>Autres formes des secours</i>	93
Nombre des cas d'assistance, etc.	93
Valeur de l'assistance	93
XI. <i>Forme juridique et valeur globale des secours</i>	94
Répartition des cas d'assistance d'après la forme juridique des secours	94
Valeur globale des secours	96

Tableaux annexés.

Tableau 1. Collectivités d'assistance, réparties d'après la population par département au 1 ^{er} janvier 1940	101
2. Nombre des cas d'assistance avec répartition d'après les types de familles et nombre des assistés avec répartition en hommes et femmes adultes et en enfants, par département	102
3. Soins donnés dans les asiles de vieillards en 1940, par département	104
4. Secours à domicile et « autres formes d'assistance » en 1940, par département	106
5. Valeur globale des secours fournis par les Directions de l'Assistance en 1940, et leur répartition en pour cent d'après les différentes formes des secours, par département	107
6. Nombre des assistés avec supplément de pension, nombre d'enfants dans les familles assistées avec allocations pour enfants ou avances d'allocations et répartition des cas d'assistance d'après la forme juridique des secours, en 1940, par département	108

Diagrammes.

Diagramme I. Nombre des bénéficiaires de l'Assistance publique les années 1923—1940	40
II. Nombre, d'assistés en pour cent de la population dans les différents départements et dans certains groupes de communes en 1940	45
III. Assistés parmi les femmes seules sans enfants et les couples mariés sans enfants, répartis d'après la grandeur des secours mensuels dans les communes agricoles, les communes industrielles, ainsi qu'à Gothenbourg et dans certaines villes de moins de 30 000 habitants	92
IV. La valeur globale des secours consentis par l'Assistance publique les années 1923—1940	98

Résumé.

D'après les données contenues dans la statistique de l'Assistance publique pour l'année 1940, environ 279 000 familles, au sens juridique de ce mot dans la législation sur l'assistance aux indigents, ont bénéficié de secours des Directions de l'Assistance publique. Leur nombre s'est accru depuis 1939 d'environ 5 000, soit de 2 %. Des familles secourues les femmes seules et les hommes seuls sans enfants constituaient 34 et 27 % respectivement, tandis que les couples mariés avec enfants constituaient 20 % et les couples mariés sans enfants 12 %. Les femmes seules avec enfants étaient relativement nombreuses, leur proportion étant de 6 %, tandis que chacun des groupes hommes seuls et enfants seuls représentait moins de 1 % de l'ensemble. Cette répartition différait peu sensiblement de la répartition correspondante de la population, si ce n'est en ce qui touche les femmes seules avec enfants, qui étaient proportionnellement trois fois plus nombreuses dans la clientèle de l'Assistance publique que dans l'ensemble de la population.

Au total, environ 75 000 familles avec enfants de moins de 16 ans ont bénéficié en 1940 de secours des Directions de l'Assistance publique. De ces familles, 49 000 avaient un ou deux enfants et 26 000 trois ou plus. Le nombre des familles ayant des enfants était relativement peu élevé dans les villes, en particulier à Stockholm, et élevé à la campagne, surtout dans le Norrland. La proportion des familles avec un ou deux enfants, parmi les bénéficiaires de l'Assistance, correspondait à peu près à celle qu'elles occupent dans l'ensemble de la population (16 à 17 %). Par contre, les familles ayant trois enfants ou plus étaient, parmi les assistés, proportionnellement deux fois plus nombreuses à la campagne et trois fois dans les villes que dans la population tout entière. De toutes les familles secourues, 11 % à la campagne et 7 % dans les villes avaient trois enfants ou plus.

Le nombre total des personnes secourues par les Directions de l'Assistance publique a été, en 1940 d'environ 532 000, dont 166 000 hommes adultes, 200 000 femmes adultes et 166 000 enfants au-dessous de 16 ans. Depuis 1939, le nombre total s'est accru d'environ 8 000, soit 1½ %.

Par rapport à la population globale, le nombre des assistés constituait un peu plus de 8 %.

Les villes indiquaient un chiffre plus élevé (9 %) que les communes rurales (pas tout à fait 8 %). Des différences assez sensibles règnent entre les communes rurales selon leur caractère économique. Les communes agricoles montraient le pourcentage le plus faible (6 %) et les communes forestières le plus fort (11 %). Les communes industrielles et les localités à population dense occupaient une situation intermédiaire (9 %). Des différences importantes existent aussi entre les diverses régions du pays. Les départements de la Suède centrale avaient en général, par rapport à leur population, plus d'assistés que ceux de la Suède du Sud; les départements du Norrland en avaient proportionnellement le nombre le plus grand. En ce qui concerne la fréquence de l'assistance dans les différents départements, on peut se reporter au diagramme II, page 45. Les charges d'assistance qui incombent aux différentes collectivités d'assistance varient grandement. Des 2 398 collectivités situées à la campagne, un bon cinquième avait au plus 3 assistés par 100 habitants, un bon quart entre 3 et 5, un peu plus d'un cinquième entre 5 et 7 et près d'un tiers plus de 7. Dans 64 communes rurales, le nombre des assistés constituait plus de 15 % de la population et dans 3 plus de 30 %. Ces différences dans la fréquence de l'assistance dépendent principalement du caractère économique de la commune et autres particularités locales.

Près de 146 000 personnes bénéficiant d'un supplément à la pension nationale, motivé par l'âge ou l'invalidité, avaient reçu pendant l'année un secours complémentaire des Directions de l'Assistance publique. Elles constituaient environ 39 % du total des adultes secourus par l'Assistance publique et environ 30 % de tous les bénéficiaires d'un supplément de pension. Les familles avec enfants avaient, dans un certain nombre de cas, reçu en plus du secours de l'Assistance des allocations pour enfants ou des avances d'allocations. Le nombre d'enfants bénéficiant d'allocations ou d'avances d'allocations dans la clientèle de l'Assistance publique était respectivement de 24 000 et 8 400, constituant 13 et 5 % du total des enfants des familles assistées et environ 38 et 28 % de tous les enfants bénéficiaires, dans le pays, d'allocations ou avances d'allocations.

De toutes les familles secourues par les Directions de l'Assistance publique, 63 % avaient obtenu des secours à domicile, tandis que 16 % avaient reçu des soins dans des asiles de vieillards et 27 % dans des établissements médicaux. En outre, 15 % avaient été assistées sous différentes formes (pension chez des particuliers, indemnités de déplacement, apprentissage d'un métier, etc.). Les secours à domicile étaient beaucoup plus fréquents dans les villes (70 %) que dans les communes rurales (57 %). Dans les communes agricoles, les soins dans des établissements hospitaliers étaient la forme la plus ordinaire du secours (54 %), contrairement en ce qui concerne les autres communes.

Près de 46 000 personnes ont reçu des soins dans les établissements communaux de l'Assistance publique, y compris leurs sections d'aliénés et de malades chroniques. Plus de la moitié des assistés dans ces établissements y ont séjourné l'année entière tandis que, pour un cinquième, la durée de l'hospitalisation n'a pas dépassé 90 jours. Le nombre des journées d'hospitalisation par assisté a été en moyenne de 258.

Le nombre des personnes qui, entièrement ou partiellement aux frais des Directions de l'Assistance publique, ont été soignées dans les hôpitaux départementaux, infirmeries, sanatoriums, asiles d'aliénés, asiles d'anormaux, etc. s'est élevé à environ 78 000. Près d'un tiers avaient bénéficié de ces soins pendant l'année entière et environ la moitié pendant trois mois au plus. La durée de l'hospitalisation avait été en moyenne, par malade, de 160 jours.

Des secours à domicile, sous différentes formes, en espèces ou en nature, avaient été consentis à environ 181 000 familles, comprenant à peu près 392 000 personnes, soit 71 % de tous les assistés. Les femmes seules sans enfants constituaient le groupe le plus grand (33 %), comme c'était le cas pour l'ensemble de la clientèle de l'Assistance publique (34 %). Par contre, les hommes seuls sans enfants étaient en nombre sensiblement moindre, proportionnellement, à celui qu'ils occupaient dans l'ensemble de la clientèle assistée

(20 % contre 27 %). Les couples mariés avec enfants étaient dans la proportion de 25 % (contre 19 %).

De toutes les familles secourues à domicile, plus des $\frac{2}{3}$, l'avaient été pendant 10 à 12 mois. D'autre part, $\frac{1}{3}$, aussi avaient reçu des secours pendant au plus 6 mois et, pour près de $\frac{1}{6}$, la durée de l'assistance avait été au plus d'un mois. Près des $\frac{2}{3}$ des bénéficiaires de supplément de pension assistés à domicile avaient reçu des secours pendant presque toute l'année (10 à 12 mois). Parmi les autres assistés, un bon quart avaient été secourus pendant presque toute l'année et environ la même proportion avait reçu un secours temporaire pendant un mois. La durée moyenne de l'assistance était, pour l'ensemble des assistés, d'environ 7 mois. La durée des secours la plus longue concernait les femmes seules sans enfants (près de 7 mois) et la plus courte (près de $3\frac{1}{2}$ mois) les hommes seuls sans enfants. Pour les couples mariés avec enfants, la durée moyenne de l'assistance était de près de 4 mois.

La valeur moyenne des secours à domicile s'élevait par mois, pour l'ensemble des cas, à 34 couronnes, dans les communes rurales à 26 couronnes et dans les villes à 43 couronnes. Les hommes et les femmes seuls sans enfants recevaient en moyenne les secours les moins élevés (en moyenne pour tout le pays de 27, à 28 couronnes) et les couples mariés avec enfants les plus élevés (56 couronnes). Ces chiffres représentent cependant une moyenne des secours qui, parfois, varient beaucoup entre eux (voir diagramme III, page 92). Ils ne représentent pas non plus ce dont les assistés disposaient pour vivre, puisque la plupart avaient d'autres revenus.

La valeur globale des secours consentis par les Directions de l'Assistance publique s'est chiffrée pendant l'année 1940 à 99.5 millions de couronnes. Cette somme surpassait de 9.2 millions de couronnes, soit de 10 %, la somme des secours fournis en 1939. De la valeur totale des secours de l'Assistance publique en 1940, 43.7 millions de couronnes, soit un peu plus des $\frac{2}{3}$, étaient constitués par les secours à domicile.

Sammanfattning.

Enligt uppgifterna till 1940 års fattigvårdsstatistik erhöles under redogörelseåret omkring 279 000 familjer i fattigvårdsrättslig mening understödd av fattigvårdsstyrelserna. Deras antal har sedan 1939 ökat med ungefär 5 000 eller 2 %. Av de understödda familjerna utgjorde ensamma kvinnor utan barn och ensamma män utan barn 34 % respektive 27 %, medan gifta par med barn utgjorde 20 % och gifta par utan barn 12 %. Ensamma kvinnor med barn voro relativt talrika, de utgjorde nämligen 6 %, medan ensamma män utan barn och ensamma barn vardera omfattade mindre än 1 % av hela antalet. Denna fördelning skilde sig icke i högre grad från motsvarande fördelning inom befolkningen i dess helhet utom beträffande ensamma kvinnor med barn, vilka relativt sett voro ungefär tre gånger så talrika inom fattigvårdsklientelet som inom hela befolkningen.

Inalles åtnjoto under 1940 omkring 75 000 familjer med barn under 16 år understödd av fattigvårdsstyrelserna. Av dessa hade 49 000 ett eller två barn och 26 000 tre eller flera. Antalet barnfamiljer var relativt litet i städerna, särskilt i Stockholm, och stort på landsbygden, framför allt i Norrland. Andelen ett- och tvåbarnsfamiljer bland understödsfallen vid fattigvården var i stort sett densamma som inom befolkningen (16 å 17 %). Familjer med tre eller flera barn voro däremot bland understödsfallen på landsbygden två gånger och i städerna tre gånger så talrika, relativt sett, som inom hela befolkningen. Av samtliga understödda familjer voro på landsbygden 11 % och i städerna 7 % barnrika.

Hela antalet personer med understödd av fattigvårdsstyrelserna uppgick år 1940 till cirka 532 000, varav 166 000 vuxna män, 200 000 vuxna kvinnor och 166 000 barn under 16 år. Sedan 1939 har totala antalet ökat med cirka 8 000 eller 1½ %.

I förhållande till hela folkmängden utgjorde antalet understödstagare drygt 8 %. Städerna uppvisade en högre siffra (9 %) än landskommunerna (knappt 8 %). Rätt avsevärda olikheter råda mellan landskommuner med olikartat näringsliv. Det lägsta procenttalet uppvisade jordbrukskommunerna (6 %) och det högsta (11 %) skogskommunerna. En mellanställning intogo industri- och övriga kommuner (9 %). Betydande olikheter

framtråda också mellan olika landsdelar. De mellansvenska länen hade i stort sett flera understödstagare i förhållande till folkmängden än de sydsvenska. De norrländska länen uppvisade största relativa antalet understödstagare. Beträffande fattigvårdsfrekvensen i de särskilda länen, hänvisas till diagram II, sid. 45. — Stora växlingar förekomma i understödsverksamhetens omfattning inom olika fattigvårdssamhällen. Av de 2 398 fattigvårdssamhällena på landsbygden hade drygt 1/5 högst 3 understödstagare per 100 invånare, drygt 1/5 mellan 3 och 5, något över 1/5 mellan 5 och 7 samt nära 1/5 mer än 7. I 64 landskommuner utgjorde antalet understödstagare mer än 15 % av folkmängden och i 3 mer än 30 %. Dessa olikheter i fattigvårdsfrekvensen bero huvudsakligen av kommunernas näringsförhållanden och andra lokala faktorer.

Nära 146 000 personer med tilläggspension till följd av hög ålder eller invaliditet hade erhållit kompletterande hjälp av fattigvårdsstyrelserna under året. Dessa utgjorde ungefär 39 % av samtliga vuxna understödstagare vid fattigvården och ungefär 30 % av alla tilläggspensionärer i riket. Familjer med barn hade i en del fall utöver fattigvårdsunderstödet uppburit barnbidrag eller bidragsförskott. Antalet barn med barnbidrag resp. bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet uppgick till c:a 24 400 resp. 8 400. De utgjorde 13 resp. 5 % av hela antalet barn inom de fattigvårdsunderstödda familjerna och ungefär 38 resp. 28 % av samtliga barn med barnbidrag eller bidragsförskott i riket.

Av samtliga familjer, som erhållit hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade 63 % fått hemunderstödd, medan 16 % och 27 % hade åtnjutit personlig vård på fattigvårdsanstalter respektive sjukvårdsanstalter. Dessutom hade 15 % åtnjutit annan hjälp i olika former (inackordering i enskilt hem, resekostnader, yrkesutbildning o. s. v.). Understödd i hemmet var väsentligt vanligare i städerna (70 %) än i landskommunerna (57 %). I jordbrukskommunerna var anstaltsvården den vanligaste hjälpformen (54 %) i olikhet med vad fallat var i andra kommuner.

Nära 46 000 personer åtnjoto vård å kommunernas fattigvårdsanstalter, deras avdelningar för sinnessjuka och kroniskt sjuka inräknade. Över

halva antalet vårdtagare på dessa anstalter hade vistats där hela året, medan för en femtedel vårdtiden ej översteg 90 dagar. Antalet vård dagar per vårdtagare utgjorde i genomsnitt 258.

Antalet personer, som helt eller delvis på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad åtnjoto vård på läns-lasarett, sjukstugor, sanatorier, sinnessjukhus, sinnesslöanstalter etc., uppgick till cirka 78 000. Nära en tredjedel hade åtnjutit dylik vård under hela året, medan ungefär hälften vårdats under högst tre månader. Vårdtiden för vårdtagare uppgick i medeltal till 160 dagar.

Understöd i hemmet i olika former, kontant eller in natura, hade utgått till omkring 181 000 familjer, omfattande cirka 392 000 personer eller 71 % av samtliga understödstagare. Ensamma kvinnor utan barn utgjorde den största gruppen (33 %), liksom fallet var inom fattigvårdsklientelet i dess helhet (34 %). Däremot voro ensamma män utan barn betydligt färre, relativt sett, än vad fallet var inom hela fattigvårdsklientelet (20 % mot 27 %). Gifta par med barn utgjorde 25 % (mot 19 %).

Av samtliga familjer med hemunderstöd hade över $\frac{2}{3}$ erhållit dylik hjälp under 10—12 månader. Å andra sidan hade likaledes $\frac{2}{3}$ erhållit dylik hjälp under högst 6 månader, och för nära $\frac{1}{6}$ uppgick understöd tiden till högst 1 månad. Nära $\frac{2}{3}$ av de hemunderstödda tilläggs pensionärerna hade erhållit understöd praktiskt taget hela året (10—12 månader). Av övriga understödstagare hade drygt $\frac{1}{4}$ fått hjälp nästan hela året och ungefär

lika många ett tillfälligt understöd under högst en månad. Den genomsnittliga understöd tiden uppgick för tilläggs pensionärer till 9 månader. För övriga understödstagare utgjorde densamma i medeltal 5 månader, men visade i motsats till vad fallet var bland pensionärerna rätt stora variationer för olika familjetyper. Den längsta understöd tiden uppvisade bland övriga understödstagare ensamma kvinnor utan barn (nära 7 månader) och den kortaste (nära $3\frac{1}{2}$ månader) ensamma män utan barn. För gifta par med barn utgjorde den genomsnittliga understöd tiden nära 4 månader.

Hemunderstödet genomsnittliga värde per månad belöpte sig för samtliga understödsfall till 34 kr., i landskommunerna till 26 kr. och i städerna till 43 kr. Ensamstående män och kvinnor utan barn erhöles i medeltal de minsta understödsbeloppen (i medeltal för hela riket 28 resp. 27 kr.) och makar med barn de högsta (56 kr.). Dessa belopp utgöra emellertid medeltal av understöd, som stundom äro inbördes mycket skiftande till sin storlek (jfr diagram III, sid. 92). De utgöra icke något mått på vad understödstagarna hade att leva av eftersom flertalet även hade andra inkomster.

Det totala värdet av den hjälp, som fattigvårdsstyrelserna lämnade under år 1940, har uppgivits till 99·5 milj. kr. Denna summa var 9·2 milj. kr. eller ungefär 10 % högre än år 1939. Av fattigvårdens totala värde år 1940 utgjordes 43·7 milj. kr. eller drygt $\frac{2}{3}$ av hemunderstöd.

I. Primärmaterialet och bearbetningen.

Principerna för redovisningen. Fattigvårdsstatistiken grundar sig sedan den år 1939 genomförda omläggningen av densamma, varom en utförlig redogörelse lämnats i fattigvårdsberättelsen för sagda år, på uppgifter hämtade ur de socialregister, som enligt lagen den 20 mars 1936 (SFS 1936:56) skola föras i varje kommun. Statistiken omfattar alla de familjer (och personer), som under redogörelseåret erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fond eller donation under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

De principer, som gälla för redovisningen till fattigvårdsstatistiken, äro desamma, som ligga till grund för socialregistrets förande. Enhet vid redovisningen av understödstagarna och av dem uppburna understöd utgör familjen i fattigvårdsrättslig mening. Familjen omfattar enligt fattigvårdslagen huvudpersonen, som kan vara man eller kvinna, samt de personer, som härleda sin hemortsrätt från honom eller henne, d. v. s. hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år. Barn, som fyllt 16 år och enligt lagen äro självständiga hemortsrättsledare, redovisas för sig, dock endast om de erhållit för dem själva avsedd hjälp av fattigvården, eljest icke alls. Understöden redovisas alltså familjevis, vare sig familjen i dess helhet eller endast hemortsrättsledaren själv eller i förekommande fall endast hustrun eller de minderåriga barnen blivit delaktiga därav. I fråga om personlig vård, som meddelats någon av familjemedlemmarna på fattigvårdsanstalt eller sjukvårdsanstalt, lämnas dock i varje särskilt fall uppgift om antalet personer, som åtnjutit dylik vård, med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn.

De redovisade understödsfallen hänföras till endera av följande sju familjetyper, nämligen ensam man utan barn, ensam man med barn, ensam kvinna utan barn, ensam kvinna med barn, gift par (eller samboende) utan barn, gift par (eller samboende) med barn samt ensamma barn. I fråga om familjer med barn uppgives i varje särskilt fall antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade minderåriga barn. Härjämte lämnas från och med år 1940 även uppgift om de av familjens barn under 16 år, som omhändertagits av barnavårdsnämnd.

Det för 1940 års fattigvårdsstatistik använda frågeformuläret överensstämmer i allt väsentligt med det, som användes för 1939 års statistik och som återges i berättelsen för sistnämnda år (sid. 41).

Bearbetningen av materialet. Bearbetningen har bedrivits i två olika etapper. För det första har efter erforderlig granskning av primärmaterialet uppgif-

terna för varje kommun hopsummerats. På grundval av dessa kommunsummer har en preliminär berättelse angående fattigvården år 1940 utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden (årg. 1942, sid. 130), varjämte vissa uppgifter angående antalet understödstagare i de särskilda kommunerna sammanställts för publicering i Årsbok för Sveriges kommuner 1942. Kommunsumorna ligga vidare till grund för tabellerna 2—6 i tabellbilagan till denna berättelse.

Den andra etappen har — liksom vid 1939 års statistik — utgjorts av en representativ undersökning, omfattande vart femte av de redovisade understödsfallen. För denna bearbetning har använts holkortsmetoden. Resultatet meddelas i form av texttabeller, som ingå i den följande berättelsen.

Omfattningen av det urval, som gjorts för den representativa undersökningen framgår av följande siffror.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftn par el. samboende		Ensamma barn	Samtliga familjer	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		utan barn	med barn
<i>Landsbygden.</i>									
Antal understödsfall .	44 084	1 248	52 366	9 571	19 274	31 887	726	115 724	43 432
därav i repr.undersökn.	8 894	257	10 324	1 919	3 905	6 369	163	23 123	8 708
d:o i %	20.2	20.6	19.7	20.1	20.3	20.0	22.5	20.0	20.0
<i>Städerna.</i>									
Antal understödsfall .	31 790	699	42 606	7 603	14 311	22 484	242	88 707	31 028
därav i repr.undersökn.	6 907	157	9 235	1 625	2 956	4 827	48	19 098	6 657
d:o i %	21.7	22.5	21.7	21.4	20.7	21.5	19.8	21.5	21.5
<i>Hela riket.</i>									
Antal understödsfall .	75 874	1 947	94 972	17 174	33 585	54 371	968	204 431	74 460
därav i repr.undersökn.	15 801	414	19 559	3 544	6 861	11 196	211	42 221	15 365
d:o i %	20.8	21.3	20.6	20.6	20.4	20.6	21.8	20.7	20.6

Härav framgår, att urvalet av undersökningsobjekt för landsbygdens del motsvarar jämnt en femtedel av hela antalet understödsfall. I städerna äro understödsfallen däremot något flera, men avvikelserna är relativt obetydliga. Även i de skilda familjetyperna äro avvikelserna från 20-procentsregeln relativt sett ringa, varför urvalet härutinnan kan anses motsvara kraven på representativitet. Detta gäller också i fråga om fördelningen på olika hjälpformer, såsom framgår av följande tablå.

	Antal vårdtagare på					
	fattigvårdsanstalt			sjukvårdsanstalt		
	hela antalet	därav i repr. undersökn.		hela antalet	därav i repr. undersökn.	
		antal	%		antal	%
Landsbygden	26 181	5 144	19.6	48 199	9 784	20.3
Städerna	19 428	4 225	21.7	29 915	6 143	20.5
Hela riket	45 609	9 369	20.5	78 114	15 927	20.4

De på hela materialet grundade uppgifterna återgivnas länsvis med fördelning på landsbygd och städer, varjämte särskilda uppgifter lämnas för de större städerna. Bearbetningen av det representativa materialet har däremot huvudsakligen inriktats på studiet av förhållandena i olika landsdelar och i kommuner med olikartat näringsliv.

Landsbygden har indelats i landsdelar, enligt den indelning, som använts vid 1936 års särskilda folkräkning.¹ Landskommunerna ha därvid hänförs till fem riksområden, nämligen: 1) Mälarlänen (omfattande Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län), 2) Östra Götaland (Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län), 3) Skåne, Halland och Blekinge, 4) Bohuslän och Vänerlänen (Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län) samt 5) Dalarna och Norrland. Städerna ha uppdelats så, att Stockholm, Göteborg och Malnö redovisas var för sig, medan övriga större städer över 30 000 invånare och mindre städer förts till var sin grupp.

Med avseende på olikheter i näringslivet ha landskommunerna indelats i fem kommuntyper: jordbrukskommuner, skogskommuner, blandade kommuner, industrikommuner och övriga kommuner, varvid följts den indelning, som gjordes vid 1930 års folkräkning, med iakttagande av de ändringar, som vidtogos vid 1935/36 års särskilda folkräkning. Till jordbrukskommuner ha räknats kommuner, där minst 75 % av befolkningen tillhör jordbruk med binäringsar. Av dessa kommuner ha emellertid en del, belägna i Kopparbergs och Värmlands läns samt Norrlands skogsbygder, förts till en särskild grupp, skogskommuner. Inom ingen av sistnämnda kommuner överstiger åkerarealen 3 % av den totala landarealen. Såsom blandade kommuner ha räknats kommuner, i vilka 50—75 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binäringsar, och såsom industrikommuner betecknats kommuner, i vilka mindre än 50 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binäringsar och med minst $\frac{2}{3}$ agglomererad (i tätorter boende) befolkning. Till en särskild grupp övriga kommuner ha slutligen förts alla landskommuner, i vilka mindre än 50 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binäringsar (ej agglomererad). Antalet fattigvårdssamhällen av olika slag, grupperade efter sina näringsförhållanden och sitt invånarantal, framgår av tab. 1 i tabellbilagan.

II. Fattigvårdssamhällen.

Antalet fattigvårdssamhällen, varom uppgifter meddelas i tab. 1, uppgick år 1940 till 2 515, av vilka 2 398 tillhörde landsbygden och 117 utgjordes av städer. Enär dels två kommuner i vart och ett av Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län, dels ytterligare fem kommuner i Kalmar län enligt 6 § fattigvårdslagen sammanslutit sig till ett fattigvårdssamhälle, är antalet fattigvårdssamhällen på landsbygden åtta mindre än antalet landskommuner. Sedan år 1939 ha fattigvårdssamhällena på landsbygden minskat

¹ Jfr Särskilda folkräkningen 1935/36, del II, sid. 20*.

med två och i städerna ökat med ett. Med ingången av år 1940 tillkom Karl-skoga stad och inkorporerades Växjö landskommun med Växjö stad.

Med avseende på storleken, efter antalet invånare räknat, fördelade sig fattigvårdssamhällena såsom framgår av tab. 1.¹ Växlingarna i fattigvårdssamhällenas befolkningsstorlek äro mycket stora. Särskilt är detta fallet på landsbygden. Följande tablå visar fördelningen av landsbygdens fattigvårdssamhällen efter folkmängden den 1 januari 1940:

Antal invånare	Fattigvårdssamhällen		Antal invånare	Fattigvårdssamhällen	
	antal	%		antal	%
— 249	111	4.6	2 750— 2 999	39	1.6
250— 499	399	16.6	3 000— 3 999	114	4.8
500— 749	371	15.5	4 000— 4 999	63	2.6
750— 999	277	11.5	5 000— 5 999	39	1.6
1 000—1 249	243	10.1	6 000— 6 999	24	1.0
1 250—1 499	175	7.3	7 000— 7 999	13	0.5
1 500—1 749	143	6.0	8 000— 8 999	16	0.7
1 750—1 999	105	4.4	9 000— 9 999	9	0.4
2 000—2 249	79	3.3	10 000—11 999	15	0.6
2 250—2 499	90	3.8	12 000—14 999	9	0.4
2 500—2 749	58	2.4	15 000—	6	0.3
			Summa 2 398	100.0	

Av tablåen framgår, att 510 fattigvårdssamhällen eller 21 % av samtliga hade en folkmängd under 500. I 111 av dessa fattigvårdssamhällen understeg folkmängden 250 personer. I 648 fattigvårdssamhällen var invånarantalet mellan 500 och 1 000, vadan ej mindre än 1 158 fattigvårdssamhällen eller 48 % av samtliga hade en folkmängd ej uppgående till 1 000 personer. Minsta folkmängden hade Norra Säms fattigvårdssamhälle i Älvsborgs län med endast 85 invånare. I synnerhet på Gotland, i Skåne och i Västergötland äro de små kommunerna med ett ringa antal invånare talrika, likaså i Uppsala och Hallands län. De folkrikaste — såväl som de till arealen största — förekomma mest i de nordliga delarna av riket. Den största folkmängden av alla landskommuner hade Skellefteå landskommun (26 070 invånare) och Solna (26 025 invånare) samt ytterligare fyra, nämligen Gällivare, Jukkasjärvi, Domnarvet och Gudmundrå, hade mer än 15 000 invånare.

III. Antalet understödsfall och understödsfallens fördelning på olika familjetyper.

Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. I tab. 2 i tabellbilagan redovisas antalet familjer, vilka under år 1940 erhöilo understöd av fattigvårdsstyrelserna i någon form, jämte understödsfallens fördelning på olika familjetyper dels länsvis, dels i de större städerna. Antalet familjer, som un-

¹ En motsvarande fördelning av rikets landskommuner och städer efter folkmängden den 31 december 1940 och enligt indelningen den 1 januari 1941 lämnas i Folkräkningen 1940, del I, tab. D och G, sid. 8* och 11*. Jfr även Socialvårdskommitténs betänkande VI (S. O. U. 1942: 56), sid. 64.

der redogörelseåret åtnjöt understöd av fattigvården, utgjorde c:a 278 900, som fördelade sig på landsbygd och städer samt efter familjetyper på följande sätt.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamman barn	Samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
<i>Landsbygden.</i>								
Antal understödsfall	44 084	1 248	52 366	9 571	19 274	31 887	726	159 156
Ökning el. minskn. sedan 1939	-1 870	-302	+ 373	-1 092	+ 1 021	-2 248	-424	-4 542
D:o i %	-4.1	-19.5	+ 0.7	-10.2	+ 5.6	-6.6	-36.9	-2.8
<i>Städerna.</i>								
Antal understödsfall	31 790	699	42 606	7 603	14 311	22 484	242	119 735
Ökning sedan 1939	+ 1 530	+ 94	+ 1 238	+ 661	+ 2 022	+ 4 021	+ 5	+ 9 571
D:o i %	+ 5.1	+ 15.5	+ 3.0	+ 9.5	+ 16.5	+ 21.8	+ 2.1	+ 8.7
<i>Hela riket.</i>								
Antal understödsfall	75 874	1 947	94 972	17 174	33 585	54 371	968	278 891
Ökning el. minskn. sedan 1939	-340	-208	+ 1 611	-431	+ 3 043	+ 1 773	-419	+ 5 029
D:o i %	-0.4	-9.7	+ 1.7	-2.4	+ 10.0	+ 3.4	-30.2	+ 1.8

Från 1939 till 1940 har de understödda familjernas antal minskats på landsbygden med 4 500 eller 2.8 % och ökats i städerna med 9 500 eller 8.7 %. I hela riket ha sålunda understödsfallen ökats med drygt 5 000 eller 1.8 %. Minskningen på landsbygden och ökningen i städerna har framför allt gällt familjer med barn. Den starka nedgången av gruppen ensamma barn på landsbygden med mer än $\frac{1}{3}$ har sannolikt främst sin grund i felaktig redovisning inom denna familjetyp år 1939. I en del fall torde sålunda barnen och icke familjen redovisats i statistiken för år 1939. Därjämte är det möjligt, att en del barn, som varit omhändertagna av barnavårdsnämnd, redovisats i fattigvårdsstatistiken sistnämnda år, ehuru de icke erhållit fattigvårdsunderstöd.

Antalet understödsfall på landsbygden i olika landsdelar och i städer av olika storlek framgår av följande tablå, som även visar i absoluta och relativa tal förändringarna i de understödda familjernas antal sedan år 1939.

L a n d s d e l a r	Antal understödsfall	Ökning (+) eller minskning (-) sedan 1939	
		antal	%
<i>Landsbygden.</i>			
Mälardalen	29 640	- 329	- 1.1
Östra Götaland	22 979	- 379	- 1.6
Skåne, Blekinge och Halland	19 426	- 295	- 1.5
Bohuslän och Vänerlän	26 017	- 613	- 2.3
Dalarna och Norrland	61 094	- 2 926	- 4.6
<i>Städerna.</i>			
Stockholm	33 710	+ 3 126	+ 10.2
Göteborg	19 538	+ 2 747	+ 16.4
Malmö	5 867	+ 691	+ 13.4
Övriga städer över 30 000 inv.	20 890	+ 818	+ 4.1
Städer under 30 000 inv.	39 730	+ 2 189	+ 5.8

Den minskning i antalet understödsfall, som ägt rum på landsbygden sedan föregående år, är, relativt sett, minst i Mälardalen (1.1 %) och störst i Dalarna

och Norrland (46 %). Av den totala minskningen på landsbygden kommer icke mindre än 64 % på landskommunerna i sistnämnda landsdel. Den relativa ökningen i de understödda familjernas antal i städerna är störst i Göteborg (16·4 %), Malmö (13·4 %) och Stockholm (10·2 %). Dessa trenne städer svara för 69 % av hela ökningen av understödsfallen i städerna.

Vad landsbygden beträffar ha emellertid understödsfallen icke minskats i alla län. I Mälarlänen har Stockholms läns landsbygd en ökning av antalet understödsfall med 6·3 %. Bortser man från detta län, ha i de övriga länen i denna landsdel understödsfallen minskats i antal med exakt samma procenttal som i Dalarna och Norrland (46 %). Den ökning, som ägt rum i Stockholms län, förskriver sig huvudsakligen från en del förortskommuner till Stockholms stad, främst Solna, Sollentuna och Spånga. Sistnämnda kommuner svara för $\frac{3}{4}$ av hela ökningen i länet. Bland Vänerlänen uppvisar Göteborgs och Bohus län en ökning med 5·9 %, medan för övriga län i denna landsdel tillsammans en minskning ägt rum med 4·4 %. I Göteborgs och Bohus län är det främst en del förortskommuner till Göteborgs stad, som föranlett den kraftiga uppgången, främst Partille och Västra Frölunda, som svara för drygt 60 % av ökningen i länet. I Östra Götaland uppvisar Kalmar län, av de tre sydsvenska länen Blekinge län och i Norrland Västernorrlands län en ökning, men den totala uppgången är i samtliga fall av relativt liten omfattning.

I fråga om städerna har antalet understödsfall ökat i samtliga syd- och mellansvenska län med undantag av Uppsala, Gotlands, Hallands, Skaraborgs, Värmlands och Västmanlands län, där de i stället minskat. Vad städerna i Dalarna och Norrland beträffar har en minskning ägt rum i samtliga län med undantag av Västernorrlands län, där hjälpklientelet ökats.

Orsakerna till att omfattningen av fattigvårdens understödsverksamhet på landsbygden och i städerna under redogörelseåret utvecklats i olika riktningar torde främst vara att söka i förhållandena på arbetsmarknaden. Arbetstillgångens växlingar med säsonger och konjunkturer återspeglas ju alltid i viss utsträckning i hjälpsökandefrekvensen vid fattigvården. Arbetsmarknadens utveckling särskilt under den senare delen av år 1940 karakteriserades av en successiv försämring i förhållande till nästföregående år. Särskilt var detta fallet i städerna, främst i de större, till följd av framför allt den stagnerande bostadsbyggnadsverksamheten och den skärpta handelsavspärrningen. I synnerhet Göteborgs stad uppvisade höga arbetslöshetssiffror. På landsbygden rådde emellertid, till följd av svårigheterna på livsmedels- och bränsleförsörjningens områden, på vissa håll en påtaglig brist på arbetskraft främst till jordbruket och skogsbruket, varför särskilda anordningar måste vidtagas för överförande av arbetskraft till dessa arbetsfält. Om de omfattande beredskapsinkallelserna haft några återverkningar på fattigvården är mera osäkert. Dylika återverkningar skulle i så fall, synes det, ha i lika stor utsträckning drabbat landsbygden som städerna. I den mån understödstagare med hemunderstöd från fattigvården inkallats till beredskapstjänst torde detta i stort sett ha haft till följd en reducering av fattigvårdens understödsverksamhet, ehuru det i vissa fall endast inneburit, att det allmänna på andra vägar, genom krigsfamiljebidrag, fått sörja för de anhörigas uppehälle.

Tab. A. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper, länsvis år 1940.

L ä n		Hela antalet under- stödsfall	Därav, i %, tillhörande familjetypen							
			ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par eller samboende		en- samma barn	
			utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
<i>Landsbygden.</i>										
Stockholms län . . .	10 234	25.7	0.5	30.6	5.8	15.5	21.0	0.9		
Uppsala „ . . .	3 470	28.1	0.7	34.9	6.4	13.6	15.4	0.9		
Södermanlands „ . . .	4 977	27.7	0.6	36.6	5.0	16.6	12.8	0.7		
Östergötlands „ . . .	7 641	27.3	0.8	36.2	5.4	14.3	15.4	0.6		
Jönköpings „ . . .	3 295	30.5	0.6	42.1	5.2	8.8	12.2	0.6		
Kronobergs „ . . .	4 044	31.4	0.8	35.6	4.9	10.4	16.1	0.8		
Kalmar „ . . .	6 882	27.9	0.6	34.5	4.8	14.2	17.7	0.3		
Gotlands „ . . .	1 117	27.8	0.7	31.6	6.1	13.2	19.4	1.2		
Blekinge „ . . .	5 133	26.3	0.6	32.4	6.0	12.1	22.3	0.3		
Kristianstads „ . . .	5 704	30.8	0.8	34.0	6.4	10.1	17.4	0.5		
Malmöhus „ . . .	6 009	29.3	0.8	38.1	5.8	10.8	14.5	0.7		
Hallands „ . . .	2 580	32.9	0.8	40.3	3.7	9.4	12.5	0.4		
Göteborgs o. Bohus „ . . .	5 829	28.4	0.9	34.1	3.7	13.2	19.3	0.4		
Älvsborgs „ . . .	6 057	29.9	0.6	37.4	5.1	10.7	15.8	0.5		
Skaraborgs „ . . .	4 857	29.3	0.7	39.2	4.5	11.0	14.6	0.7		
Värmlands „ . . .	9 274	26.7	0.6	36.9	6.5	12.2	16.7	0.4		
Örebro „ . . .	6 697	28.2	0.4	40.4	4.8	13.8	12.3	0.1		
Västmanlands „ . . .	4 262	26.2	0.3	40.8	6.6	12.7	12.8	0.6		
Kopparbergs „ . . .	8 933	29.0	0.5	34.8	7.0	11.9	16.7	0.1		
Gävleborgs „ . . .	11 577	26.2	1.0	28.7	7.4	11.9	24.5	0.3		
Västernorrlands „ . . .	17 708	26.4	1.0	27.8	6.6	12.7	25.1	0.4		
Jämtlands „ . . .	4 971	30.6	1.3	26.1	7.4	10.3	23.7	0.6		
Västerbottens „ . . .	6 262	27.8	1.0	26.4	7.3	8.4	28.9	0.2		
Norrbottnens „ . . .	11 643	24.6	1.4	22.6	6.7	9.5	35.0	0.2		
Hela landsbygden 1940	159 156	27.7	0.8	32.9	6.0	12.1	20.0	0.5		
„ „ 1939	163 698	28.1	0.9	31.8	6.5	11.1	20.9	0.7		
<i>Städerna.</i>										
Stockholm	33 710	29.5	0.5	36.9	7.2	10.7	15.0	0.2		
Göteborg	19 538	27.8	1.1	28.0	5.6	13.7	23.8	0.0		
Malmö	5 867	27.0	0.3	35.3	6.9	11.9	18.5	0.1		
Övriga städer över 30 000 inv.	20 890	24.3	0.4	36.6	5.6	12.9	20.1	6.1		
Städer under 30 000 inv. . .	39 730	24.6	0.6	37.7	6.3	11.7	18.8	0.3		
Samtliga städer 1940	119 735	26.5	0.6	35.6	6.3	12.0	18.8	0.2		
„ „ 1939	110 164	27.5	0.5	37.6	6.3	11.2	16.7	0.2		
<i>Hela riket.</i>										
1940	278 891	27.2	0.7	34.1	6.2	12.0	19.5	0.3		
1939	273 862	27.8	0.8	34.1	6.4	11.2	19.2	0.5		

Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna, fördelade efter familjetyper. Med avseende på familjetyper fördela sig understödsfallen länsvis såsom framgår av tab. A.

Ensamma kvinnor utan barn utgjorde den största gruppen av samtliga understödsfall i riket (34 %), ensamma män utan barn den näst största (27 %). Vart femte (20 %) av understödsfallen tillhörde gruppen äkta makar (eller samboende) med barn, medan drygt vart åttonde (12 %) voro gifta par utan barn. Ensamma kvinnor med barn utgjorde drygt 6 %, ensamma män med barn och ensamma barn vardera mindre än 1 %. Ensamstående kvinnor omfattade

totalt cirka 40 % av samtliga understödsfall, äkta makar 32 % och ensamstående män 28 %.

Skillnaderna i fördelningen på familjetyper äro rätt små mellan landsbygden i dess helhet och samtliga städer. De enda nämnvärda olikheterna bestå däri, att städerna ha flera ensamma kvinnor utan barn bland understödstagarna men färre gifta par med barn än landsbygden. Till dessa båda familjetyper hänföra sig också de viktigaste olikheterna i understöds klientelet sammansättning mellan landskommunerna i resp. län. Äkta makar med barn utgöra en större andel av understödsfallen i de norrländska länen, särskilt i Norrbottens län, medan gruppen ensamstående kvinnor utan barn är i motsvarande mån mindre än i andra län. Däremot utmärkas i synnerhet Jönköpings och Hallands samt Örebro och Västmanlands län av ett jämförelsevis stort antal ensamma kvinnor utan barn och ett relativt litet antal äkta makar med barn. Vad städerna beträffar är det särskilt att märka, att det bland understödstagarna i Stockholm fanns en väsentligt större andel ensamstående män utan barn, däremot relativt färre gifta par med barn och likaså något färre äkta makar utan barn än vad fallet var i de övriga städerna och på landsbygden som helhet. Göteborg hade i jämförelse med övriga städer en avsevärt mindre andel ej gifta kvinnor utan barn, men väsentligt flera gifta par med barn och likaledes något flera äkta makar utan barn. I fråga om övriga större och mindre städer avvika fördelningssiffrorna icke i någon nämnvärd grad från medeltalen för samtliga städer.

Det sammanlagda antalet familjer med barn (inräknat ensamma barn) uppgick på landsbygden till 27 %, i städerna till 26 % av hela antalet understödsfall. De flesta barnfamiljer tillhörde familjetypen gifta par med barn, vilken omfattade i landskommunerna 20 % och i städerna 19 % av samtliga familjer. Tab. B visar det relativa antalet barnfamiljer i de särskilda länen. För landsbygdens vidkommande finner man i samtliga norrländslän höga frekvenstal (33 å 43 %) för antalet barnfamiljer över huvud inom understöds klientelet. I övrigt hade endast landskommunerna i Stockholms, Gotlands och Blekinge län ett större relativt antal barnfamiljer än landsbygden i dess helhet. Den lägsta frekvensen av barnfamiljer förekom i Södermanlands, Jönköpings, Hallands och Örebro län. Städerna i de tre nordligaste länen samt i Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Göteborgs och Bohus län samt i Älvsborgs län ha redovisat relativt många familjer med barn (omkring 30 % och mera av hela antalet understödsfall). Vad Göteborgs och Bohus län beträffar var relativa antalet understödsfall med barn i Göteborgs stad (30·6 %) i det närmaste detsamma som i övriga städer i länet (30·1 %). Relativt få familjer med barn (omkring 20 %) ha redovisats av städerna i Södermanlands och Västmanlands län. Frekvensen av barnfamiljer inom understöds klientelet var i de norrländska länen med undantag av Västerbottens län betydligt högre i landskommunerna än i städerna. Detsamma var också förhållandet, ehuru i mindre grad, i Stockholms, Blekinge och Kopparbergs län, medan däremot i övriga län frekvensen av barnfamiljer var något högre i städerna.

Tab. B. Relativa antalet understödda familjer med barn och medelantalet barn i familjer med barn, länsvis år 1940.

L ä n	Landsbygden			Städerna			Landsbygd o. städer		
	Antal under- stöds- fall	Därav, i %, fam. m. barn ¹	Medel- tal barn	Antal under- stöds- fall	Därav, i %, fam. m. barn ¹	Medel- tal barn	Antal under- stöds- fall	Därav, i %, fam. m. barn ¹	Medel- tal barn
Stockholms stad	—	—	—	33 710	22·9	1·8	33 710	22·9	1·8
Stockholms län	10 234	28·2	2·1	2 621	25·1	1·9	12 855	27·6	2·1
Uppsala	3 470	23·4	2·3	1 901	24·7	1·8	5 371	23·9	2·1
Södermanlands	4 977	19·1	2·3	3 019	20·8	2·0	7 996	19·7	2·2
Östergötlands	7 641	22·2	2·4	7 814	23·4	2·1	15 455	22·8	2·2
Jönköpings	3 295	18·7	2·5	2 711	26·0	2·1	6 006	22·0	2·3
Kronobergs	4 044	22·7	2·4	823	30·7	2·2	4 867	24·0	2·4
Kalmar	6 882	23·4	2·6	2 989	25·8	2·0	9 871	24·1	2·4
Gotlands	1 117	27·4	2·3	562	31·5	2·1	1 679	28·8	2·2
Blekinge	5 133	29·2	2·6	2 128	25·3	2·0	7 261	28·0	2·5
Kristianstads	5 704	25·1	2·5	1 203	31·4	2·2	6 907	26·2	2·5
Malmöhus	6 009	21·9	2·5	12 839	27·6	2·2	18 848	25·8	2·2
Hallands	2 580	17·3	2·5	1 761	23·9	2·0	4 341	20·0	2·3
Göteborgs o. Bohus	5 829	24·3	2·2	22 116	30·5	1·8	27 945	29·2	1·9
Älvsborgs	6 057	22·0	2·3	3 952	31·9	2·1	10 009	25·9	2·2
Skaraborgs	4 857	20·5	2·3	2 231	24·4	2·1	7 088	21·7	2·2
Värmlands	9 274	24·2	2·4	2 867	26·6	2·0	12 141	24·8	2·3
Örebro	6 697	17·6	2·1	2 705	22·2	2·0	9 402	18·9	2·1
Västmanlands	4 262	20·3	2·4	2 157	20·1	2·0	6 419	20·2	2·3
Kopparbergs	8 933	24·3	2·2	1 214	21·9	1·9	10 147	24·1	2·2
Gävleborgs	11 577	33·2	2·3	3 213	24·2	2·0	14 790	31·2	2·2
Västernorrlands	17 708	33·1	2·2	2 389	25·2	2·0	20 097	32·2	2·1
Jämtlands	4 971	33·0	2·5	689	30·0	1·9	5 660	32·6	2·4
Västerbottens	6 262	37·5	2·8	621	38·2	2·2	6 883	37·5	2·7
Norrbottnens	11 643	43·4	3·0	1 500	32·0	2·0	13 143	42·1	2·9
Hela riket 1940	159 156	27·3	2·4	119 735	25·9	2·0	278 891	26·7	2·2
" 1939	163 698	29·0	2·6	110 164	23·8	2·1	273 862	26·9	2·4

Understödsfallens fördelning på familjetyper i landskommuner av olika näringstyp landsdelsvis framgår av tab. C. Skogskommunernas understöds klientel bestod i mindre utsträckning än övriga kommungruppers av ensamstående kvinnor utan barn men har i gengäld en avsevärt större andel äkta makar med barn. Jordbrukskommuner, blandade kommuner, industrikommuner och övriga landskommuner förete däremot sinsemellan inga betydande olikheter med hänsyn till understödsfallens fördelning på familjetyper. Inom varje kommungrupp för sig framträder för landskommunerna i Dalarna och Norrland en betydligt lägre andel av ej gifta kvinnor utan barn och en betydligt större andel av gifta par med barn än i de övriga landsdelarna.

Emellertid består fattigvårdens understöds klientel — såsom visas i det följande — till en mycket stor del (48 % av samtliga understödsfall) av personer, som på grund av ålder eller invaliditet åtnjuta tilläggspension eller invalidunderstöd. Dessa — i det följande för korthetens skull kallade tilläggspensionärer — skilja sig såväl med avseende på sin sammansättning i familjehänsyn som i andra avseenden väsentligt från övriga understödstagare. Skiljak-

¹ Inklusive ensamma barn.

Tab. C. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper inom olika landsdelar och kommuntyper på landsbygden år 1940.

Landsdelar och kommuntyper	Hela antalet under- stöds- fall	Därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par eller samboende	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
Mälardalen	29 640	27.0	0.5	35.8	5.6	14.6	15.8
Jordbrukskommuner	6 172	30.0	0.5	35.0	5.9	13.2	14.3
Blandade kommuner	8 557	28.2	0.5	39.1	5.5	12.8	13.3
Industrikommuner	8 262	22.7	0.4	31.6	5.6	17.0	22.2
Övriga kommuner	6 649	27.8	0.5	37.5	5.6	15.4	12.6
Östra Götaland	22 979	28.7	0.7	36.2	5.1	12.7	16.0
Jordbrukskommuner	6 779	30.2	0.9	36.3	5.3	11.3	15.1
Blandade kommuner	8 941	29.4	0.5	35.4	4.8	13.0	16.3
Industrikommuner	2 283	25.4	0.6	36.9	5.9	14.0	17.1
Övriga kommuner	4 976	27.0	0.7	37.1	5.1	13.6	16.0
Skåne, Blekinge och Halland	19 426	29.4	0.7	35.7	5.7	10.8	17.2
Jordbrukskommuner	3 358	30.8	0.7	37.9	5.4	9.6	14.9
Blandade kommuner	8 974	29.6	0.7	35.4	5.9	10.5	17.5
Industrikommuner	1 887	25.7	1.1	37.5	5.9	13.1	16.0
Övriga kommuner	5 207	29.5	0.7	34.1	5.7	11.1	18.4
Bohuslän och Vänerlän	26 017	28.3	0.7	36.8	5.2	11.8	16.7
Jordbrukskommuner	6 820	32.2	0.9	38.2	4.4	9.3	14.4
Skogskommuner	439	26.0	0.7	34.6	7.1	11.6	19.1
Blandade kommuner	7 124	28.3	0.5	37.8	5.1	10.9	16.9
Industrikommuner	3 799	23.9	0.7	33.7	6.3	14.8	20.2
Övriga kommuner	7 835	27.3	0.7	36.2	5.2	13.5	16.7
Dalarna och Norrland	61 094	26.9	1.0	27.7	7.0	11.2	25.9
Jordbrukskommuner	6 831	28.8	1.9	25.5	7.5	10.3	25.6
Skogskommuner	7 823	29.1	1.1	23.4	6.4	9.2	30.6
Blandade kommuner	21 788	26.6	1.1	28.0	7.3	10.8	25.8
Industrikommuner	9 318	26.8	0.6	27.9	6.3	13.5	24.7
Övriga kommuner	15 334	25.3	0.7	30.4	6.9	11.7	24.8
Hela landsbygden	159 156	27.7	0.8	32.9	6.0	12.1	20.0
Jordbrukskommuner	29 960	30.4	1.0	34.2	5.8	10.8	17.1
Skogskommuner	8 262	28.9	1.1	24.0	6.5	9.3	29.9
Blandade kommuner	55 384	28.0	0.8	33.4	6.1	11.5	19.8
Industrikommuner	25 549	24.9	0.6	31.5	6.0	14.8	21.9
Övriga kommuner	40 001	26.8	0.7	34.0	6.0	12.8	19.3

tigheterna mellan tilläggspensionärer och övriga understödstagare med hänsyn till deras fördelning på familjetyper framgår av de siffror, som sammanställts i tab. D på grundval av det representativa materialet.

Man finner av tabellen, att bland tilläggspensionärerna dominerar gruppen ej gifta kvinnor utan barn i ännu högre grad än bland samtliga understödsfall, särskilt i städerna. I landskommunerna tillhöra 44 % och i städerna 54 % av samtliga understödsfall med tilläggspension denna familjetyp. Minst är andelen i Dalarna och Norrland (40 %), särskilt i skogskommunerna (37 %). Därnäst i antal kommer gruppen ensamma män utan barn, vilka utgöra på lands-

Tab. D. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper bland tilläggspensionärer och övriga understödstagare i olika landsdelar och kommuntyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal under- stöds- fall (1/s)	Därav, i %, tillhörande familjetypen							
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		en- sam- ma barn	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
1. Understödstagare med tilläggspension.									
<i>Landsbygden</i>	16 106	33·4	0·4	43·8	1·6	14·7	6·1	—	
Mälarlän	3 278	31·9	0·2	45·0	1·3	17·4	4·2	—	
Östra Götaland	2 591	31·6	0·4	46·3	1·3	14·8	5·6	—	
Skåne, Blekinge och Halland	2 266	34·9	0·2	44·9	1·9	13·1	5·0	—	
Bohuslän och Värmlän	2 788	33·4	0·3	46·6	1·3	13·8	4·6	—	
Dalarna och Norrland	5 183	34·4	0·7	39·8	2·0	14·0	9·1	—	
Jordbrukskommuner	3 288	35·7	0·5	42·8	1·6	12·8	6·6	—	
Skogskommuner	749	38·9	0·9	36·7	1·1	10·9	11·5	—	
Blandade kommuner	5 628	33·8	0·4	43·4	1·7	14·3	6·4	—	
Industrikommuner	1 806	28·6	0·3	47·5	1·3	16·9	5·4	—	
Övriga kommuner	4 635	32·2	0·2	44·8	1·6	16·1	5·1	—	
<i>Städerna</i>	11 379	29·9	0·1	53·6	1·3	12·2	2·9	—	
Stockholm	3 039	34·0	0·0	53·5	1·0	9·8	1·7	—	
Göteborg	1 444	32·8	0·3	46·5	2·0	14·6	3·8	—	
Malmö	543	30·9	—	49·9	1·9	15·3	2·0	—	
Övriga städer över 30 000 inv.	1 831	26·4	0·0	56·1	1·0	13·2	3·3	—	
Städer under 30 000 inv.	4 522	27·5	0·2	55·2	1·6	12·3	3·2	—	
<i>Hela riket</i>	27 485	31·9	0·3	47·9	1·5	13·6	4·8	—	
2. Övriga understödstagare.									
<i>Landsbygden</i>	15 725	22·4	1·2	20·8	10·6	9·8	34·2	1·0	
Mälarlän	2 653	20·7	1·0	23·2	11·1	11·4	30·7	1·9	
Östra Götaland	1 999	22·1	1·0	24·3	10·5	10·2	30·4	1·5	
Skåne, Blekinge och Halland	1 616	21·9	1·2	20·2	12·5	8·9	34·2	1·1	
Bohuslän och Värmlän	2 416	23·6	1·2	22·6	9·8	10·9	30·6	1·3	
Dalarna och Norrland	7 041	22·8	1·4	18·1	10·5	8·9	37·9	0·4	
Jordbrukskommuner	2 741	23·5	1·1	22·7	10·8	9·2	30·6	2·1	
Skogskommuner	941	21·0	1·6	15·2	10·4	6·9	44·5	0·4	
Blandade kommuner	5 273	22·0	1·4	21·0	11·1	9·2	34·4	0·9	
Industrikommuner	2 449	21·6	1·1	19·4	10·7	12·1	34·5	0·6	
Övriga kommuner	4 321	22·9	1·0	20·9	10·1	10·3	33·9	0·9	
<i>Städerna</i>	14 376	24·4	1·0	21·9	10·2	10·9	31·3	0·3	
Stockholm	4 125	28·3	1·0	24·7	11·8	10·7	23·3	0·2	
Göteborg	2 464	25·6	1·9	16·0	7·8	13·1	35·5	0·1	
Malmö	622	21·1	0·6	25·9	9·6	9·5	33·0	0·3	
Övriga städer över 30 000 inv.	2 350	22·7	0·6	21·3	9·5	11·9	33·9	0·1	
Städer under 30 000 inv.	4 815	21·7	0·8	22·0	10·6	9·7	34·6	0·6	
<i>Hela riket</i>	30 101	23·3	1·1	21·3	10·4	10·3	32·9	0·7	
3. Samtliga understödstagare.									
<i>Landsbygden</i>	31 831	28·0	0·8	32·4	6·0	12·3	20·0	0·5	
<i>Städerna</i>	25 755	26·8	0·6	35·9	6·3	11·5	18·7	0·2	
<i>Hela riket</i>	57 586	27·4	0·7	34·0	6·2	11·9	19·4	0·4	

Tab. E. Relativa antalet familjer med barn och medeltalet barn i familjer med barn, dels bland understödstagare med tilläggs pension, dels bland övriga understödstagare, i olika landsdelar och kommuntyper år 1940.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Understödstagare m. tilläggs pension			Övriga understödstagare			Samtliga understödstagare		
	Antal under- stöds- fall ($\frac{1}{5}$)	Där- av, i %, med barn	Me- deltal barn	Antal under- stöds- fall ($\frac{1}{5}$)	Där- av, i %, med barn	Me- deltal barn	Antal under- stöds- fall ($\frac{1}{5}$)	Där- av, i %, med barn	Me- deltal barn
<i>Landsbygden</i>	16 106	8.1	2.1	15 725	47.1	2.5	31 831	27.4	2.4
Mälardalen	3 278	5.6	1.9	2 653	44.7	2.2	5 931	23.1	2.2
Östra Götaland	2 591	7.2	2.0	1 999	43.4	2.5	4 590	23.0	2.4
Skåne, Blekinge och Halland	2 266	7.0	2.0	1 616	48.8	2.7	3 882	24.4	2.6
Bohuslän och Västergötland	2 788	6.0	2.0	2 416	42.7	2.4	5 204	23.1	2.3
Dalarna och Norrland	5 183	11.7	2.1	7 041	50.1	2.6	12 224	33.8	2.5
Jordbrukskommuner	3 288	8.6	2.2	2 741	44.6	2.6	6 029	24.9	2.5
Skogskommuner	749	13.4	2.5	941	57.0	3.0	1 690	37.6	2.9
Blandade kommuner	5 628	8.5	2.0	5 273	47.8	2.7	10 901	27.5	2.5
Industrikommuner	1 806	6.9	1.8	2 449	46.9	2.0	4 255	29.9	2.0
Övriga kommuner	4 635	6.9	2.0	4 321	45.8	2.4	8 956	25.7	2.3
<i>Städerna</i>	11 379	4.3	1.6	14 376	42.9	2.0	25 755	25.8	2.0
Stockholm	3 039	2.7	1.8	4 125	36.3	1.9	7 164	22.1	1.9
Göteborg	1 444	6.0	1.5	2 464	45.3	1.8	3 908	30.8	1.8
Malmö	543	3.9	1.1	622	43.4	2.3	1 165	25.0	2.2
Övriga städer över 30 000 inv.	1 831	4.3	1.6	2 350	44.0	2.1	4 181	26.6	2.1
Städer under 30 000 inv.	4 522	4.9	1.5	4 815	46.6	2.1	9 337	26.4	2.1
<i>Hela riket</i>	27 485	6.5	1.9	30 101	45.1	2.3	57 586	26.7	2.2

bygden cirka 33 % och i städerna 30 % av samtliga hithörande understödsfall. Tillsammans omfatta alltså grupperna ensamman kvinnor och män utan barn det övervägande antalet understödsfall med tilläggs pension, på landsbygden 77 % och i städerna 84 % av samtliga. I övrigt utgjordes i landskommunerna 15 % och i städerna 12 % av pensionärsfamiljerna av äkta makar utan barn. Endast i ett fåtal av understödsfallen funnos minderåriga barn att försörja, på landsbygden 8 % och i städerna endast 4 %. Såsom framgår av tab. E, är andelen barnfamiljer störst i Dalarna och Norrland (12 %), framför allt i skogskommunerna (13 %) och minst i Stockholms stad med knappt 3 %.

Bland övriga understödstagare äro de flesta understödsfallen gifta par (eller samboende) med barn. Dessa utgjorde på landsbygden 34 % och i städerna 31 % av samtliga familjer i denna kategori. De ensamman männen utan barn äro obetydligt flera än de ensamman kvinnorna utan barn, i landskommunerna 22 % mot 21 % och i städerna 24 % mot 22 %. Äkta makar utan barn utgjorde cirka $\frac{1}{10}$ av samtliga understödsfall inom gruppen. En mycket stor del av huvudpersonerna i dessa övriga familjer ha minderåriga barn att försörja såsom framgår av tab. E. Barnfamiljerna (inräknat ensamman barn) utgjorde i landskommunerna 47 % och i städerna 43 %. I Dalarna och Norrland är motsvarande procenttal 50 % och i skogskommunerna icke mindre än 57 %.

Fördelningen på familjetyper inom fattigvårdsklientelet och inom befolkningen. Fördelningen av de fattigvårdsunderstödda familjerna på familjetyper avviker oväsentligt från motsvarande fördelning inom befolkningen. Enligt beräkningar, utförda på grundval av 1936 års partiella folkräkning, fördelar sig befolkningen på familjetyper på följande sätt:

L a n d s d e l a r	Antal familjer ('s)	Därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
<i>Landsbygden</i>	472 008	34.3	0.6	29.4	2.3	14.3	19.1
Mälarlän	86 100	31.6	0.5	27.0	2.2	18.4	20.3
Östra Götaland	85 493	34.1	0.5	29.1	2.0	14.9	19.4
Skåne, Blekinge och Halland	77 055	33.7	0.6	29.5	2.4	14.1	19.7
Bohuslän och Västmanland	94 379	35.3	0.5	31.5	2.1	13.4	17.2
Dalarna och Norrland	128 981	36.0	0.7	29.4	2.7	12.1	19.1
<i>Städerna</i>	269 400	27.1	0.3	37.7	2.1	16.7	16.1
Stockholm	69 349	26.2	0.3	42.2	1.8	17.4	12.1
Övriga städer över 30 000 inv.	101 425	28.2	0.3	37.6	2.0	16.0	15.9
Städer under 30 000 inv.	98 626	26.5	0.4	34.6	2.4	17.0	19.1
<i>Hela riket</i>	741 408	31.7	0.5	32.4	2.2	15.2	18.0

Folkräkningens uppgifter om befolkningens sammansättning ur familjesynpunkt äro visserligen icke fullt jämförbara med fattigvårdsstatistikens, främst emedan de avse olika tidpunkter samt på grund av att gränsen mellan vuxna och barn i folkräkningen dragits vid 15 år och icke vid 16 år såsom i fattigvårdsstatistiken, men en jämförelse i grova drag torde dock kunna göras på grundval av dessa siffror.

Av ovanstående tablå, jämförd med tab. A och C, framgår, att fattigvårdsklientelet's fördelning på familjetyper icke skiljer sig i någon högre grad från motsvarande fördelning inom befolkningen i dess helhet utom i ett avseende. Ensamma kvinnor utan barn äro ungefär lika talrika, relativt sett, i det senare fallet (32 %) som i det förra (34 %). I övrigt visar sig, att ensamma män utan barn äro något färre bland familjer med fattigvårdsunderstöd (27 %) än inom befolkningen (32 %), likaså äkta makar utan barn (12 % mot 15 %), medan gifta par med barn föredde en obetydligt högre frekvens inom fattigvårdsklientelet (20 %) än inom befolkningen (18 %). Av ensamma kvinnor med barn fanns det däremot betydligt flera (omkring tre gånger så många, relativt sett) bland understödsfallen vid fattigvården.

Olikheterna mellan landsbygd och städer i fråga om fördelningen på familjetyper inom fattigvårdsklientelet synas i viss utsträckning återspegla skillnader i samma hänseende mellan landsbygdsbefolkningen och stadsbefolkningen. Att inom städernas fattigvårdsklientel andelen ensamma kvinnor utan barn var så mycket större än andelen ensamma män utan barn (nära 36 % mot ej fullt 27 %), sammanhänger till väsentlig del med att inom stadsbefolk-

ningen över huvud de ensamma kvinnorna äro starkt övertaliga i förhållande till de ensamma männen (40 % mot 27 %). På landsbygden fanns det inom fattigvårdsklientelet likaledes något flera ensamma kvinnor utan barn än ensamma män utan barn (33 % mot 28 %), trots att hela landsbygdsbefolkningen företedde en lägre frekvens av ensamma kvinnor än av ensamma män (29 % mot 34 %). Detta har sin naturliga förklaring i det förhållandet, att de ensamma understödstagarna huvudsakligen tillhöra de äldre åldersgrupperna av befolkningen; inom dessa äro kvinnorna även på landsbygden något övertaliga. Av gifta par med barn fanns det något flera inom landsbygden än inom städernas fattigvårdsklientel (20 % mot 19 %), vilket har sin motsvarighet i en högre frekvens av bestående äktenskap med hemmavarande barn på landsbygden (19 % mot 16 %).

I landskommunerna i Dalarna och Norrland avviker fattigvårdsklientelet sammansättning i familjehänseende, som tidigare visats, i vissa hänseenden väsentligt från landsbygden i övrigt. Som framgår av tablån å föregående sida äger detta förhållande emellertid icke sin motsvarighet inom befolkningen som helhet, varför andra faktorer medverkat härtill. Det måste beaktas, att befolkningen i framför allt de norrländska länen som helhet utmärkes av en stark undertalighet i de högre åldersklasserna. Detta medför, att fattigvården i Norrland i mindre grad än i övriga landsdelar får karaktären av ålderdomsförsörjning. Därmed sammanhänger den jämförelsevis låga frekvensen av ensamma kvinnor utan barn (28 % mot c:a 36 % i övriga landsdelar) och den höga frekvensen av äkta makar med barn (26 % mot 16 å 17 % i övriga landskommuner). På alldeles samma sätt påverkas hjälpklientelet sammansättning av de försörjningssvårigheter, som synas vara för handen i vissa av skogskommunerna, framför allt i Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län, samt i en del kommuner, där näringslivet under depressionen i början av 1930-talet eller redan dessförinnan drabbats av företagsnedläggelser, främst inom sågverksindustrien i Västernorrlands och Norrbottens län.¹ Sistnämnda förhållande kan också, åtminstone till en del, förklara, varför frekvensen av ensamma män utan barn inom det norrländska fattigvårdsklientelet icke är lägre än i de andra landsdelarna, trots att de äldre männen äro undertaliga i Norrland lika väl som de äldre kvinnorna. Till den större andelen äkta makar med barn bland understödsfallen i Norrland och särskilt i skogskommunerna bidrager naturligtvis också den väsentligt större barnrikedomen i dessa bygder i jämförelse med rikets landsbygd i övrigt.

Relativa antalet understödsfall inom olika familjetyper. Jämförelsen med folkräkningstalen år 1936 kan också utföras så, att man beräknar det procentuella antalet understödsfall inom varje särskild familjetyp. Resultatet härav framgår av följande tablå.

¹ Jfr härom sid. 43 o. f..

L a n d s d e l a r	Antal understödsfall, i %, bland					
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par eller samboende	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
<i>Landsbygden</i>	5	9	7	18	6	7
Mälarlän	6	7	9	18	6	5
Östra Götaland	4	7	7	14	5	5
Skåne, Blekinge och Halland	4	5	6	13	4	4
Bohuslän och Västmanland	5	8	6	14	5	5
Dalarna och Norrland	7	15	9	24	9	13
<i>Städerna</i>	9	17	9	29	7	11
Stockholm	12	20	9	42	6	12
Övriga städer över 30 000 inv.	8	21	8	27	7	12
Städer under 30 000 inv.	9	12	10	25	6	10
<i>Hela riket</i>	7	11	8	22	6	8

Av vad som förut anförts angående jämförbarheten mellan folkräkningstalen och uppgifterna till fattigvårdsstatistiken framgår, att de i tablan återgivna procenttalen måste anses vara approximativa.

Den högsta understödsfrekvensen finner man bland ensamma kvinnor med barn. Av samtliga dylika familjer i landskommunerna hade under år 1940 nära 18 % och i städerna icke mindre än 29 % erhållit hjälp av fattigvårdsstyrelserna i en eller annan form. Detta förhållande är så mycket mera värt beaktande som för denna grupp av mindre bemedlade ensamstående kvinnor, vilka ha minderåriga barn att försörja, särskilda sociala hjälpformer tillkommit under senare år, nämligen barnbidrag och bidragsförskott, vilka ha till syftemål att möjliggöra offentligt understöd till barnens försörjning i annan form än genom fattigvården. Det visar sig dock, som av framställningen i det följande framgår (sid. 60), att flertalet av dessa ensamma kvinnor med barn, som erhållit understöd av fattigvården, icke uppburit vare sig barnbidrag eller bidragsförskott till sina barn. Av hela antalet fattigvårdsunderstödda ensamstående kvinnor med barn hade i landskommunerna cirka 36 % åtnjutit barnbidrag till barnen och 19 % bidragsförskott. I städerna hade 27 resp. 29 % av dem åtnjutit dylika bidrag vid sidan av fattigvårdsunderstödet.

Den närmast högsta frekvensen av fattigvårdsunderstöd förefinnes i den relativt fåtaliga gruppen ensamma män med barn. Av dessa familjer hade på landsbygden 9 % och i städerna 17 % uppburit understöd av fattigvårdsstyrelserna.

Ifråga om landsbygden förete övriga familjetyper sinsemellan inga större skillnader i understödsfrekvensen, som för dem varierar mellan 5 och 7 %. I städerna däremot är skillnaden större mellan den lägsta siffran, 7 %, som redovisas för äkta makar utan barn, och den högsta, 11 %, som redovisas för gifta par med barn.

Tab. F. Relativa antalet understödsfall inom olika familjetyper samt det procentuella antalet understödda personer inom hela befolkningen länsvís år 1940.

L ä n	Antal understödsfall, i %, bland				Antal understödda personer, i %, bland		
	ensamma män	ensamma kvinnor	gifta par	samtliga familjer	vuxna		barn
					män	kvinnor	
<i>Landsbygden</i>	6	9	6	7	6	8	12
Stockholms län	7	10	7	8	7	8	13
Uppsala	6	10	5	7	5	7	9
Södermanlands	7	11	6	8	6	8	9
Östergötlands	6	11	6	7	6	8	10
Jönköpings	3	5	2	4	3	4	5
Kronobergs	5	7	4	5	4	6	8
Kalmar	6	9	6	7	6	8	11
Gotlands	4	6	4	4	4	5	6
Blekinge	7	12	10	10	8	11	17
Kristianstads	4	6	4	5	4	5	7
Malmöhus	4	7	3	5	4	5	6
Hallands	4	6	3	4	4	5	5
Göteborgs o. Bohus	5	8	6	6	6	7	9
Älvsborgs	4	6	4	4	4	5	7
Skaraborgs	4	6	4	4	4	5	6
Värmlands	6	10	6	7	6	8	12
Örebro	7	12	6	8	6	9	9
Västmanlands	5	12	5	7	5	8	9
Kopparbergs	6	10	6	7	6	8	11
Gävleborgs	8	11	9	9	9	10	18
Västernorrlands	11	16	14	13	13	15	23
Jämtlands	6	8	8	7	7	8	14
Västerbottens	5	7	6	6	6	7	12
Norrbottens	9	12	16	12	12	14	26
<i>Städerna</i>	8	9	7	8	8	8	15
Stockholm	11	10	7	9	8	8	18
Göteborg	12	11	12	12	12	11	22
Malmö	7	7	5	6	6	6	12
Övriga städer över 30 000 inv.	7	9	7	8	7	8	14
Städer under 30 000 inv.	7	9	6	7	7	8	13

Städerna uppvisa genomgående högre frekvenstal än landsbygden i fråga om samtliga familjetyper. Störst är skillnaden för gruppen ensamma män utan barn, där procenttalet för städerna (9 %) är cirka $\frac{2}{3}$ högre än för hela landsbygden (5 %). Inom samtliga familjetyper med barn är den genomsnittliga understödsfrekvensen för samtliga städer ungefär 60 % högre än för samtliga landskommuner.

För var och en av de särskilda familjetyperna föreligger en betydligt högre understödsfrekvens i Dalarna och Norrland än i övriga landsdelar. Vidare synes understödsfrekvensen på det hela taget vara något högre i Mälarlän samt i Bohuslän och Vänerlän än i östra och södra Götaland.

Skillnaderna mellan länen i olika landsdelar äro emellertid stundom rätt stora. Detta framgår av tab. F, där en jämförelse gjorts med folkräkningstalen år 1940 för beräkning av understödsfrekvensen i skilda familjetyper länsvís på landsbygden samt i större och mindre städer. Särskilda frekvenstal har därvid dock icke kunnat framräknas för familjer utan och med barn, enär

uppgifter om antalet personer av olika civilstånd utan eller med barn icke finnas i denna folkräkning. Antalet understödsfall vid fattigvården har beträffande var och en av familjetyperna ensamstående män resp. kvinnor satts i relation till antalet vuxna ej gifta män resp. kvinnor (över 15 år) och beträffande gifta par och samboende till halva antalet gifta personer i befolkningen. I tabellen har dessutom beräknats relativa antalet understödda personer bland vuxna män och kvinnor samt bland barn (under 15 år). Till dessa siffror återkommer framställningen i det följande. Samtliga siffror i tab. F äro, liksom de i det föregående anförda, endast approximativa och därför angivna utan decimal.

Siffran för relativa antalet understödda familjer i samtliga landskommuner, som utgjorde 7 %, underskreds väsentligt i Jönköpings, Gotlands, Hallands, Älvsborgs och Skaraborgs län, vilka uppvisade tal på endast 4 %. Under landsbygdsmedeltalet lågo siffrorna även i Kronobergs, Kristianstads och Malmöhus län (vardera med 5 %) samt i Göteborgs och Bohus län och Västerbottens län (vardera med 6 %). Den högsta understödsfrekvensen i riket uppvisade landskommunerna i Västernorrlands län (13 %), Norrbottens län (12 %), Blekinge län (10 %) och Gävleborgs län (9 %). Även för Stockholms, Södermanlands och Örebro län (vardera med 8 %) låg siffran över medeltalet för samtliga rikets landskommuner. Bland städerna hade Göteborg en siffra på 12 %, som med 50 % översteg medeltalet för samtliga städer (8 %). För Stockholm var siffran 9 % och låg sålunda något, ehuru obetydligt, över genomsnittstalet för städerna. Malmö uppvisade i förhållande till övriga större städer en gynnsammare siffra på endast 6 %. För övriga större och mindre städer var understödsfrekvensen i genomsnitt 7 å 8 %.

Vad de särskilda familjetyperna beträffar finner man på det hela taget, att i de fall, då understödsfrekvensen under- eller överstiger medeltalet för landsbygd resp. städer över huvud, äro avvikelserna nedåt resp. uppåt större för gruppen äkta makar än för ensamstående. Därför är också, som man finner av sista kolumnen i tab. F, relativa antalet understödda barn i regel förhållandevis lågt i förra fallet och högt i det senare.

Av fattigvårdsstyrelserna understödda familjer fördelade efter barnantal. Fördelningen av de genom fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna efter barnantal framgår av tab. G, som grundar sig på den representativa undersökningen. Vid grupperingen av familjerna efter barnantal ha medräknats samtliga redovisade barn i desamma under 16 år, såväl hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn som av barnavårdsnämnderna omhändertagna och i fosterhem, barnhem eller annan anstalt utackorderade barn. Barnfamiljerna ha grupperats på två grupper, nämligen på familjer med 1—2 barn samt med 3 eller flera barn, de senare i det följande även kallade flerbarnsfamiljer eller barnrika familjer.

Av samtliga understödda familjer hade omkring 18 % 1—2 barn och hälften så många eller 9 % 3 eller flera barn. Störst är barnförekomsten bland gifta par, av vilka 38 % hade 1 eller 2 barn och 25 % 3 eller flera barn.

Tab. G. Antal fattigvårdsunderstödda familjer i olika familjetyper för-
Representativa

Landsdelar och kommuntyper		Ensamma män				Ensamma kvinnor			
		Antal under- stödsfall (1/5)	Därav, i %, med			Antal under- stödsfall (1/5)	Därav, i %, med		
			0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn		0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
1. Understöddstagare m. tilläggspension.									
1	Landsbygden	5 438	98·8	0·9	0·3	7 314	96·5	3·0	0·5
2	Mälarlän	1 053	99·4	0·5	0·1	1 518	97·2	2·4	0·4
3	Östra Götaland	828	98·9	0·9	0·2	1 233	97·3	2·4	0·3
4	Skåne, Blekinge och Halland	795	99·5	0·4	0·1	1 062	95·9	3·3	0·8
5	Bohuslän och Vänerlän	942	98·9	0·8	0·3	1 335	97·3	2·4	0·3
6	Dalarna och Norrland	1 820	98·0	1·5	0·5	2 166	95·3	4·1	0·6
7	Jordbrukskommuner	1 191	98·6	1·0	0·4	1 459	96·4	3·2	0·4
8	Skogskommuner	298	97·6	1·7	0·7	283	97·2	2·1	0·7
9	Blandade kommuner	1 925	98·7	1·1	0·2	2 541	96·1	3·4	0·5
10	Industrikommuner	521	99·0	0·8	0·2	882	97·0	2·8	0·2
11	Övriga kommuner	1 503	99·2	0·5	0·3	2 149	96·6	2·8	0·6
12	Städerna	3 416	99·6	0·4	0·0	6 251	97·5	2·3	0·2
13	Stockholm	1 034	99·9	0·1	—	1 657	98·2	1·6	0·2
14	Göteborg	478	99·2	0·8	—	701	95·9	4·0	0·1
15	Malmö	168	100·0	—	—	281	96·4	3·2	0·4
16	Övriga städer över 30 000 inv.	484	99·8	0·2	—	1 046	98·3	1·4	0·3
17	Städer under 30 000 inv.	1 252	99·4	0·5	0·1	2 566	97·2	2·5	0·3
18	Hela riket	8 854	99·1	0·7	0·2	13 565	97·0	2·6	0·4
2. Övriga understöddstagare.									
19	Landsbygden	3 713	94·8	3·2	2·0	4 929	66·2	26·8	7·0
20	Mälarlän	577	95·5	3·8	0·7	908	67·6	26·3	6·1
21	Östra Götaland	461	95·7	2·6	1·7	696	69·8	24·7	5·5
22	Skåne, Blekinge och Halland	374	94·7	3·2	2·1	528	61·9	27·5	10·6
23	Bohuslän och Vänerlän	598	95·3	2·7	2·0	784	69·7	25·1	5·2
24	Dalarna och Norrland	1 703	94·2	3·3	2·5	2 013	63·4	28·7	7·9
25	Jordbrukskommuner	675	95·5	2·7	1·8	917	67·7	24·9	7·4
26	Skogskommuner	212	92·9	2·8	4·3	241	59·3	32·0	8·7
27	Blandade kommuner	1 235	93·8	3·4	2·8	1 692	65·5	26·7	7·8
28	Industrikommuner	557	95·2	3·9	0·9	738	64·4	29·1	6·5
29	Övriga kommuner	1 034	95·7	2·9	1·4	1 341	67·2	26·8	6·0
30	Städerna	3 648	96·0	3·3	0·7	4 609	68·1	26·4	5·5
31	Stockholm	1 207	96·7	3·3	—	1 508	67·6	28·7	3·7
32	Göteborg	676	93·2	5·3	1·5	586	67·3	26·6	6·1
33	Malmö	135	97·0	1·5	1·5	221	72·9	19·9	7·2
34	Övriga städer över 30 000 inv.	547	97·5	1·8	0·7	725	69·3	24·8	5·9
35	Städer under 30 000 inv.	1 083	96·3	2·9	0·8	1 569	67·4	26·1	6·5
36	Hela riket	7 361	95·4	3·2	1·4	9 538	67·1	26·6	6·3
3. Samtliga understöddstagare.									
37	Landsbygden	9 151	97·2	1·8	1·0	12 243	84·3	12·6	3·1
38	Städerna	7 064	97·8	1·8	0·4	10 860	85·0	12·5	2·5
39	Hela riket	16 215	97·5	1·8	0·7	23 103	84·7	12·5	2·8

delade efter barnantalet inom skilda landsdelar och kommungrupper år 1940.
undersökningen.

Gifta par el. samboende				Ensamma barn			Samtliga familjer				
Antal under- stödsfall (1/2)	Därav, i %, med			Antal under- stödsfall (1/2)	Därav, i %, med		Antal under- stödsfall (1/2)	Därav, i %, med			
	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn		1—2 barn	3 el. fl. barn		0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	
3 354	70·5	18·3	11·2	—	—	—	16 106	91·9	5·5	2·6	1
707	80·6	12·6	6·8	—	—	—	3 278	94·3	4·0	1·7	2
530	72·5	17·7	9·8	—	—	—	2 591	92·7	5·1	2·2	3
409	72·3	16·9	10·8	—	—	—	2 266	93·0	4·7	2·3	4
511	75·0	16·6	8·4	—	—	—	2 788	93·8	4·4	1·8	5
1 197	60·6	23·8	15·6	—	—	—	5 183	88·2	7·8	4·0	6
638	66·1	19·3	14·6	—	—	—	3 288	91·4	5·5	3·1	7
168	48·8	28·6	22·6	—	—	—	749	86·5	7·9	5·6	8
1 162	69·1	19·1	11·8	—	—	—	5 628	91·5	5·8	2·7	9
403	75·9	18·6	5·5	—	—	—	1 806	93·1	5·5	1·4	10
983	75·8	15·7	8·5	—	—	—	4 635	93·0	4·8	2·2	11
1 712	81·1	14·6	4·3	—	—	—	11 379	95·7	3·5	0·8	12
348	85·0	10·1	4·9	—	—	—	3 039	97·3	2·1	0·6	13
265	79·2	16·6	4·2	—	—	—	1 444	93·9	5·3	0·8	14
94	88·3	10·6	1·1	—	—	—	543	96·1	3·5	0·4	15
301	80·1	15·3	4·6	—	—	—	1 831	95·7	3·4	0·9	16
704	79·1	16·5	4·4	—	—	—	4 522	95·0	4·1	0·9	17
5 066	74·1	17·1	8·8	—	—	—	27 485	93·4	4·7	1·9	18
6 920	22·3	41·5	36·2	163	95·7	4·3	15 725	52·9	28·4	18·7	19
1 117	27·0	43·8	29·2	51	94·1	5·9	2 653	55·3	30·1	14·6	20
811	25·2	40·2	34·6	31	96·8	3·2	1 999	56·6	27·0	16·4	21
697	20·7	36·3	43·0	17	100·0	—	1 616	51·1	26·4	22·5	22
1 002	26·3	42·7	31·0	32	93·8	6·2	2 416	57·1	27·8	15·1	23
3 293	19·0	41·9	39·1	32	96·9	3·1	7 041	49·8	29·0	21·2	24
1 091	23·0	36·8	40·2	58	93·1	6·9	2 741	55·3	25·6	19·1	25
484	13·4	32·4	54·2	4	100·0	—	941	43·1	25·9	31·0	26
2 297	21·0	38·6	40·4	49	95·9	4·1	5 273	52·1	27·1	20·8	27
1 140	25·9	50·3	23·8	14	100·0	—	2 449	53·1	33·7	13·2	28
1 908	23·2	44·9	31·9	38	97·4	2·6	4 321	54·0	29·7	16·3	29
6 071	25·8	50·0	24·2	48	87·5	12·5	14 376	57·1	30·7	12·2	30
1 400	31·3	50·1	18·6	10	100·0	—	4 125	63·6	28·7	7·7	31
1 199	27·0	53·6	19·4	3	100·0	—	2 464	54·7	34·0	11·3	32
264	22·4	47·7	29·9	2	100·0	—	622	56·4	28·0	15·6	33
1 075	26·0	47·7	26·3	3	100·0	—	2 350	56·0	29·9	14·1	34
2 133	21·9	49·4	28·7	30	80·0	20·0	4 815	57·1	30·7	12·2	35
12 991	23·9	45·5	30·6	211	93·8	6·2	30 101	54·9	29·5	15·6	36
10 274	38·0	34·0	28·0	163	95·7	4·3	31 831	72·7	16·8	10·5	37
7 783	38·0	42·2	19·8	48	87·5	12·5	25 755	74·2	18·7	7·1	38
18 057	38·0	37·5	24·5	211	93·8	6·2	57 586	73·3	17·7	9·0	39

Bland de understödstagare, vilka på grund av ålder eller invaliditet åtnjutit tilläggspension, var helt naturligt barnförekomsten relativt ringa. I knappt 5 % av dessa familjer förekom 1—2 barn och endast 2 % av dem voro barnrika. Här var det endast den jämförelsevis fåtaliga gruppen av äkta makar, som uppvisade någon större andel barnfamiljer. Av dessa hade 17 % 1 eller 2 barn, medan 9 % voro flerbarnsfamiljer. Att barnförekomsten bland de gifta tilläggspensionärerna är så stor, som fallet är, sammanhänger med att i en stor del av dessa familjer båda makarna äro relativt unga eller i medelåldern. I mer än hälften (i hela riket 56 %) av samtliga understödsfall i denna familjetyper åtnjöt sålunda endast endera maken pension, nämligen mannen, som på grund av invaliditet uppbär invalidunderstöd eller blindhetsersättning. En närmare undersökning visar att det med avseende på frekvensen av barn råder en väsentlig skillnad mellan denna och den andra gruppen av äkta makar bland pensionärerna, där båda — i det övervägande antalet fall till följd av ålder — uppburit tilläggspension, såsom framgår av följande siffror.

Barnantal	Äkta makar					
	endera med tilläggspension			båda med tilläggspension		
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	1 956	859	2 815	1 398	853	2 251
Därav, i %, med 0 barn	55.3	66.6	58.8	91.3	95.8	93.0
1—2 „	27.1	25.7	26.6	6.6	3.8	5.3
3 el. fl. „	17.6	7.7	14.6	2.1	0.9	1.7

Övriga understödstagare, som icke åtnjutit tilläggspension, utmärkas av relativt stor barnrikedom. Omkring 30 % av familjerna hade 1—2 barn och ungefär 16 % hade 3 eller flera barn. Andelen flerbarnsfamiljer inom denna kategori av understödstagare var sålunda mer än åtta gånger större än bland tilläggspensionärerna. Av de äkta makarna bland övriga understödstagare hade 46 % 1—2 barn och 31 % 3 eller flera barn. Omkring $\frac{1}{3}$ av de ensamma kvinnorna hade minderåriga barn att försörja, cirka 27 % 1 eller 2 barn och drygt 6 % 3 eller flera. Endast ett fåtal av de ensamma männen hade minderåriga barn; något mer än 3 % hade 1—2 barn och ungefär $1\frac{1}{2}$ % voro barnrika.

Mellan landsbygd och städer liksom mellan olika landsdelar och kommuntyper äro skillnaderna ifråga om förekomsten av barnfamiljer stundom rätt stora. Störst äro dessa olikheter, relativt sett, med avseende på frekvensen av barnrika familjer. Inskränker man sig till en jämförelse av relativa antalet barnrika familjer inom familjetyper gifta par bland kategorien övriga understödstagare finner man följande. På landsbygden voro 36 % av de äkta makarna barnrika mot 24 % i städerna. Det lägsta antalet flerbarnsfamiljer förekom i Stockholm (19 %) och Göteborg (19 %). Malmö stad uppvisar en i förhållande till de övriga såväl större som mindre städerna rätt hög siffra (30 %). På landsbygden var frekvensen av flerbarnsfamiljer endast i industrikommunerna lika låg som i städerna (24 %). Betydligt högre var ifrågava-

rande frekvenstal i gruppen övriga landskommuner (32 %) samt i jordbruks- och blandade kommuner (cirka 40 %). I skogskommunerna slutligen hade mer än hälften (54 %) av de understödda gifta paren 3 eller flera barn. Jämför man olika landsdelar, finner man, att det relativa antalet barnrika äkta makar med understöd av fattigvården var högst i Skåne, Blekinge och Halland (43 %), därefter i Dalarna och Norrland (39 %), medan det var lägst i Mälarlän (29 %).

Hela antalet barnfamiljer, som någon gång under redogörelseåret åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick enligt tab. 2 i runt tal till 75 000, varav på landsbygden 43 000 och i städerna 32 000, och antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn i dessa familjer var 166 000, därav i landskommunerna 105 000 och i städerna 61 000. Enligt beräkningar, utförda på grundval av den representativa undersökningen, fördela sig de understödda barnfamiljerna resp. barnen på följande sätt på ett- och tvåbarnsfamiljer resp. flerbarnsfamiljer:

	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Antal barnfamiljer	43 000	32 000	75 000
Därav med 1—2 barn	26 000	23 000	49 000
3 el. fl. barn	17 000	9 000	26 000
Antal barn	105 000	61 000	166 000
Därav i familjer med			
1—2 barn	35 000	30 000	65 000
3 el. fl. barn	70 000	31 000	101 000

Familjernas fördelning efter barnantal inom fattigvårdsklientelet och inom befolkningen. Andelen ett- och tvåbarnsfamiljer bland understödsfallen vid fattigvården är i stort sett densamma som inom befolkningen, under det att relativa antalet flerbarnsfamiljer är väsentligt större i förra fallet än i det senare. Detta framgår av en jämförelse av procenttalen i tab. G med siffrorna i tab. H, som visar procentuella fördelningen av familjerna inom hela befolkningen efter antalet barn under femton år, enligt beräkningar utförda på grundval av den partiella folkräkningen år 1936. Folkräkningens siffror äro av tidigare anförda skäl icke jämförbara med fattigvårdsstatistikens annat än i stora drag.

Inom befolkningen hade på landsbygden 17 % och i städerna 16 % av samtliga familjer 1—2 minderåriga barn, vilket mycket nära överensstämmer med andelen ett- och tvåbarnsfamiljer inom fattigvårdsklientelet, vilken var i förra fallet 17 % och i det senare 19 %. Flerbarnsfamiljerna voro däremot bland understödsfallen på landsbygden två gånger och i städerna nära tre gånger så talrika, relativt sett, som inom befolkningen. Relativa antalet barnrika familjer var nämligen bland understödsfallen i landskommunerna 10·5 % och i städerna 7·1 % mot 5·3 resp. 2·6 % bland samtliga familjer över huvud.

Av äkta makar med understöd av fattigvården voro i landskommuner resp. städer 28 resp. 20 % barnrika mot 15 resp. 7 % av de bestående äktenskapen inom befolkningen. Bland äkta makar med hjälp av fattigvården, som icke åtnjutit tilläggspension, var relativa antalet flerbarnsfamiljer väsentligt större

Tab. H. Procentuell fördelning av antalet familjer inom befolkningen efter barnantal dels bland bestående äktenskap, dels bland andra familjer, enligt 1936 års partiella folkräkning.

Landsdelar	Antal familjer ($\frac{1}{2}$)	Därav, i %, med		
		0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
1. Bestående äktenskap.				
<i>Landsbygden</i>	157 770	42·9	42·3	14·8
Mälarlän	33 280	47·6	41·6	10·8
Östra Götaland	29 366	43·4	41·6	15·0
Skåne, Blekinge och Halland	26 050	41·7	41·4	16·9
Bohuslän och Värmlän	28 869	43·8	41·8	14·4
Dalarna och Norrland	40 205	38·7	44·4	16·9
<i>Städerna</i>	88 525	50·9	41·8	7·3
Stockholm	20 447	58·9	37·3	3·8
Övriga städer över 30 000 inv.	32 434	50·1	42·6	7·3
Städer under 30 000 inv.	35 644	47·1	43·7	9·2
<i>Hela riket</i>	246 295	45·8	42·1	12·1
2. Andra familjer.				
<i>Landsbygden</i>	314 238	95·7	3·8	0·5
Mälarlän	52 820	95·6	4·0	0·4
Östra Götaland	56 127	96·2	3·4	0·4
Skåne, Blekinge och Halland	51 005	95·5	4·0	0·5
Bohuslän och Värmlän	65 510	96·3	3·3	0·4
Dalarna och Norrland	88 776	95·0	4·3	0·7
<i>Städerna</i>	180 875	96·4	3·3	0·3
Stockholm	48 902	97·0	2·8	0·2
Övriga städer över 30 000 inv.	68 991	96·6	3·1	0·3
Städer under 30 000 inv.	62 982	95·6	4·0	0·4
<i>Hela riket</i>	495 113	95·9	3·7	0·4
3. Samtliga familjer.				
<i>Landsbygden</i>	472 008	78·0	16·7	5·3
Mälarlän	86 100	77·0	18·6	4·4
Östra Götaland	85 493	78·1	16·5	5·4
Skåne, Blekinge och Halland	77 055	77·3	16·7	6·0
Bohuslän och Värmlän	94 379	80·2	15·1	4·7
Dalarna och Norrland	128 981	77·4	16·8	5·8
<i>Städerna</i>	269 400	81·4	16·0	2·6
Stockholm	69 349	85·8	13·0	1·2
Övriga städer över 30 000 inv.	101 425	81·8	15·7	2·5
Städer under 30 000 inv.	98 626	78·1	18·3	3·6
<i>Hela riket</i>	741 408	79·3	16·4	4·3

än bland samtliga understödda gifta par, nämligen på landsbygden 36 % och i städerna 24 %. Men inom befolkningen voro också bestående äktenskap, inom vilka ingen av makarna åtnjutit tilläggspension, av naturliga skäl barnrikare än samtliga. Enligt en undersökning, som i samband med den särskilda folkräkningen utfördes för befolkningskommissionens räkning, skulle av bestå-

ende äktenskap, som ingåtts efter år 1900, i landskommunerna cirka 19 % och i städerna ungefär 9 % vara barnrika.¹ I dessa äktenskap torde hustrun i allmänhet ha varit under 60 år, och endast i undantagsfall torde någon av makarna åtnjutit tilläggspension. Vare sig jämförelsen avser samtliga äkta makar eller endast sådana utan tilläggspension, finner man alltså, att frekvensen av familjer med 3 eller flera barn på landsbygden var nära dubbelt så stor och i städerna nära tre gånger så stor bland fattigvårdsfallen som bland befolkningen. Ifråga om familjetyper med flera barn än tre äro dessa relationstal ännu större. Enligt beräkningar, som utfördes i 1939 års fattigvårdsberättelse (sid. 57 o. f.), voro familjer med fem eller flera barn på landsbygden tre à fyra gånger och i städerna nära fem gånger så vanliga bland de fattigvårdsunderstödda familjerna som bland äktenskap i allmänhet.

Ifråga om andra familjer än bestående äktenskap var förhållandet mellan frekvensen av flerbarnsfamiljer inom fattigvårdsclientelet och inom befolkningen ännu större än bland äkta makar, såsom redan en jämförelse mellan tab. G och tab. H visar. Ännu tydligare framgår detta av nedanstående tablå, som visar att andelen flerbarnsfamiljer bland dessa understödsfall var ifråga om männen 3 à 4 gånger och för kvinnornas vidkommande 4 à 6 gånger större än bland motsvarande familjetyper i allmänhet i landskommuner resp. städer:

Procentuella antalet flerbarnsfamiljer bland	Landsbygden	Städerna	Hela riket
<i>Ensamma män.</i>			
a) i befolkningen 1936	0·3	0·1	0·2
b) i fattigvården 1940	1·0	0·4	0·7
Förhållandet b/a	3·3	4·0	3·5
<i>Ensamma kvinnor.</i>			
a) i befolkningen 1936	0·8	0·4	0·6
b) i fattigvården 1940	3·1	2·5	2·8
Förhållandet b/a	3·9	6·2	4·7

De geografiska olikheterna i avseende på förhållandet mellan frekvensen av flerbarnsfamiljer bland understödsfallen vid fattigvården och bland befolkningen framgå av följande tablå, som avser samtliga familjer oavsett familjetyyp.

Procentuella antalet flerbarnsfamiljer bland	Städerna			Landsbygden				
	Stockholm	Övriga större städer	Mindre städer	Mälarlän	Östra Götaland	Skåne, Blekinge, o. Halland	Bohuslän, o. Vänern	Dalarna och Norrland
a) samtliga familjer 1936	1·2	2·5	3·6	4·4	5·4	6·0	4·7	5·8
b) understödda » 1940	4·7	8·0	8·2	7·5	8·4	10·8	8·0	13·9
Förhållandet b/a	3·9	3·2	2·3	1·7	1·6	1·8	1·7	2·4

Relationstalen på sista raden i denna sammanställning visa, att det i Stockholm fanns cirka fyra gånger flera barnrika familjer inom fattigvårdscliente-

¹ Särskilda folkräkningen 1935/36, del VI, sid. 113* o. f.

let än inom befolkningen. I övriga större städer (över 30 000 invånare) voro de cirka tre gånger flera och i mindre städer ungefär två gånger talrikare. Beträffande landskommunerna äro relationstalen i allmänhet avsevärt lägre. Dock avviker Dalarna och Norrland med en siffra på 2·4 väsentligt från övriga landsdelar. För den övriga landsbygden visa relationstalen mycket små variationer olika landsdelar emellan från 1·6 för Östra Götaland till 1·8 för de tre sydsvenska länen. Den större frekvensen av barnrika familjer bland understödsfallen i Dalarna och Norrland i jämförelse med den övriga landsbygden har sålunda icke enbart sin grund i en större frekvens av barnrika familjer inom befolkningen som helhet utan även i andra förhållanden. Detta framgår även av en jämförelse med Skåne, Halland och Blekinge, där flerbarnsfamiljerna äro relativt talrikare inom befolkningen men däremot fåtaligare inom fattigvårdsklientelet än i Dalarna och Norrland.

Relativa antalet understödsfall inom familjer med olika barnantal. Beräknar man på grundval av folkräkningstalen år 1936 det relativa antalet understödsfall vid fattigvården år 1940 bland familjer med olika barnantal, får man för olika familjetyper följande siffror, som givetvis få betraktas som endast approximativa:

Landsdelar	Antal understödsfall, i %, bland								
	gifta par med			andra familjer med			samtliga familjer med		
	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
<i>Landsbygden</i>	6	5	12	6	18	30	6	7	13
Mälarlänen	6	4	10	7	16	32	7	6	12
Östra Götaland	5	3	8	5	13	22	5	5	8
Skåne, Blekinge och Halland	4	3	8	5	10	29	5	4	9
Bohuslän och Vänerlänen	5	4	9	5	13	24	5	6	9
Dalarna och Norrland	9	9	22	8	20	36	8	11	23
<i>Städerna</i>	7	9	24	9	26	59	9	11	27
Stockholm	6	10	35	10	37	80	9	14	39
Övriga städer över 30 000 inv.	7	10	26	8	23	67	8	12	29
Städer under 30 000 inv.	6	8	20	10	21	48	9	9	22
<i>Hela riket</i>	6	7	15	7	19	37	7	8	16

Understödsfrekvensen för ett- och tvåbarnsfamiljerna är i genomsnitt något högre än för de barnlösa familjerna. I fråga om flerbarnsfamiljerna ligga däremot frekvenstalen på en nivå, som är i landskommunerna två gånger och i städerna tre gånger högre än för de barnlösa familjerna.

Frekvenstalen för äkta makar överensstämma i stort sett med genomsnittssiffrorna för samtliga familjer eller ligga på en något, ehuru obetydligt, lägre nivå. Jämföras de barnlösa äkta makarna med övriga, måste man hålla i minnet, att de förstnämnda till en mycket stor del utgöras av tilläggspensionärer, alltså av åldringar eller invalider, och att deras andel särskilt i denna familjetyper är väsentligt större i landskommunerna än i städerna, vilket bidrager till

att understödsfrekvensen i denna grupp på sina håll på landsbygden är något större än bland ett- och tvåbarnsfamiljerna.

Mellan gifta par och andra familjer föreligga inga större skillnader i understödsfrekvensen bland barnlösa familjer, men däremot beträffande familjer med barn. I fråga om andra familjer är understödsfrekvensen med ett eller två barn cirka tre gånger och för flerbarnsfamiljer ungefär $2\frac{1}{2}$ gånger högre än för gifta par. Den högsta understödsfrekvensen ha de ensamstående kvinnorna med barn, såsom följande siffror utvisa.

	Antal understödsfall, i %, bland					
	ensamma män med			ensamma kvinnor med		
	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
Landsbygden	6	7	22	7	16	33
Städerna	10	15	29	9	27	64
Hela riket	7	9	23	8	20	41

En högre understödsfrekvens i städerna i jämförelse med landsbygden är genomgående för samtliga grupper, vari familjerna indelats efter barnantal, men skillnaderna äro mera utpräglade, relativt sett, i fråga om barnfamiljer än beträffande barnlösa familjer och mest framträdande i fråga om flerbarnsfamiljerna. Överhuvud taget äro de geografiska olikheterna i understödsfrekvensens storlek störst beträffande de barnrika familjerna. Relativa antalet understödda flerbarnsfamiljer i städerna är för såväl gifta par som andra familjer cirka dubbelt så stort som i landskommunerna, där dock frekvensen av familjer med 3 eller flera barn är ungefär två gånger större och frekvensen av mycket stora familjer med 6 eller flera barn tre eller fyra gånger större än i förra fallet. Den största understödsfrekvensen bland flerbarnsfamiljerna uppvisar Stockholm. Frekvenstalen äro där ungefär tre gånger högre än inom samma grupper på landsbygden. Flerbarnsfamiljernas understödsfrekvens sjunker med städernas minskade storlek, men medeltalet för gruppen mindre städer ligger dock avsevärt över genomsnittssiffran för landskommunerna. I Dalarna och Norrland ligger dock frekvenstalet för flerbarnsfamiljerna bland gifta par (22 %) i nivå med motsvarande siffra för de mindre städerna (20 %), men i fråga om landsbygden i övrigt äro siffrorna endast knappt hälften så höga (8—10 %). Den lägsta understödsfrekvensen bland flerbarnsfamiljer liksom bland familjer i övrigt uppvisar östra och södra Götaland.

IV. Understödstagarnas antal och andel av befolkningen.

Antalet personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Som understödda personer eller understödstagare betecknas i det följande de familjemedlemmar i de av fattigvården understödda familjerna, vilka utgöras av huvudpersonen (-erna), man och (eller) kvinna, jämte tillhörande hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn (under 16 år). Detta sker oavsett i vilken form understödet utgått och oavsett om familjen som helhet eller endast någon av familjemedlemmarna kommit i åtnjutande av hjälp eller vård. Även i fråga om vård på sjukvårdsanstalt och fattigvårdsanstalt redovisas sålunda i detta sammanhang — till skillnad från vad som var fallet före statistikens omläggning år 1939 — inte endast vårdtagarna såsom understödstagare utan hela familjen, i den mån anhöriga finnas. Vårdtagarna på dessa anstalter redovisas i annat sammanhang. Minderåriga barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnd, medräknas däremot icke bland de av fattigvården understödda, ej heller hemmavarande barn över 16 år.

Antalet understödstagare uppgick under år 1940 i runt tal till 532 000. De fördelade sig på landsbygd och städer samt på män, kvinnor och barn under 16 år i enlighet med följande tablå, som även redovisar förändringen i antalet understödstagare av olika slag sedan föregående år:

	Antal vuxna personer			Antal redovisade barn	Samtliga understödstagare
	Män	Kvinnor	Tillhoppa		
<i>Landsbygden.</i>					
Antal understödstagare	96 493	113 098	209 591	105 440	315 031
Ökning el. minskning sedan 1939	- 3 399	- 1 946	- 5 345	- 9 707	- 15 052
D:o i %	- 3·5	- 1·7	- 2·6	- 9·2	- 4·8
<i>Städerna.</i>					
Antal understödstagare	69 284	87 004	156 288	60 662	216 950
Ökning el. minskning sedan 1939	+ 7 667	+ 7 942	+ 15 609	+ 7 096	+ 22 705
D:o i %	+ 11·1	+ 9·1	+ 10·0	+ 11·7	+ 10·5
<i>Hela riket.</i>					
Antal understödstagare	165 777	200 102	365 879	166 102	531 981
Ökning el. minskning sedan 1939	+ 4 268	+ 5 996	+ 10 264	- 2 611	+ 7 653
D:o i %	+ 2·6	+ 3·0	+ 2·8	- 1·6	+ 1·4

Minskningen från 1939 till 1940 i antalet understödda personer på landsbygden (5 %) var något större än den tidigare redovisade nedgången i antalet understödsfall (3 %). På samma sätt har det ökade antalet understödsfall i städerna (9 %) medfört en något starkare uppgång i antalet understödstagare (11 %). Detta sammanhänger med det tidigare påpekade förhållandet att minskningen av understödsfallen i landskommunerna och ökningen i städerna framför allt har avsett familjer med barn. Det visar sig också av ovanstående siffror, att antalet direkt eller indirekt understödda barn på landsbygden minskat och i städerna ökat mera än antalet vuxna understödstagare. Nedgången i antalet redovisade barn på landsbygden torde vara något mindre än vad som framgår

av ovanstående siffror, enär barnen redovisats mera fullständigt i landskommunerna under år 1940 än under år 1939.

Antalet understödstagare länsvis samt i de större städerna framgår av tab. 2 i tabellbilagan. Sammanföras dessa siffror för landskommunerna landsdelsvis och för städerna på vissa storleksgrupper får man följande översikt, utvisande huvuddragen i de lokala förändringarna i antalet understödstagare sedan år 1939.

Landsdelar	Antal understödda personer	Ökning el. minskning sedan 1939	
		Antal	%
<i>Landsbygden.</i>			
Mälarlänen	53 165	— 1 401	— 2·6
Östra Götaland	42 165	— 1 431	— 3·4
Skåne, Blekinge och Halland	36 725	— 1 502	— 4·1
Bohuslän och Vänerlänen	47 211	— 2 134	— 4·5
Dalarna och Norrland	135 765	— 8 584	— 6·3
<i>Städerna.</i>			
Stockholm	56 463	+ 7 658	+ 13·6
Göteborg	37 544	+ 6 599	+ 17·6
Malmö	10 858	+ 1 600	+ 14·7
Övriga städer över 30 000 inv.	39 228	+ 2 458	+ 6·3
Städer under 30 000 inv.	72 857	+ 4 390	+ 6·0

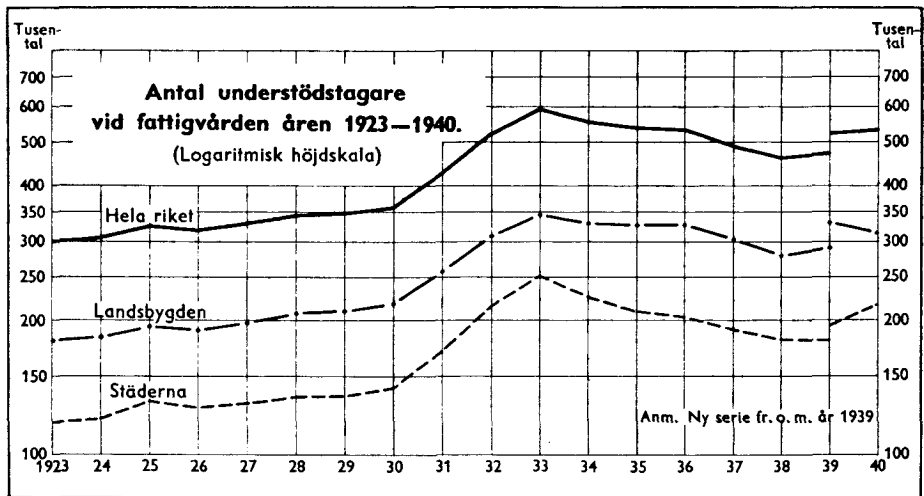
Utvecklingen av antalet understödstagare i landskommuner av olika närings-typ framgår i stora drag av följande tablå, där dock grupperna industri- och övriga kommuner måst sammanslås på grund av vissa i enlighet med 1936 års särskilda folkräkning företagna ändringar i indelningen.

Kommuntyp	Antal understödstagare	Ökning el. minskning sedan 1939	
		Antal	%
Jordbrukskommuner	56 369	— 5 107	— 8·3
Skogskommuner	20 883	— 2 095	— 9·1
Blandade kommuner	110 424	— 6 384	— 5·5
Industri- o. övriga kommuner	127 355	— 1 466	— 1·1

Inom samtliga kommungrupper har under år 1940 inträtt minskning i understödstagarnas antal i jämförelse med föregående år. Nedgången har varit relativt störst i skogskommunerna och jordbrukskommunerna samt minst i industri- och övriga kommuner.

Hur utvecklingen av antalet understödstagare gestaltat sig från år till år under perioden 1923—1940, framgår av de i diagram I återgivna kurvorna. Det är att märka, att uppgifterna om antalet understödstagare åren 1939 och 1940 icke äro jämförbara med dem, som hämtats ur de föregående berättelserna angående fattigvården. Såsom tidigare nämnts skiljer sig beräkningen av antalet understödstagare från och med år 1939 från det förfaringssätt, som tidigare tillämpats i fattigvårdsstatistiken, framför allt därigenom att även anhöriga till personer, som erhållit vård på anstalt eller annan personlig hjälp

Diagram I.

Nombre des bénéficiaires de l'Assistance publique les années 1923—1940.

Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes. Hela riket = Ensemble du pays.

(t. ex. i form av inackordering i enskilt hem o. dyl.), redovisats såsom understödstagare, vilket förut icke varit fallet. För en jämförelse mellan den äldre och den nyare serien angives emellertid i diagrammet för år 1939 antalet understödstagare enligt såväl den äldre som den nya beräkningsmetoden. Hela antalet redovisade understödstagare till 1939 års statistik utgjorde 524 000, varav på landsbygden 330 000 och i städerna 194 000. Antalet anhöriga (makar och barn) till personer, som under år 1939 åtnjutit enbart vård på fattigvårdsanstalt eller sjukvårdsanstalt eller enbart »annan hjälp» (inackordering i enskilt hem, yrkesutbildning, tandvård o. dyl.) kan beräknas till c:a 37 000 på landsbygden och c:a 12 000 i städerna. Minst dessa tal böra frånräknas hela antalet understödstagare för att siffrorna skola bli jämförbara med motsvarande uppgifter för år 1938. Nöjer man sig med att frånräkna ifrågavarande anhöriga, får man följande resultat:

Antal understödstagare	Landsbygden	Städerna	Hela riket
År 1938	281 000	182 000	463 000
År 1939, efter frånräkning av vissa anhöriga	293 000	182 000	475 000

Det är föga sannolikt, att i verkligheten någon ökning av antalet understödstagare ägt rum mellan 1938 och 1939. Av uppgifterna angående värdet av det understöd, som fattigvårdsstyrelserna lämnat, framgår att understödsverksamheten hade ungefär samma omfattning år 1939 som år 1938 såväl på landsbygden som i städerna (jfr diagram IV å sid. 98). Den ökning av antalet understödstagare, som för landsbygdens vidkommande framträder i ovanstående tablå, torde därför vara skenbar, i det att omläggningen av fattigvårdsstatistiken medfört en fullständigare redovisning än tidigare av de anhöriga över huvud.

Tab. I. Understödstagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödstagare (1/2)	Därav, i %,						
		vuxna män			vuxna kvinnor			barn under 16 år
		ej gifta	gifta	samtliga	ej gifta	gifta	samtliga	
1. Understödstagare med tilläggspension.								
<i>Landsbygden</i>	22 149	24.6	15.1	39.7	33.1	15.1	48.2	12.1
Mälardalen	4 340	24.3	16.3	40.6	35.0	16.3	51.3	8.1
Östra Götaland	3 502	23.7	15.1	38.8	35.2	15.1	50.3	10.9
Skåne, Blekinge och Halland	2 996	26.5	13.7	40.2	35.4	13.7	49.1	10.7
Bohuslän och Västmanland	3 634	25.9	14.1	40.0	36.7	14.1	50.8	9.2
Dalarna och Norrland	7 677	23.7	15.6	39.3	28.2	15.6	43.8	16.9
Jordbrukskommuner	4 546	26.2	14.0	40.2	32.1	14.0	46.1	13.7
Skogskommuner	1 170	25.5	14.3	39.8	24.2	14.3	38.5	21.7
Blandade kommuner	7 740	24.9	15.0	39.9	32.8	15.0	47.8	12.3
Industrikommuner	2 427	21.5	16.6	38.1	36.3	16.6	52.9	9.0
Övriga kommuner	6 266	24.0	15.7	39.7	34.3	15.7	50.0	10.3
<i>Städerna</i>	13 861	24.6	12.4	37.0	45.1	12.4	57.5	5.5
Stockholm	3 536	29.3	9.8	39.1	46.9	9.8	56.7	4.2
Göteborg	1 837	26.0	14.4	40.4	38.2	14.4	52.6	7.0
Malmö	661	25.4	14.2	39.6	42.5	14.2	56.7	3.7
Övriga städer över 30 000 inv.	2 261	21.4	13.3	34.7	46.3	13.3	59.6	5.7
Städer under 30 000 inv.	5 566	22.5	12.6	35.1	46.1	12.6	58.7	6.2
<i>Hela riket</i>	36 010	24.6	14.1	38.7	37.6	14.1	51.7	9.6
2. Övriga understödstagare.								
<i>Landsbygden</i>	41 048	9.0	16.9	25.9	12.0	16.9	28.9	45.2
Mälardalen	6 348	9.1	17.6	26.7	14.3	17.6	31.9	41.4
Östra Götaland	4 948	9.3	16.4	25.7	14.1	16.4	30.5	43.8
Skåne, Blekinge och Halland	4 443	8.4	15.7	24.1	11.9	15.7	27.6	48.3
Bohuslän och Västmanland	5 842	10.2	17.2	27.4	13.4	17.2	30.6	42.0
Dalarna och Norrland	19 467	8.8	16.9	25.7	10.3	16.9	27.2	47.1
Jordbrukskommuner	6 955	9.7	15.7	25.4	13.2	15.7	28.9	45.7
Skogskommuner	3 043	7.0	15.9	22.9	7.9	15.9	23.8	53.3
Blandade kommuner	14 194	8.7	16.2	24.9	11.9	16.2	28.1	47.0
Industrikommuner	5 923	9.4	19.2	28.6	12.5	19.2	31.7	39.7
Övriga kommuner	10 933	9.5	17.4	26.9	12.3	17.4	29.7	43.4
<i>Städerna</i>	32 805	11.1	18.5	29.6	14.1	18.5	32.6	37.8
Stockholm	8 301	14.5	16.9	31.4	18.2	16.9	35.1	33.5
Göteborg	5 694	11.9	21.0	32.9	10.8	21.0	31.3	35.8
Malmö	1 493	9.0	17.7	26.7	14.8	17.7	32.5	40.8
Övriga städer över 30 000 inv.	5 601	9.8	19.2	29.0	12.9	19.2	32.1	38.9
Städer under 30 000 inv.	11 716	9.2	18.2	27.4	13.4	18.2	31.6	41.0
<i>Hela riket</i>	73 853	10.0	17.6	27.6	12.9	17.6	30.5	41.9
3. Samtliga understödstagare.								
<i>Landsbygden</i>	63 197	14.5	16.2	30.7	19.4	16.2	35.6	33.7
<i>Städerna</i>	46 666	15.1	16.7	31.8	23.3	16.7	40.0	28.2
<i>Hela riket</i>	109 863	14.8	16.4	31.2	21.0	16.4	37.4	31.4

Understödstagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd. En belysning av understödstagarnas fördelning på barn (under 16 år) och äldre samt på civilstånd lämnas på grundval av det representativa materialet i tab. I. Fördelning av de vuxna understödstagarna efter civilstånd grundar sig på

grupperingen av understödsfallen efter familjetyper. Ensamstående vuxna män och kvinnor ha hänförts till grupperna ej gifta män resp. kvinnor samt gifta par (eller samboende) till gifta personer. I stort sett torde detta motsvara den verkliga fördelningen efter civilstånd.

Beträffande de vuxnas andel av samtliga understödda personer finner man av tab. I genomgående ett stort överskott av kvinnor, särskilt i städerna. De vuxna kvinnorna utgöra sålunda i landskommunerna 36 % och i städerna 40 % av samtliga understödstagare, de vuxna männen 31 resp. 32 %. Störst är kvinnoöverskottet bland tilläggspensionärerna. Kvinnorna utgjorde på landsbygden 48 % och i städerna 58 % av samtliga understödda personer inom denna kategori av understödstagare, männen däremot 40 resp. 37 %. Även i avseende på de vuxna understödstagarnas fördelning efter civilstånd råda vissa olikheter mellan olika kategorier av understödstagare samt mellan skilda delar av landet. Därvid förtjänar särskilt framhållas det stora antalet ej gifta personer bland tilläggspensionärerna, särskilt bland kvinnorna i städerna. Andelen gifta personer visar däremot inga större olikheter mellan tilläggspensionärer och övriga understödstagare.

Barnen utgöra en avsevärd del av understödstagarna. Av samtliga understödda personer voro på landsbygden 34 % och i städerna 28 % barn. Relativa antalet barn var minst bland tilläggspensionärerna; de utgjorde i landskommunerna ungefär 12 % och i städerna cirka 6 % av samtliga understödda personer inom denna kategori av understödstagare. Bland övriga understödstagare utan tilläggspension voro barnen desto talrikare och utgjorde här i landskommunerna icke mindre än 45 % och i städerna 38 % av understödstagarna. Största relativa antalet understödda barn förekom i de tre sydsvenska länen och i Dalarna och Norrland; i senare fallet voro de särskilt talrika i skogskommunerna.

Bland understödstagarna ha endast inräknats de minderåriga barn, vilka vistats i hemmet eller på fattigvårdens bekostnad åtnjutit vård utom hemmet. Dessa utgjorde inalles 166 102, varav i landskommunerna 105 440 och i städerna 60 662. I vissa fall hade emellertid de understödda familjerna dessutom barn, vilka voro omhändertagna av barnavårdsnämnd för skyddsuppfostran eller samhällsvård och på barnavårdsnämndernas bekostnad vårdades i fosterhem eller barnhem eller på annan anstalt. Särskilda uppgifter om antalet dylika barn ha för första gången inhämtats år 1940 och redovisas länsvis i tab. 2 i tabellbilagan. Dessa ha uppgivits till 7 054, varav på landsbygden 3 582 och i städerna 3 472. Tillsammans uppgick sålunda hela antalet minderåriga barn i de av fattigvården understödda familjerna till 173 156, därav 109 022 på landsbygden och 64 134 i städerna. I tab. J meddelas för olika landsdelar och kommuntyper en översikt över de understödda familjernas hela barnantal och barnens fördelning på sådana, som voro direkt eller indirekt understödda av fattigvården, och sådana, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna.

De barn i de av fattigvården understödda familjerna, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna, utgjorde 4.1 % av familjernas hela barnantal. De voro relativt talrikare i städerna (5.4 %) än på landsbygden (3.3 %) och talrikast i Göteborg (8.1 %) och Malmö (6.7 %). Beträffande landsbygden äro skill-

Tab. J. Barnen i de fattigvårdsunderstödda familjerna fördelade på sådana, som voro direkt eller indirekt understödda av fattigvården, och sådana, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnd.

Landsdelar och kommuntyper	A n t a l b a r n					
	som vistades i hemmet eller av fattigvården vårdades utom hemmet		som voro omhändertagna av barnavårdsnämnd		hela antalet	
	antal	%	antal	%	antal	%
<i>Landsbygden</i>	105 440	96·7	3 582	3·3	109 022	100·0
Mälardalen	14 695	96·1	594	3·9	15 289	100·0
Östra Götaland	12 724	96·5	463	3·5	13 187	100·0
Skåne, Blekinge och Halland	11 970	96·8	390	3·2	12 360	100·0
Bohuslän och Vänerlän	13 888	96·6	484	3·4	14 372	100·0
Dalarna och Norrland	52 163	96·9	1 651	3·1	53 814	100·0
Jordbrukskommuner	18 248	95·8	801	4·2	19 049	100·0
Skogskommuner	9 399	97·5	243	2·5	9 642	100·0
Blandade kommuner	37 963	97·1	1 139	2·9	39 102	100·0
Industrikommuner	15 251	96·6	530	3·4	15 781	100·0
Övriga kommuner	24 579	96·6	869	3·4	25 448	100·0
<i>Städerna</i>	60 662	94·6	3 472	5·4	64 134	100·0
Stockholm	14 141	95·7	636	4·3	14 777	100·0
Göteborg	10 693	91·9	948	8·1	11 641	100·0
Malmö	3 212	93·8	231	6·7	3 443	100·0
Övriga städer	32 616	95·2	1 657	4·8	34 273	100·0
<i>Hela riket</i>	166 102	95·9	7 054	4·1	173 156	100·0

naderna i detta avseende mellan olika landsdelar i allmänhet mycket små, men däremot större mellan kommuner av olika näringstyp.

Hela antalet barn, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna under år 1940, uppgick enligt preliminära uppgifter till 37 000, därav 22 000 i landskommunerna och 15 000 i städerna. I relation härtill utgöra de av barnavårdsnämnderna omhändertagna barnen i de fattigvårdsunderstödda familjerna i hela riket 19 %, på landsbygden 16 % och i städerna 23 %.

Antal understödstagare i förhållande till folkmängden. Antalet understödstagare i procent av folkmängden (den 1 januari 1940) på landsbygden resp. i städerna länsvis samt i landskommuner av olika näringstyp framgår av tab. K. I diagram II åskådliggöres grafiskt understödstagarfrekvensens storlek inom skilda kommungrupper och län.

Förhållandet mellan antalet understödstagare och folkmängden, som år 1939 utgjorde på landsbygden 8·2 % och i städerna 8·5 %, har under 1940 i förra fallet minskat till 7·9 % och i det senare ökat till 9·1 %. Skillnaden i detta avseende mellan landsbygd och städer, som var högst obetydlig under år 1939, har under redogörelseåret ökat på grund av den skiljaktiga utvecklingen i antalet understödstagare i landskommuner resp. städer.

Procenttalen för resp. län skilja sig obetydligt från de tidigare redovisade avrundade siffrorna för relativa antalet understödda familjer inom befolk-

Tab. K. Understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper¹, länsvis år 1940.

L & n	L a n d s b y g d e n						Stä- derna	Lands- bygd och städer
	Jord- bruks- kom- muner	Skogs- kom- muner	Blan- dade kom- muner	In- dustri- kom- muner	Övriga lands- kom- muner	Samtl. lands- kom- muner		
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	9·6	9·6
Stockholms län	7·5	—	7·6	9·4	8·5	8·6	8·3	8·6
Uppsala	5·8	—	7·4	7·9	5·3	6·8	7·4	7·0
Södermanlands	7·1	—	7·1	7·1	7·7	7·3	6·8	7·1
Östergötlands	7·4	—	7·1	8·1	7·6	7·5	10·9	8·9
Jönköpings	3·2	—	3·7	2·7	3·6	3·4	6·1	4·3
Kronobergs	5·1	—	6·8	5·5	5·3	5·6	7·8	5·9
Kalmar	6·3	—	7·4	6·5	9·6	7·6	10·2	8·2
Gotlands	3·9	—	5·0	9·1	6·3	4·7	8·9	5·6
Blekinge	11·3	—	11·5	7·7	11·2	11·3	7·7	10·1
Kristianstads	4·1	—	4·5	5·5	6·0	5·0	8·3	5·4
Malmöhus	4·5	—	4·7	5·7	4·8	4·8	8·1	6·7
Hallands	3·7	—	4·4	—	5·2	4·2	6·2	4·8
Göteborgs o. Bohus	4·6	—	6·1	7·0	9·2	6·8	13·0	11·0
Älvsborgs	3·7	—	4·4	5·3	5·8	4·7	8·1	5·7
Skaraborgs	4·0	—	4·9	3·8	6·0	4·5	7·4	5·2
Värmlands	6·9	13·4	7·2	9·0	9·5	8·2	9·3	8·4
Örebro	6·0	—	7·6	6·0	9·3	7·7	5·5	6·9
Västmanlands	6·2	—	7·1	6·1	7·9	6·7	6·1	6·5
Kopparbergs	7·9	5·6	6·6	8·2	9·0	7·6	6·0	7·4
Gävleborgs	12·6	16·2	13·0	7·0	9·5	11·3	10·2	11·1
Västernorrlands	9·9	12·1	14·1	24·5	15·3	15·7	10·6	15·0
Jämtlands	8·9	8·3	9·5	8·9	8·4	8·8	7·8	8·7
Västerbottens	5·7	8·4	8·5	4·4	7·9	7·6	6·1	7·5
Norrbottnens	16·5	19·5	15·2	11·4	22·0	17·1	10·3	16·2
Hela riket 1940	5·9	10·9	7·8	8·8	9·0	7·9	9·1	8·4
„ „ 1939	6·3	12·1	8·2	8·4	9·2	8·2	8·5	8·3

ningen i tab. F. Avkortas även talen i tab. K till hela tal, får man siffror, som i allmänhet ligga en eller annan enhet högre än desamma i tab. F. Skillnaden förklaras av det större relativa antalet flerbarnsfamiljer inom fattigvårdsklientelet än inom befolkningen.

De olikheter, som råda ifråga om understödstagarfrekvensens storlek i skilda län, äro i stort sett desamma, som fått sin belysning i tab. F. Här skall endast tilläggas, att det relativa antalet understödstagare växlar betydligt mera på landsbygden (från 3·4 % i Jönköpings län till 17·1 % i Norrbottens län), än vad fallet är i städerna (från 5·5 % i Örebro län till 13·0 % i Göteborgs och Bohus län, inkl. Göteborg). I hela Götaland utom Blekinge var antalet understödstagare i förhållande till folkmängden avsevärt större i städerna än på landsbygden. I de mellansvenska och norrländska länen finner man däremot ungefär samma relativa antal understödstagare på landsbygden som i städerna eller t. o. m. i vissa fall ett betydligt högre antal på landsbygden.

Det råder rätt avsevärda olikheter mellan kommuner av olika näringstyp i avseende på understödstagarfrekvensens storlek. I jordbrukskommunerna var

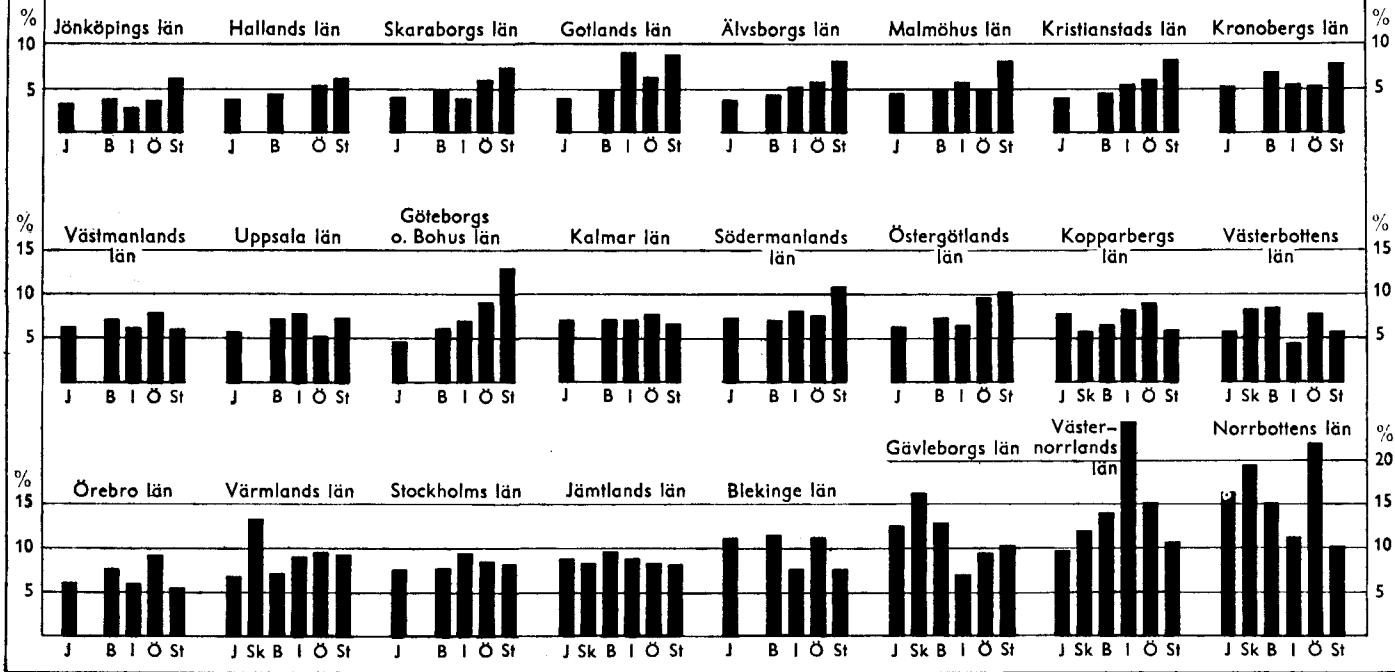
¹ Angående de olika kommungruppernas avgränsning se sid. 15.

Diagram II.

Antal understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper, länsvis år 1940.

Länen ordnade i stigande skala efter det procentuella antalet understödstagare på landsbygden.

J=jordbrukskommuner, Sk=skogskommuner, B=blandade kommuner, I=industrikommuner, Ö=övr. landskommuner, St=städer.

Nombre d'assistés en pour cent de la population dans les différents départements et dans certains groupes de communes en 1940. J = communes agricoles. Sk = communes forestières. B = communes mixtes. I = communes industrielles. Ö = autres communes. St = villes.

understödstagarnas relativa antal betydligt mindre (5·9 %) än inom övriga kommungrupper. De blandade kommunerna, som ävenledes ha ett starkt jordbruksinslag, uppvisade ett relativt tal (7·8 %), som tangerade medeltalet för samtliga landskommuner. Väsentligt över detta medeltal lågo siffrorna för industrikommunerna och gruppen övriga kommuner (8·8 resp. 9·0 %). Det högsta relativa antalet understödstagare (10·9 %) förekom i skogskommunerna.

Emellertid synas de regionala variationerna i understödsfrekvensen vara av större betydelse än variationerna efter kommunernas olika näringstyp. Så växla procenttalen för understödstagarnas relativa antal inom jordbrukskommunerna mellan så vida gränser som 3·2 % i Jönköpings län och 16·5 % i Norrbottens län samt inom industrikommunerna mellan 2·7 % i Jönköpings län och 24·5 % i Västernorrlands län. Mellan procenttalen för de särskilda grupperna framträder en tydlig överensstämmelse i det avseendet, att ett högt medeltal inom en grupp merendels åtföljes av höga tal även för övriga grupper inom ett och samma län och omvänt. Så företer varje särskild kommungrupp för sig ett betydligt högre relativt antal understödstagare i exempelvis Blekinge län än i de närliggande länen. I Jönköpings län förete de skilda kommungrupperna i samtliga fall väsentligt färre understödstagare än flertalet angränsande län. I de mellansvenska länen fanns det i stort sett flera understödstagare i förhållande till folkmängden än vad fallet var i Sydsvrige; detta gäller med få undantag för varje särskild kommutyp. Samma iakttagelse kan göras beträffande de norrländska länen vid en jämförelse med de mellansvenska. Ifråga om Jämtlands och Västerbottens län avvika dock talen icke så utpräglat från de mellansvenska länen såsom fallet är beträffande de tre övriga norrländska länen.

Om man jämför understödstagarnas relativa antal inom jordbrukskommunerna län för län, är det anmärkningsvärt, att sådana jordbrukslän som Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län ha väsentligt flera understödstagare, relativt taget, än exempelvis Jönköpings, Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län. Det synes sannolikt, att förklaringen i detta fall till väsentlig del ligger i den olika jordfördelningen. Inom de förstnämnda länen förekomma relativt många större brukningsdelar, och arbetskraften utgöres till stor del av statare och andra lejda jordbruksarbetare, som, då sjukdom och ålderdom komma på, merendels icke kunna reda sig utan fattigvårdens hjälp. Inom de sistnämnda länen åter drives jordbruket huvudsakligen av bönder och småbrukare, som torde ha större ekonomisk motståndskraft och därför mera sällan nödgas anlita fattigvårdens hjälpverksamhet.¹ Även i Norrland förekomma små brukningsdelar och detta i ännu större utsträckning än i småbruksbygderna i Svea- och Götaland, men till övervägande delen äro de norrländska jordbru-

¹ I Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län kom — enligt jordbruksräkningen år 1937 — 11—17 % av åkerarealen på småbruk (mindre än 10 har), 44—56 % på medelstora jordbruk (10—50 har) och 33—42 % på herrgårdar och gods (över 50 har). I Jönköpings, Kronobergs, Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län omfattade småbruk 48—69 % av åkerarealen, medelstora jordbruk 26—45 % och herrgårdar och gods 5—8 %. En mellanställning intogo Gotlands, Kristianstads och Hallands län. De utmärkas av jämförelsevis många medelstora jordbruk. Dessa omfattade 54—66 % av hela åkerarealen, medan på småbruk och storjordbruk kom 22—29 resp. 12—17 % av hela åkerarealen.

ken så små, att de icke kunna skänka full bärgning. Småbrukare och bönder i dessa trakter äro därför av ålder hänvisade till förtjänstarbeten av olika slag vid sidan av jordbruket, främst inom skogsbruket, och de intaga sålunda vanligen en dubbelställning som odlare och lönarbetare. Häri har man sannolikt att söka den viktigaste anledningen till att det relativa antalet understödstagare i Norrlands jordbrukskommuner i allmänhet är större än i övriga riket. Skillnaderna i understödstagarfrekvensens storlek är dock synnerligen stor mellan jordbrukskommunerna i de olika norrländska länen. Det är icke möjligt att förklara dessa olikheter på grundval av skillnader i jordfördelningen mellan länen, men väl torde de kunna bero på att tillgången på fyllnadsarbeten vid sidan av jordbruket äro mindre inom vissa områden av den norrländska landsbygden än inom andra.

Vad som sagts om skillnaderna i relativa antalet understödstagare i jordbrukskommunerna i olika bygder gäller också i stort sett om de blandade kommunerna, där jordbruket spelar en stor roll som förvärvskälla vid sidan av andra näringsgrenar. I skogskommunerna synas försörjningsförhållandena vara särskilt oförmånliga i Norrbottens och Gävleborgs län, men även i Värmlands och Västernorrlands län är relativa antalet understödstagare mycket stort i dessa kommuner. Vad industrikommunerna och gruppen övriga kommuner beträffar är relativa antalet understödstagare i dessa kommuner särskilt stort i Västernorrlands och Norrbottens län. I vissa av dessa kommuner i ifrågasvarande län är frekvensen av understödstagare den största i hela riket. Detta torde bottna i alldeles speciella förhållanden inom det industriella näringslivet i dessa trakter, till vilka framställningen återkommer i det följande.

Stora växlingar förekomma emellertid i understödsverksamhetens omfattning inom olika fattigvårdssamhällen. I vissa kommuner ha fattigvårdsstyrelserna haft ingen eller endast en relativt obetydlig understödsverksamhet, under det att i andra kommuner verksamheten varit av stor — i vissa fall av mycket stor — omfattning. En belysning härav erhåller man av tab. L, där fattigvårdssamhällena länsvis fördelats på ett antal grupper efter storleken av det tal, som anger antalet understödstagare i procent av folkmängden. En procentuell fördelning av fattigvårdssamhällena efter det relativa antalet understödstagare meddelas i följande tablå.

Procentuella antalet fattigvårdssamhällen med nedanstående antal under- stödstagare per 100 invånare	Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket	Procentuella antalet fattigvårdssamhällen med nedanstående antal under- stödstagare per 100 invånare	Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket
0	0.3	—	0.2	8.1—9.0	6.2	11.1	6.5
0.1—1.0	3.2	—	3.0	9.1—10.0	4.2	11.1	4.6
1.1—2.0	7.0	—	6.7	10.1—11.0	2.1	5.1	2.3
2.1—3.0	11.2	0.9	10.8	11.1—12.0	2.9	3.4	2.9
3.1—4.0	13.3	6.0	12.9	12.1—13.0	1.4	2.6	1.5
4.1—5.0	13.0	11.1	12.9	13.1—14.0	1.3	3.4	1.4
5.1—6.0	12.0	14.5	12.1	14.1—15.0	1.1	—	1.0
6.1—7.0	9.7	11.1	9.7	15.1—	2.7	2.6	2.7
7.1—8.0	8.4	17.1	8.8				
				Summa	100.0	100.0	100.0

Tab. L. Fattigvårdssambhällena fördelade efter antalet understödstagare i förhållande till folkmängden länsvis år 1940.

L ä n	0 %	0-1- 1 %	1-1- 2 %	2-1- 3 %	3-1- 4 %	4-1- 5 %	5-1- 6 %	6-1- 7 %	7-1- 8 %	8-1- 9 %	9-1- 10 %	10-1- 11 %	11-1- 12 %	12-1- 13 %	13-1- 14 %	14-1- 15 %	Över 15 %	Samt- liga
<i>Landsbygden.</i>																		
Stockholms län . . .	—	1	2	5	4	14	9	14	15	13	16	2	5	3	7	1	1	112
Uppsala . . .	—	1	5	5	14	15	15	7	7	3	7	1	1	3	1	—	—	85
Södermanlands . . .	—	1	—	3	4	9	19	9	10	16	7	4	3	2	—	1	—	88
Östergötlands . . .	—	—	—	4	5	11	23	32	23	14	14	5	8	3	2	—	—	144
Jönköpings . . .	1	12	21	31	31	11	12	5	1	2	1	—	—	—	—	—	—	128
Kronobergs . . .	—	2	8	10	11	17	6	12	8	6	2	2	1	1	—	—	—	86
Kalmar . . .	—	—	—	3	16	14	14	13	13	10	4	2	7	3	1	—	1	101
Gotlands . . .	1	6	10	12	17	15	13	4	5	4	2	1	—	1	—	—	—	91
Blekinge . . .	—	—	—	—	2	—	—	6	4	2	—	4	3	2	5	5	3	36
Kristianstads . . .	—	7	14	25	22	24	22	16	12	3	1	—	—	—	—	1	—	147
Malmöhus . . .	—	9	28	37	37	36	40	10	20	13	2	—	3	—	1	—	—	236
Hallands . . .	—	3	8	19	25	12	6	4	3	3	3	—	—	—	—	—	—	86
Göteborgs o. Bohus . . .	—	1	7	9	14	11	8	6	8	6	1	3	1	—	—	1	1	87
Älvsborgs . . .	2	17	31	37	39	37	27	7	12	4	3	—	1	—	—	—	—	217
Skaraborgs . . .	2	14	32	51	49	32	27	11	14	13	5	3	—	2	—	1	2	258
Värmlands . . .	—	—	2	8	10	9	6	16	5	7	6	9	2	5	1	—	2	88
Örebro . . .	—	—	—	3	4	11	12	10	5	3	2	1	5	—	1	1	1	59
Västmanlands . . .	—	1	—	3	4	10	8	14	8	4	3	2	3	—	1	1	3	65
Kopparbergs . . .	—	—	1	1	4	7	5	7	8	4	6	2	4	1	1	1	—	52
Gävleborgs . . .	—	—	—	—	1	4	4	4	3	7	1	4	3	2	6	4	10	53
Västernorrlands . . .	—	—	—	1	—	1	3	6	3	2	5	4	8	1	—	8	21	63
Jämtlands . . .	—	—	—	2	4	6	6	9	10	4	4	1	5	4	2	1	3	61
Västerbottens . . .	—	1	—	1	3	3	3	6	6	2	1	2	1	—	—	—	1	30
Norrbottnens . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	4	1	1	—	15	25
Samtliga 1940 . . .	6	76	169	270	318	312	288	232	201	148	102	51	70	35	30	26	64	2 398
„ 1939 . . .	7	61	184	246	266	286	327	242	195	156	97	78	67	46	35	20	87	2 400
<i>Städerna.</i>																		
1940	—	—	—	1	7	13	17	13	20	13	13	6	4	3	4	—	3	117
1939	—	—	—	3	8	11	12	17	23	15	10	6	4	2	2	2	1	116
<i>Hela riket.</i>																		
1940	6	76	169	271	325	325	305	245	221	161	115	57	74	38	34	26	67	2 515
1939	7	61	184	249	274	297	339	259	218	171	107	84	71	48	37	22	88	2 516

Tab. M. Fattigvårdssamhällena på landsbygden fördelade efter invånarantalet och efter antalet understödstagare i förhållande till folkmängden år 1940.

Antal fattigvårdssamhällen med nedanstående antal understödstagare per 100 invånare	Invånarantal										Samtliga
	249	250-499	500-749	750-999	1 000-1 499	1 500-1 999	2 000-2 999	3 000-3 999	4 000-4 999	5 000-10 000	
Antal fattigvårdssamhällen											
0	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6
0·1—1·0	19	38	10	6	3	—	—	—	—	—	76
1·1—2·0	16	62	32	25	14	12	6	2	—	—	169
2·1—3·0	18	58	64	35	50	19	19	7	—	—	270
3·1—4·0	11	58	67	47	69	28	26	6	3	3	318
4·1—5·0	11	54	44	40	64	35	43	8	5	8	312
5·1—6·0	8	50	41	33	54	41	31	13	8	7	288
6·1—7·0	6	21	27	34	46	25	37	16	9	10	232
7·1—8·0	3	17	31	19	34	35	26	13	6	13	201
8·1—9·0	7	12	21	16	25	16	26	10	4	8	148
9·1—10·0	1	8	18	8	24	5	11	9	6	7	5
10·1—11·0	1	4	4	3	5	9	7	5	4	8	1
11·1—12·0	—	4	5	3	13	7	17	7	4	7	3
12·1—13·0	2	3	2	4	3	3	4	4	3	5	2
13·1—14·0	1	3	3	1	4	3	4	4	1	4	2
14·1—15·0	1	3	—	2	5	1	2	6	4	2	—
15·1—	1	3	2	1	5	9	7	4	6	19	7
Samtliga	111	399	371	277	418	248	266	114	63	101	30
Procentuell fördelning											
0	4·5	0·2	—	—	—	—	—	—	—	—	0·3
0·1—1·0	17·2	9·5	2·7	2·2	0·7	—	—	—	—	—	3·2
1·1—2·0	14·4	15·5	8·6	9·0	3·3	4·8	2·3	1·8	—	—	7·0
2·1—3·0	16·2	14·5	17·2	12·6	12·0	7·7	7·1	6·1	—	—	11·2
3·1—4·0	9·9	14·5	18·1	17·0	16·5	11·3	9·8	5·3	4·8	3·0	13·3
4·1—5·0	9·9	13·5	11·9	14·4	15·3	14·1	16·2	7·0	7·9	7·9	13·0
5·1—6·0	7·2	12·5	11·0	11·9	13·0	16·6	11·6	11·4	12·7	6·9	6·7
6·1—7·0	5·4	5·3	7·3	12·3	11·0	10·1	13·9	14·0	14·3	9·9	3·3
7·1—8·0	2·7	4·3	8·4	6·8	8·1	14·1	9·8	11·4	9·5	12·9	13·3
8·1—9·0	6·3	3·0	5·7	5·8	6·0	6·5	9·8	8·8	6·4	7·9	10·0
9·1—10·0	0·9	2·0	4·9	2·9	5·7	2·0	4·1	7·9	9·5	6·9	16·7
10·1—11·0	0·9	1·0	1·1	1·1	1·2	3·6	2·6	4·4	6·3	7·9	3·3
11·1—12·0	—	1·0	1·3	1·1	3·1	2·8	6·4	6·1	6·3	6·9	10·0
12·1—13·0	1·8	0·8	0·5	1·4	0·7	1·2	1·5	3·5	4·8	5·0	6·7
13·1—14·0	0·9	0·8	0·8	0·4	1·0	1·2	1·5	3·5	1·6	4·0	6·7
14·1—15·0	0·9	0·8	—	0·7	1·2	0·4	0·8	5·3	6·4	2·0	—
15·1—	0·9	0·8	0·5	0·4	1·2	3·6	2·6	3·5	9·5	18·8	23·3
Samtliga	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

På landsbygden hade 521 fattigvårdssamhällen eller 22 % av samtliga haft högst 3 understödstagare per 100 invånare. Av dessa hade 6 kommuner icke haft någon understödstagare alls under året. I övrigt hade 630 (26 %) av landsbygdens fattigvårdssamhällen haft mellan 3 och 5 understödstagare per 100 invånare, 520 (22 %) mellan 5 och 7 samt återstående 727 (30 %) mer än 7. Fördelningen visar sålunda för landskommunernas del en utpräglad anhopning till procenttal, som understiga genomsnittliga antalet understödda personer per 100 invånare för hela landsbygden, vilket var 7·9. Högst 8 understödstagare per 100 invånare hade icke mindre än 1 872 fattigvårdssamhällen eller

78 % av samtliga, medan 526 kommuner eller 22 % av samtliga fattigvårdssamhällen hade ett högre frekvenstal. På liknande sätt förhåller sig också med motsvarande fördelning av städerna. Av dessa hade 21 (18 %) mellan 2 och 5 understödda personer per 100 invånare, 30 (26 %) mellan 5 och 7, 33 (28 %) mellan 7 och 9 samt 33 (28 %) över 9. I nära $\frac{3}{4}$ av städerna understeg relativa antalet understödstagare 9·1 %, vilket var medeltalet för samtliga städer. Den bristande symmetri, som kommer till synes vid fördelningen av fattigvårdssamhällena efter relativa antalet understödstagare, visar sig också därutinnan, att det procenttal, som understödstagarfrekvensen i halva antalet fattigvårdssamhällen understiger och i den andra hälften överstiger, eller medianvärdet, är väsentligt lägre — för landsbygden 5·2 % och för städerna 7·4 % — än aritmetiska medeltalet för antalet understödda personer i samtliga landskommuner resp. städer.

Granskar man fördelningen i de olika länen, finner man för landsbygdens del stora olikheter mellan olika landsdelar. Största andelen fattigvårdssamhällen med ett jämförelsevis litet relativt antal understödstagare finner man i Jönköpings, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs och Skaraborgs län. I Västernorrlands, Norrbottens, Blekinge och Gävleborgs län ha fattigvårdsstyrelserna i allmänhet haft en relativt omfattande understödsverksamhet, i vissa fall en mycket stor sådan. Spridningen med avseende på understödstagarprocenten är emellertid mycket stor i samtliga län.

Den osymmetriska fördelningen av fattigvårdssamhällena efter relativa understödstagarfrekvensens storlek synes huvudsakligen orsakas av väsentliga olikheter mellan små och stora kommuner. Tydligast framträder detta för landskommunernas del. Fördelar man fattigvårdssamhällena på landsbygden med olika invånarantal efter understödstagarnas relativa andel av befolkningen, såsom skett i tab. M, finner man, att det stora antalet av små kommuner till övervägande delen ha en låg frekvens av understödstagare och att antalet understödstagare per 100 invånare i allmänhet ökas, då fattigvårdssamhällena bli större. Tendensen härvidlag framgår tydligare av följande sammandrag av tab. M.

Invånarantal	Relativa antalet fattigvårdssamhällen, där antalet understödstagare per 100 invånare var					
	högst 4	mer än 4	högst 8	mer än 8	högst 10	mer än 10
— 249	62·2	37·8	87·4	12·6	94·6	5·4
250— 499	54·2	45·8	89·8	10·2	94·8	5·2
500— 749	46·6	53·4	85·2	14·8	95·8	4·2
750— 999	40·8	59·2	86·2	13·8	94·9	5·1
1 000—1 499	32·5	67·5	79·9	20·1	91·6	8·4
1 500—1 999	23·8	76·2	78·7	21·3	87·2	12·8
2 000—2 999	19·2	80·8	70·7	29·3	84·6	15·4
3 000—3 999	13·2	86·8	57·0	43·0	73·7	26·3
4 000—4 999	4·8	95·2	49·2	50·8	65·1	34·9
5 000—9 999	3·0	97·0	40·6	59·4	55·4	44·6
10 000—	—	100·0	23·3	76·7	50·0	50·0
Summa	35·0	65·0	78·1	21·9	88·5	11·5

Skillnaderna i avseende på understödstagarfrekvensens storlek i fattigvårdssamhällen med olika antal invånare framgår tydligt även av de tal för antalet understödstagare per 100 invånare, som beräknats för olika storleksgrupper i följande tablå, som jämväl visar förefintliga olikheter i detta hänseende mellan skilda landsdelar samt mellan landsbygd och städer.

Invånarantal	Antal understödstagare per 100 invånare i						
	Mälar-länen	Östra Göta-land	Skåne, Blekinge, Halland	Bohus-län och Vänern-länen	Dalarna och Norrland	Hela landsbygden	Samtliga städer
Samtliga fattigvårdssamhällen . . .	7.7	6.0	5.7	6.0	11.6	7.9	9.1
Därav med nedanstående antal invånare:							
— 249	6.3	3.8	3.8	3.0	8.2	3.8	—
250— 499	6.4	4.4	3.7	3.8	6.6	4.3	—
500— 749	6.7	5.3	4.3	4.0	6.1	5.0	—
750— 999	6.9	5.2	3.9	4.6	8.9	5.1	—
1 000—1 499	6.8	5.7	4.8	4.6	9.7	5.8	4.5
1 500—1 999	7.2	5.5	5.3	5.7	9.0	6.4	6.9
2 000—2 999	6.7	6.3	6.5	6.1	10.0	7.1	6.5
3 000—3 999	7.8	6.3	7.3	7.7	8.5	7.6	6.1
4 000—4 999	8.0	6.8	7.4	7.6	12.6	9.5	7.6
5 000—9 999	8.5	9.5	10.7	8.3	12.0	10.8	7.2
10 000—	10.5	9.3	—	12.1	13.6	12.6	9.6

Relativa antalet understödstagare utgör för de minsta fattigvårdssamhällena på landsbygden (med mindre än 250 invånare) 3.8 %. Detta tal stegras successivt med fattigvårdssamhällenas ökade storlek och är i fattigvårdssamhällen med 2 000 å 3 000 invånare ungefär dubbelt så stort (7.1—7.6 %) och i de största med över 10 000 invånare drygt 3 gånger så stort (12.6 %) som i de minsta fattigvårdssamhällena. Skillnaderna i medeltalen mellan små och stora kommuner äro mera utpräglade i södra och mellersta Götaland, mindre i Mälar-länen samt i Dalarna och Norrland. I förstnämnda landsdelar, där småkommunerna äro särskilt talrika, är relativa antalet understödstagare i de mindre fattigvårdssamhällena synnerligen lågt i förhållande till vad fallet är i de andra landsdelarna, men i de större kommunerna, där invånarantalet överstiger 2 000, äro skillnaderna mellan olika landsdelar mindre. I fråga om städerna framträder ingen mera utpräglad tendens till olikheter i medeltalen mellan städer av olika storlek. Av dessa skilja sig de minsta (med högst 1 500 invånare) och de största (med lägst 10 000 invånare) mera avsevärt från övriga, i det att de förra ha relativt få, de senare många understödstagare.

Till väsentlig del torde den olika understödstagarfrekvensen i olika stora fattigvårdssamhällen på landsbygden härleda sig från skillnader i landskommunernas näringsförhållanden och andra lokala faktorer. Näringsförhållandena inom landskommuner av olika storlek äro rätt olikartade såsom framgår av följande tablå, där fattigvårdssamhällena procentuellt fördelats efter sin näringskaraktär.

	Invånarantal											Summa
	-249	250-499	500-749	750-999	1000-1499	1500-1999	2000-2999	3000-3999	4000-4999	5000-9999	10000-	
Antal fattigvårdssamhällen	111	399	371	277	418	248	266	114	63	101	30	2 398
Därav i %												
jordbrukskommuner . .	86.5	71.9	62.3	50.9	38.8	28.2	17.3	16.7	1.6	8.9	—	44.3
skogskommuner	—	0.8	0.5	1.1	2.2	5.7	4.9	1.7	7.9	10.9	6.7	2.7
blandade kommuner . .	12.6	22.8	31.3	37.2	43.5	42.3	39.5	35.1	33.3	31.7	26.7	34.1
industrikommuner . . .	—	1.0	1.3	2.2	4.5	10.5	14.6	10.5	14.3	16.8	43.3	6.2
övriga kommuner . . .	0.9	3.5	4.6	8.6	11.0	13.3	23.7	36.0	42.9	31.7	23.3	12.7

Den låga understödstagarfrekvensen i de minsta fattigvårdssamhällena på landsbygden torde väsentligen härröra från att det övervägande antalet av dessa äro jordbrukskommuner eller blandade kommuner, till huvudsaklig del belägna i sådana jordbruksbygder i Götaland, där smärre brukningsdelar äro förhärskande. Såsom tidigare framhållits drives jordbruket här huvudsakligen av bönder och småbrukare, vilka torde ha en större ekonomisk motståndskraft och därför mera sällan nödgas anlita fattigvårdens understödsverksamhet. Större är understödstagarfrekvensen i småkommunerna i exempelvis Mälarlän, där relativt många större brukningsdelar förekomma och arbetskraften till stor del utgöres av statare och andra lejda jordbruksarbetare. Att de medelstora och större fattigvårdssamhällena ha flera understödstagare i förhållande till folkmängden än småkommunerna sammanhänger med det förhållandet, att stora kommuner i allmänhet äro industrikommuner eller tillhöra gruppen övriga kommuner, där understödsverksamheten på det hela taget är större än i kommuner, där jordbruk är den förhärskande näringsgrenen. Vidare är att märka, att flertalet av våra största kommuner äro belägna i Norrland, där understödstagarfrekvensen i allmänhet är rätt väsentligt större än i andra landsdelar.

Som en bidragande orsak till den lägre understödstagarfrekvensen i småkommunerna kan dessutom anföras, att de med hänsyn främst till det svaga skatteunderlaget torde vara återhållsammare i sin hjälppolitik än de större. Något klart bevis för att så är fallet har man dock näppeligen enbart i det förhållandet, att relativa antalet understödstagare där är jämförelsevis lågt. Det är ju icke endast de allra minsta fattigvårdssamhällena, som ha förhållandevis färre understödstagare än de övriga, utan detta är också i allmänhet fallet med de medelstora fattigvårdssamhällena i förhållande till de största. Att tendensen till återhållsamhet emellertid skulle vara större i små än i medelstora och större fattigvårdssamhällen torde dock vara obestriddigt. De små kommunerna ha icke samma ekonomiska bärkraft som de större och sakna merendels även i andra avseenden viktiga förutsättningar för att kunna fylla de anspråk, som socialvården kan pålägga dem, t. ex. tillgång till egna fattigvårdsanstalter för omhändertagande av vårdbehövande. Förutsättningarna för att bedriva en mera restriktiv hjälppolitik torde också vara större i små kommuner än i stora.¹

¹ En utförlig framställning angående den kommunala indelningen och socialvården lämnas i Socialvårdskommitténs betänkande VI: Utredning och förslag angående socialvårdens organisation m. m. (S. O. U. 1942:56).

Tab. N. Procentuella antalet understödsfall inom olika familjetyper och relativa antalet understödda personer i fattigvårdssamhällen med mer än 15 % understödda personer i förhållande till folkmängden år 1940.

Den efter kommunens namn stående bokstaven anger kommundypen sålunda:

j = jordbrukskommuner

b = blandade kommuner

ö = övriga kommuner

s = skogskommuner

i = industrikommuner

L ä n o c h k o m m u n ¹	Folk- mängd den 1 jan. 1940	Antal under- stödda per- soner i % av folkmängden		Antal understödsfall 1940, i %, bland				Antal under- stödda personer 1940, i %, bland		
		1939	1940	ensam- ma män	ensam- ma kv.	gifta par	samtli- ga fa- miljer	vuxna		barn
								män	kv.	
Landskommuner.										
<i>Stockholms län.</i>										
Angarn (j)	239	15·0	16·3	10	6	18	12	14	13	35
<i>Kalmar län.</i>										
Lofa (b)	2 071	13·4	15·6	9	14	12	12	11	13	27
<i>Blekinge län.</i>										
Fridlevstad (b)	2 549	17·9	17·9	11	13	20	14	15	16	25
Lösen (ö)	2 756	16·6	16·9	11	17	16	15	14	16	22
Jämjö (b)	2 615	16·4	15·1	7	14	13	11	10	13	26
<i>Göteborgs o. Bohus län.</i>										
Lommeland (ö)	767	15·0	16·3	11	7	17	12	14	13	29
<i>Skaraborgs län.</i>										
Bjurum (j)	391	9·0	26·6	11	29	36	24	23	33	27
Källands-Åsaka . . . (b)	547	14·5	16·1	6	14	14	11	10	14	25
<i>Värmlands län.</i>										
Södra Finnskoga . . . (s)	1 666	21·9	20·0	10	19	19	15	13	19	35
Gustaf Adolf (s)	1 824	15·1	15·4	10	29	12	16	11	20	19
<i>Örebro län.</i>										
Ljusnarsberg (ö)	7 595	16·0	16·1	13	24	13	16	13	18	21
<i>Västmanlands län.</i>										
Kungsåra (j)	323	17·3	16·1	7	14	11	10	9	12	27
Kungs-Barkarö (b)	452	11·5	15·5	10	16	11	12	11	13	25
Tortuna (b)	671	13·1	15·2	5	13	12	10	9	12	28
<i>Gävleborgs län.</i>										
Järvsö (b)	7 500	23·3	19·0	10	17	19	15	14	18	29
Ljusdal (b)	8 357	19·8	18·8	11	16	19	15	14	18	29
Ovanåker (b)	6 397	17·6	17·7	6	11	15	11	11	13	34
Trönö (b)	1 575	15·6	16·9	11	16	17	14	14	16	25
Segersta (j)	1 468	19·8	16·3	10	12	18	13	14	15	25
Hanebo (b)	4 331	20·3	16·0	12	12	16	13	14	14	24
Voxna (s)	1 689	16·5	16·0	10	19	15	14	12	17	24
Los (s)	3 488	19·8	15·9	11	15	16	14	13	16	22
Arbrå (b)	5 482	19·8	15·7	8	11	16	11	12	13	27
Bollnäs (b)	10 961	17·0	15·6	10	13	13	12	11	13	27
<i>Västernorrlands län.</i>										
Ålnö (ö)	6 088	32·8	35·8	25	34	35	31	30	35	53
Timrå (i)	8 768	27·6	30·5	26	31	28	28	27	29	42

¹ Kommunerna inom länen ordnade efter understödsprocentens storlek år 1940.

² Procenttalen äro endast approximativa och därför angivna utan decimal.

Tab. N (forts.).

L ä n o c h k o m m u n ¹	Folk- mängd den 1 jan. 1940	Antal under- stödda per- soner i % av folkmängden		Antal understödsfall 1940, i %, bland				Antal under- stödda personer 1940, i %, bland			
		1939	1940	ensam- ma män	ensam- ma kv.	gifta par	samtli- ga fa- miljer	vuxna		barn	
								män	kv.		
Västernorrlands län (forts.)											
Skön (i)	13 628	24·8	28·3	23	23	27	25	26	25	40	
Torsåker (b)	4 036	21·0	23·7	11	21	20	17	16	21	42	
Ytterlännäs (ö)	7 088	17·1	22·0	13	27	19	19	16	22	33	
Njurunda (i)	11 360	21·8	21·0	17	21	18	19	18	20	31	
Hässjö (ö)	4 082	19·1	20·8	15	27	19	20	17	23	26	
Selånger (b)	3 500	16·2	19·6	9	15	18	14	13	17	35	
Bjärträ (ö)	5 054	18·6	19·4	14	29	16	19	15	22	26	
Torp (b)	9 612	19·0	19·4	12	20	16	16	14	18	31	
Gudmundrå (i)	15 035	19·3	19·1	16	19	18	18	17	18	28	
Stöde (b)	5 217	23·6	18·9	8	11	19	12	13	15	31	
Boteå (b)	1 616	19·5	18·7	15	26	16	19	15	20	24	
Högsjö (ö)	4 251	21·3	18·6	12	19	17	16	15	18	27	
Liden (b)	2 792	19·8	17·9	8	13	17	13	12	15	36	
Styrnäs (b)	1 274	17·0	17·7	9	19	16	15	13	18	29	
Ljustorp (j)	2 476	18·2	17·3	20	3	16	14	18	10	26	
Borgsjö (ö)	7 357	12·6	16·4	12	18	14	15	13	16	23	
Stigsjö (j)	1 923	16·7	16·0	10	12	15	12	12	13	24	
Dal (b)	1 243	13·6	15·5	9	17	17	14	13	17	19	
Graninge (s)	1 821	16·6	15·2	9	17	13	12	11	15	24	
Jämtlands län.											
Lillhärdal (s)	2 071	15·9	16·8	11	11	16	13	13	14	23	
Linsäll (s)	1 178	16·2	16·5	6	10	17	11	11	14	31	
Ås (b)	1 854	16·2	15·7	6	14	10	10	8	12	25	
Västerbottens län.											
Jörn (s)	5 714	17·9	17·4	7	10	17	11	11	13	31	
Norrbottnens län.											
Överkalix (s)	8 428	34·8	32·3	9	15	35	19	21	25	49	
Nedertorneå (b)	4 519	35·9	28·9	20	17	30	23	25	24	37	
Nederkalix (ö)	14 319	24·4	23·9	13	16	22	17	17	19	36	
Gällivare (ö)	20 576	24·2	23·2	10	16	20	16	15	18	37	
Arjeplog (b)	4 378	17·8	22·9	10	12	21	15	15	17	37	
Töre (b)	4 906	23·7	20·9	9	13	22	14	15	18	31	
Pajala (s)	6 075	17·3	18·7	10	10	16	12	13	14	26	
Råneå (j)	9 026	23·0	18·2	11	11	19	13	15	15	27	
Piteå landsk. (b)	13 933	19·7	17·2	9	13	16	13	13	15	26	
Janosuando (s)	1 746	18·0	17·2	6	8	17	11	11	13	24	
Edefors (b)	3 797	15·6	16·2	7	10	17	12	12	14	23	
Arvidsjaur (s)	9 731	17·6	16·2	8	15	14	12	11	14	25	
Korpilombolo (s)	3 413	22·1	16·1	7	6	15	9	11	11	26	
Älvsby (b)	8 818	18·4	15·9	7	12	15	11	11	13	24	
Jokkmokk (b)	8 555	13·1	15·2	7	13	14	11	10	13	25	
Städer.											
Haparanda	2 567	16·2	16·0	17	10	14	13	15	12	20	
Söderhamn	10 254	15·0	16·4	14	16	15	15	14	15	26	
Sundbyberg	10 628	13·7	15·4	11	14	13	13	12	13	24	

I en del fattigvårdssamhällen ha fattigvårdsstyrelserna haft en mycket omfattande hjälpverksamhet. I 67 fattigvårdssamhällen, 64 landskommuner och 3 städer, utgjorde antalet understödstagare mer än 15 % av folkmängden. Enär

intresset i särskild grad knyter sig till dessa fattigvårdssamhällen ha de upptagits i en nominativ förteckning i tab. N. För vart och ett av dessa fattigvårdssamhällen angives i tabellen kommunernas näringskaraktär och deras folkmängd (den 1 januari 1940). Dessutom redovisas kommunvis antalet understödstagare i förhållande till folkmängden åren 1939 och 1940. Vidare har approximativt beräknats på samma sätt, som skett länsvis i tab. F, dels det procentuella antalet understödsfall inom olika familjetyper, dels relativa antalet understödstagare bland vuxna män och kvinnor samt barn år 1940.

Relativa antalet understödstagare i dessa 67 fattigvårdssamhällen med den högsta understödstagarfrekvensen utgjorde i 53 kommuner mellan 15 och 20 % av folkmängden. I 14 landskommuner var antalet understödstagare mer än 20 % av antalet invånare och i 3 mer än 30 %. Flertalet eller 50 av de 64 landskommunerna med den högsta understödstagarfrekvensen äro Norrlandskommuner, till huvudsaklig del belägna i Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län. I Norrbottens län äro ungefär $\frac{2}{3}$ av dessa landskommuner (15 av 25) företrädade, i Västernorrlands län $\frac{1}{3}$ (21 av 63) och i Gävleborgs län $\frac{1}{3}$ (10 av 53). Bland landskommuner med olika näringsförhållanden äro skogskommuner relativt talrikast företrädade med 13 fattigvårdssamhällen, utgörande omkring $\frac{1}{3}$ av samtliga 64 skogskommuner i Nordsverige. Av de 17 skogskommunerna i Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län hade icke mindre än 8 mer än 15 understödstagare per 100 invånare. Samma är förhållandet med 22 av de 58 blandade kommunerna och med 12 av de 37 industri- och övriga kommunerna i dessa tre län. I de 4 industrikommunerna i Västernorrlands län översteg antalet understödstagare i samtliga fall 15 % av folkmängden. Av de 3 städerna med den högsta understödstagarfrekvensen voro 2 belägna i Norrland.

Den höga understödstagarfrekvensen i nu angivna kommuner utgör i flertalet fall ingen tillfällig företeelse, utan den har bestått sedan länge. Även om procenttalet icke alltid överstigit 15 %, har det merendels under en lång följd av år varit mycket högt i förhållande till vad fallet varit i andra kommuner. Särskilt är detta förhållandet med norrlandskommunerna, där det stora hjälpbehovet i många fall kan spåras ända tillbaka till depressionsåren i början av 1930-talet och i vissa fall ännu längre. Alltsedan dess har antalet fattigvårdssamhällen med hög understödstagarfrekvens varit relativt stort i Norrland. Detta visar följande översikt över antalet fattigvårdssamhällen med mer än 15 understödstagare per 100 invånare under det senaste decenniet.

L ä n	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Landsbygden	24	73	96	76	73	69	43	34	87	64
Därav i										
Kopparbergs län	3	7	11	5	4	2	1	—	1	—
Gävleborgs »	3	14	18	13	12	13	5	3	16	10
Västernorrlands »	5	10	11	9	15	17	16	12	24	21
Jämtlands »	2	8	9	3	4	3	2	1	5	3
Västerbottens »	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1
Norrbottens »	7	12	11	10	12	13	9	9	17	15
Övriga »	4	22	35	35	25	20	9	9	23	14
Städerna	7	7	11	8	5	5	3	1	1	3

Bland fattigvårdssamhällena med den högsta understödstagarfrekvensen i Västernorrlands län märker man flera av de kommuner i trakten av Sundsvall (Alnö, Timrå, Skön, Hässjö, Njurunda) och i Ådalens sågverksdistrikt (Högsjö, Gudmundrå, Ytterlännäs, Bjärträ), vilka under lågkonjunkturåren i början av 1930-talet drabbades av den omfattande krisen inom sågverksindustrien. Denna ledde till omfattande företagsnedläggelser och driftsomläggningar, vilka medförde stor arbetslöshet i dessa trakter.¹ Även andra rationaliseringsåtgärder, som företogs vid denna tid, minskade trävaruindustriens arbetskraftsbehov. Ett omfattande överskott på arbetskraft uppstod här, som icke kunde vinna återanställning inom produktionen, då denna efter depressionsåren åter började ökas. Denna industriella kris medförde också en omfattande ansvällning av fattigvårdens hjälpverksamhet, som bestått alltsedan dess. Bland de mest fattigvårdstygda kommunerna i Norrbottens län finner man flera av de kommuner i Kalixbygden, som redan vid mitten av 1920-talet hemsöktes av en kris inom deras sågverksindustri. Härvid nedlades eller inskränktes driften vid flera sågverk i Nederkalix, Nedertorneå och Töre.¹ Sågverksrörelsens tillbakagång i kustbygden medförde även arbetslöshet och svårigheter i vissa skogskommuner i länet, främst i Överkalix, men även i Arvidsjaur, Edefors och Jokkmokk. I Överkalix hade tidigare en icke ringa del av befolkningen vid sidan av skogsarbetet fotat sin försörjning på fyllnadsarbeten vid sågverken samt med timmersortering och flottläggning vid älvmyrningarna i grannkommunerna Nederkalix och Töre. Nu nämnda kommuner i Västernorrlands och Norrbottens län höra sedan länge till de mest skattetyngda i hela landet.

Även i fråga om flertalet av de övriga kommunerna med den högsta understödstagarfrekvensen torde orsakerna till den omfattande understödsverksamheten ligga i alldeles speciella förhållanden. Utan en mera ingående undersökning är det emellertid icke möjligt att angiva dessa orsaker i varje särskilt fall.

Ett närmare studium av tab. N visar vid en jämförelse med tab. F, att andelen understödsfall särskilt bland gifta par var väsentligt mycket större i de fattigvårdstygda kommunerna än i fattigvårdssamhällena överhuvud, och relativa antalet understödda barn var också betydligt större i förra fallet än i det senare. Huru förhållandena gestalta sig i avseende på frekvensen av understödsfall inom olika familjetyper och bland vuxna och barn inom de 67 kommunerna med den högsta understödstagarfrekvensen och inom övriga fattigvårdssamhällen framgår tydligast av följande sammanfattningssiffror.

	Antal understödsfall 1940, i %, bland				Antal understödda personer 1940, i %, bland		
	ensamma		gifta par	samtliga fa- miljer	vuxna		barn
	män	kvinnor			män	kvinnor	
<i>Landsbygden.</i>							
Särskilt fattigvårdstygda kommuner (64)	12	17	19	16	15	18	31
Övriga fattigvårdssamhällen	5	8	5	6	5	7	10
<i>Städerna.</i>							
Särskilt fattigvårdstygda städer (3) . .	13	14	14	14	13	14	24
Övriga städer	8	9	7	8	8	8	15

¹ Se härom bl. a. Statens Arbetslöshetskommissions berättelse 1925—1934, sid. 97 o. f.

Under det att relativa antalet understödsfall bland ensamma män och kvinnor i de fattigvårdstygda kommunerna på landsbygden var i genomsnitt vid pass dubbelt så stort som i övriga kommuner, var det beträffande gifta par ungefär fyra gånger större. I vissa av kommunerna med den högsta understödsgarfrekvensen äro dessa relationstal ännu större. Relativa antalet understödda personer var också som följd härav mycket stort i dessa kommuner, i medeltal drygt tre gånger större än i övriga landskommuner. I vissa kommuner (Alnö och Överkalix) tillhöra ungefär hälften av samtliga barn sådana familjer, som åtnjtit understöd av fattigvårdsstyrelsen. Ifråga om städerna upprepar sig samma förhållande som beträffande landsbygden, ehuru relationstalen här äro något lägre. Överhuvud framgår, att fattigvårdens hjälpverksamhet i dessa kommuner varit i större utsträckning än i andra fattigvårdssamhällen inriktad på att bistå yngre och medelålders familjeförsörjare och deras familjer.

V. Understödstagare med tilläggspension samt barn med barnbidrag eller bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet.

För en belysning av bl. a. fattigvårdens förhållande till vissa andra grenar av den samhälleliga hjälpverksamheten har sedan fattigvårdsstatistikens omläggning år 1939 inhämtats uppgifter om i vad mån understödstagarna åtnjtit tilläggspension (eller invalidunderstöd), barnbidrag eller bidragsförskott. Dessa äro de viktigaste former av understöd, som fattigvårdens understödstagare uppbära vid sidan av den kompletterande hjälp, som fattigvårdsmyndigheterna lämna. Förutom dessa understödsformer förekomma emellertid även andra, såväl av offentlig natur, såsom sjukkasseunderstöd, mödrahjälp, moderskapspenning etc., som av enskilt ursprung, såsom arbetsgivarepension, livränta m. m., men de äro vid sidan av de tre nämnda av jämförelsevis underordnad betydelse, varför några uppgifter om dylika understöd tillsvidare icke inhämtats.¹

Dessa uppgifter om kombinerade understödsformer ha främst kommit till användning för en uppdelning av fattigvårdens understöds klientel i olika kategorier av understödstagare. En dylik uppdelning har ansetts nödvändig icke minst i samband med en undersökning av bl. a. hemunderstödens storlek, men är även av betydelse i andra sammanhang, såsom vid en belysning av understöds klientelet's sammansättning i familjehänseende och dess understödsförhållanden. En differentierad uppdelning på alla förekommande kombinationer av skilda understödsformer har av olika skäl icke ansetts nödvändig. I stället har en fördelning endast skett på två huvudgrupper, nämligen på understödstagare med tilläggspension och övriga understödstagare. Tilläggspensionärerna, som bestå av ålderstigna och invalider, utgöra nämligen en mycket stor del av

¹ Jfr härom Socialvårdskommitténs betänkande III: Statistisk undersökning angående fattigvårdens understödsverksamhet. S. O. U. 1941: 29, sid. 50 o. f.

av hela antalet familjer inom olika familjetyper, samt beräknats relativa antalet tilläggspensionärer bland vuxna understödstagare, män och kvinnor för sig.

Nära 146 000 understödstagare, varav drygt 88 000 på landsbygden och ej fullt 58 000 i städerna, hade enligt de föreliggande uppgifterna åtnjutit tilläggspension under hela redogörelseåret eller någon del därav. Av samtliga vuxna understödstagare hade enligt tab. O ungefär 39 % tilläggspension. Ifrågavarande andel var något större i landskommunerna (42 %) än i städerna (37 %). Den synes på landsbygden ha varit något större för män (45 %) än för kvinnor (39 %), medan i städerna förhållandet var det motsatta (35 % bland männen mot 38 % bland kvinnorna).

Sedan föregående år har antalet tilläggspensionärer med understöd av fattigvården ökat med inemot 2 000 (från 144 000). Denna ökning faller så gott som helt på städerna, som år 1939 hade drygt 56 000 tilläggspensionärer bland sina understödstagare. Procentuella antalet tilläggspensionärer bland fattigvårdens understödstagare var 39 % eller i stort sett detsamma som föregående år (40 %).

I landskommunerna i Dalarna och Norrland var det relativa antalet tilläggspensionärer betydligt lägre (34 %) än i övriga landsdelar (45—49 %), vilket sammanhänger med det förut konstaterade förhållandet att fattigvården i Norrland i mindre omfattning än på andra håll har karaktären av ålderdomsför-sörjning. Övriga landsdelar uppvisa sinsemellan inga större skillnader i procenttalen. Vad städerna beträffar har Göteborg (29 %) väsentligt färre tilläggspensionärer bland understödstagarna än övriga städer (36—40 %).

Antalet tilläggspensionärer över huvud under år 1940 kan beräknas på grundval av pensionsstyrelsens statistik. Vid utgången av år 1939 uppgick antalet tilläggspensionärer i hela riket till 448 370. Deras antal ökades under år 1940 med 39 093 nytillkomna pensionstagare, varför hela antalet personer, som under detta år åtnjöt tilläggspension, uppgick till 487 463. I relation härtill uppgick antalet tilläggspensionärer med understöd av fattigvårdsstyrelserna till ungefär 30 % eller samma procenttal som föregående år. Motsvarande procenttal för män och för kvinnor låta sig icke beräknas, på grund av att pensionsstyrelsens statistik för år 1940 icke lämnar några uppgifter om antalet manliga och kvinnliga tilläggspensionärer. För år 1939 hade emellertid omkring 32 % av de manliga tilläggspensionärerna och av de kvinnliga ungefär 28 % åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna.

Kompletterande understöd genom fattigvårdsstyrelserna är väsentligt vanligare bland städernas än bland landsbygdens tilläggspensionärer. För år 1939, då relativa antalet fattigvårdsunderstödda tilläggspensionärer i hela riket var detsamma som under redovisningsåret, beräknades på sätt, som framgår av föregående berättelse, att omkring 24 % av landsbygdens och 45 % av städernas tilläggspensionärer erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna. Man torde kunna utgå från att motsvarande procenttal för år 1940 äro i stort sett oförändrade.

Tab. O visar, att i landskommunerna 51 % och i städerna 44 % av samtliga familjer vid sidan av understöd från fattigvårdsstyrelserna åtnjutit tilläggspension under redogörelseåret eller någon del därav. De flesta tilläggspensio-

Tab. P. Relativa antalet understödsfall med tilläggspension inom olika hjälpformer.
Representativa undersökningen.

H j ä l p f o r m e r	Antal understödsfall med tilläggspension, i %, bland						
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<i>Vårdtagare på fattigvårdsanstalt.</i>							
Landsbygden	77.8	55.6	79.4	49.2	79.3	38.3	77.3
Städerna	64.6	—	78.7	29.7	64.9	24.1	68.6
Hela riket	71.4	37.0	79.1	38.5	72.4	32.3	73.4
<i>Vårdtagare på sjukvårdsanstalt.</i>							
Landsbygden	56.8	32.4	58.7	23.1	47.3	16.7	46.2
Städerna	49.7	6.1	56.8	13.7	37.9	9.4	41.1
Hela riket	54.1	21.7	57.9	18.7	43.9	14.2	44.2
<i>Understödsfall med hemunderstöd.</i>							
Landsbygden	57.8	22.6	69.8	10.9	66.6	16.8	47.6
Städerna	41.3	9.9	66.0	8.2	48.5	6.8	39.7
Hela riket	49.6	17.6	67.8	9.6	57.9	12.0	43.7
<i>Understödsfall med annan hjälp.</i>							
Landsbygden	48.2	35.6	61.3	15.2	58.0	17.7	44.1
Städerna	44.6	14.3	63.7	16.9	50.7	11.6	43.6
Hela riket	47.1	31.5	62.1	15.7	56.0	16.2	44.0

närerna förekomma givetvis bland familjer utan barn. Framför allt omfattar familjetypen ensam kvinna utan barn av en mycket hög andel tilläggspensionärer (67 %); närmast kommer familjetypen ensam man utan barn (56 %). Av gifta par eller samboende utan barn hade i 55 % av fallen endera eller båda makarna åtnjutit tilläggspension.

Ifråga om samtliga familjetyper var andelen understödsfall, i vilka även tilläggspension utgått, störst i jordbrukskommunerna och minst i industrikom-munerna.

Frekvensen av tilläggspensionärer är avsevärt större bland vårdtagarna på fattigvårdsanstalter än bland övriga understödstagare, vilka senare emellertid icke uppvisa några större skillnader sinsemellan, såsom framgår av tab. P. Av samtliga familjer, där någon av familjemedlemmarna vårdats på kommunernas fattigvårdsanstalter, hade på landsbygden 77 % och i städerna 69 % åtnjutit tilläggspension. Inom övriga hjälpformer uppgick relativa antalet pensionärs-familjer på landsbygden till 44 à 48 % och i städerna till 40 à 44 %.

Antal familjer resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott jämte understöd av fattigvårdsstyrelserna. I tab. 6 i tabellbilagan lämnas länsvis uppgifter på huru många barn i de av fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna, som åtnjutit barnbidrag eller bidragsförskott. Dessa uppgifter avse hela antalet barn i dessa familjer, som åtnjutit dylika bidrag, oavsett om de direkt eller indirekt understöts av fattigvården eller varit omhändertagna av barnavårds-

nämnden. I tab. Q har på grundval av det representativa materialet antalet fattigvårdsunderstödda familjer med barnbidrag eller bidragsförskott satts i procent av hela antalet understödsfall med barn inom olika familjetyper samt antalet barn, som åtnjutit någon av ifrågavarande förmåner, ställts i relation till hela antalet barn inom understöds klientelet, dels för olika landsdelar och dels för skilda kommuntyper.

De barn i de av fattigvården understödda familjerna, som åtnjutit barnbidrag under hela redovisningsåret eller någon del därav, utgjorde i hela riket 24 400 eller cirka 13 % av hela antalet redovisade av fattigvården understödda eller av barnavårdsnämnden omhändertagna barn i samtliga de familjer, som understötts av fattigvårdsstyrelserna. I landskommunerna var motsvarande antal 17 600 barn och i städerna 6 800. Det relativa antalet barn med barnbidrag var — såsom framgår av tab. Q — väsentligt större på landsbygden (15 %) än i städerna (10 %). I förra fallet uppvisa de skilda landsdelarna sinsemellan inga större olikheter i procenttalen. Vad städerna beträffar ha Stockholm och Malmö lägre relativa tal (6 resp. 8 %) än övriga städer (10 à 11 %). De högsta talen återfinnas i de barnrika landskommunerna, i jordbrukskommunerna (17 %) och i skogskommunerna (16 %).

Hela antalet barn, som åtnjutit barnbidrag under någon del av år 1940, utgjorde enligt uppgift från pensionsstyrelsen 63 617. Dylikt bidrag utgick nämligen vid utgången av år 1939 till 54 595 barn och under loppet av år 1940 utfärdades barnbidrag till ytterligare 9 022 barn. En avsevärd del eller icke mindre än 38 % av samtliga barn med barnbidrag tillhöra alltså familjer, som åtnjutit understöd av fattigvården.

Antalet familjer med understöd av fattigvården, som uppburit barnbidrag till ett eller flera av sina barn under året, utgjorde enligt tab. Q ungefär 15 % av samtliga understödsfall med barn; i landskommunerna var motsvarande tal 19 % och i städerna 11 %. Samma relationstal voro föregående år för landsbygden 17 %, för städerna 15 % och för hela riket 16 %.

På grundval av det representativa materialet kan man beräkna hela antalet fattigvårdsunderstödda familjer med barnbidrag till 11 700 i hela riket, varav 8 000 på landsbygden och 3 700 i städerna. Föregående år, då de uppgifter, som infordrades rörande barnbidragen endast avsågo antalet familjer, som åtnjutit barnbidrag, utgjorde motsvarande antal 11 800, därav på landsbygden 8 000 och i städerna 3 800.

Flertalet redovisade familjer med barnbidrag utgöras av ensamstående kvinnor med barn. Inom denna familjetyper hade på landsbygden 36 % och i städerna 27 % av de understödda familjerna uppburit barnbidrag under året. Av ensamma män med barn och gifta par med barn hade 16 resp. 10 % uppburit barnbidrag. Flertalet av dessa hade dessutom åtnjutit tilläggspension.

Bidragsförskott hade enligt de föreliggande uppgifterna utgått till 8 400 barn i de av fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna, därav till 3 500 barn på landsbygden och 4 900 barn i städerna. Detta motsvarar för hela riket 5 % och för landsbygd och städer 3 resp. 7½ % av samtliga redovisade barn i de familjer, som understötts av fattigvården.

Tab. Q. Relativa antalet understödsfall resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott inom olika familjetyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall m. barnbidrag resp. bidragsförskott i % av samtliga familjer m. barn bland				Antal barn m. barnbidrag resp. bidragsförskott i % av samtliga barn inom familjetyp			
	en-samma män	en-samma kvinnor	gifta par el. sam-boende	samt-liga	en-samma män	en-samma kvinnor	gifta par el. sam-boende	samt-liga
Understödsfall resp. barn med barnbidrag.								
<i>Landsbygden</i>	20·9	36·0	13·5	18·8	17·6	37·8	10·9	15·4
Mälardalen	·	37·2	11·9	18·8	(25·0)	41·8	9·1	15·6
Östra Götaland	·	42·0	15·9	22·1	(26·2)	40·2	12·5	17·3
Skåne, Blekinge och Halland	·	35·2	14·1	19·6	(12·3)	39·0	10·9	16·4
Bohuslän och Västmanland	·	31·8	13·1	17·7	17·9	32·1	11·1	14·7
Dalarna och Norrland	20·7	35·3	13·4	18·1	15·3	36·8	11·0	14·8
Jordbrukskommuner	·	33·9	16·5	21·2	27·6	38·0	12·5	17·1
Skogskommuner	·	35·8	17·0	20·2	(14·8)	39·5	13·3	15·9
Blandade kommuner	18·8	36·8	13·2	18·8	13·1	38·7	10·2	14·8
Industrikommuner	·	36·4	9·9	16·1	(25·0)	36·3	8·1	13·7
Övriga kommuner	·	36·1	13·0	18·4	17·8	36·6	11·2	15·5
<i>Städerna</i>	7·6	26·5	5·9	11·0	7·0	28·3	4·9	9·6
Stockholm	—	13·3	2·9	6·2	—	16·1	2·8	6·3
Göteborg	(10·0)	35·7	6·0	11·7	(6·0)	39·0	5·4	10·7
Malmö	—	(24·3)	5·1	9·7	—	25·5	3·4	7·9
Övriga städer över 30 000 inv.	—	36·5	6·8	13·1	—	38·1	5·7	10·1
Städer under 30 000 inv.	·	30·7	7·3	13·1	(14·6)	30·1	5·4	10·3
<i>Hela riket</i> 1940	15·9	31·6	10·2	15·4	14·4	33·6	8·6	13·1
„ „ „ 1939	14·7	32·6	10·0	16·1	·	·	·	·
Understödsfall resp. barn med bidragsförskott.								
<i>Landsbygden</i>	3·1	18·7	1·7	5·6	2·4	14·7	0·8	3·1
Mälardalen	·	19·2	1·9	6·1	(8·3)	14·2	1·0	3·7
Östra Götaland	—	14·4	1·5	4·5	—	11·4	0·6	2·3
Skåne, Blekinge och Halland	—	16·8	2·0	5·8	—	13·6	0·8	3·2
Bohuslän och Västmanland	—	13·5	1·2	4·0	—	10·1	0·9	2·3
Dalarna och Norrland	4·4	22·4	1·8	6·1	3·0	17·5	0·9	3·3
Jordbrukskommuner	·	18·7	1·9	6·0	5·2	14·0	1·0	3·3
Skogskommuner	—	17·0	2·2	4·6	—	14·2	1·0	2·3
Blandade kommuner	3·0	18·9	1·7	5·7	2·0	14·7	0·8	3·1
Industrikommuner	·	17·8	1·7	5·5	(3·1)	16·1	0·8	3·8
Övriga kommuner	(1·8)	19·3	1·5	5·5	1·6	14·5	0·6	2·9
<i>Städerna</i>	12·1	29·2	3·3	9·9	12·2	27·6	2·3	7·5
Stockholm	—	33·4	2·2	12·4	—	34·6	1·4	10·3
Göteborg	(34·0)	27·1	5·7	10·8	(36·9)	25·5	4·9	9·2
Malmö	—	(32·9)	10·2	15·5	—	26·2	5·5	9·7
Övriga städer över 30 000 inv.	—	26·7	3·6	8·5	—	23·8	2·2	5·9
Städer under 30 000 inv.	·	26·6	1·8	7·7	(2·1)	24·9	1·2	5·7
<i>Hela riket</i> 1940	6·5	23·5	2·4	7·5	5·4	20·4	1·4	4·8
„ „ „ 1939	6·1	18·5	2·1	6·4	·	·	·	·

Anm. Procenttal inom parentes anger, att understödsfallens antal understiger 100.

Antalet barn, som under någon del av år 1940 åtnjutit bidragsförskott, utgjorde enligt barnavårdsnämndernas uppgifter till barnavårdsstatistiken för samma år 29 705, varav i landskommunerna 16 248 och i städerna 13 457. Av dessa skulle alltså enligt fattigvårdsstyrelsernas uppgifter icke mindre än 28 %, på landsbygden 21 % och i städerna 36 %, tillhöra familjer med understöd av fattigvården.

I landskommunerna hade till 6 % och i städerna till 10 % av samtliga fattigvårdsunderstödda familjer med barn bidragsförskott utgått till något av barnen. Inom gruppen ensamma kvinnor med barn, som huvudsakligen kommer i fråga för erhållande av bidragsförskott, uppgick motsvarande andel till nära 24 %. På landsbygden var procenttalet 19 och i städerna 29.

Andelen familjer med bidragsförskott bland de av fattigvården understödda barnfamiljerna har icke undergått någon större förändring sedan föregående år. För år 1940 kan man med ledning av det representativa materialet beräkna antalet fattigvårdsunderstödda familjer med bidragsförskott till 5 700, därav på landsbygden 2 400 och i städerna 3 300. Föregående år utgjorde samma antal 4 700, varav på landsbygden 2 200 och i städerna 2 500.

VI. Fördelningen av understödsfallen efter understödets beskaffenhet.

Fattigvårdens huvudformer. Fattigvårdsstyrelsernas hjälp lämnas i en mångfald olika former, som dock kunna inordnas under vissa huvudrubriker. I fattigvårdslagen nämnas såsom fattigvårdens huvudformer understöd i hemmet, utackordering i enskilt hem och anstaltsvård. Vid redovisningen av understöden till fattigvårdsstatistiken skola dessa av uppgiftslämnarna efter sin beskaffenhet fördelas på fyra huvudgrupper, nämligen hemunderstöd, vård på fattigvårdsanstalt, vård på sjukvårdsanstalt samt annan av fattigvårdsstyrelsen lämnad hjälp. Under dessa huvudrubriker skola understöden redovisas på följande sätt.

Understöd, som lämnats i hemmet kontant eller in natura i form av livsmedel, matkuponger, bespisning, beklädnadsartiklar, bränsle, av fattigvårdsstyrelsen upplåten bostad eller av densamma erlagd bostadshyra, läkarhjälp, medicin m. m., skola utan någon specificering redovisas som hemunderstöd. Såsom vård på fattigvårdsanstalt redovisas den vård, som lämnats av fattigvårdsstyrelsen på: a) fattigvårdsanstalt enligt 31 § fattigvårdslagen (ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem med föreståndare eller föreståndariinna), b) anstalt eller avdelning för sinnessjuka eller kroniskt sjuka, vilken tillhör fattigvårdssamhälle eller kommunalförbund samt c) arbetshem (dock *icke* försörjningspliktiga personer, intagna på arbetshem enligt 71 § fattigvårdslagen, eftersom sådana icke äro att betrakta som understödstagare). Vård, som fattigvårdsstyrelsen helt eller delvis bekostat på sjukvårdsanstalt, tillhörande staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc. eller kommun (men ej under fattigvårdsstyrelsens förvaltning), redovisas under den tredje huvudrubriken. Till sjukvårdsanstalter räknas såväl lasarett, tuberkulossjukhus, van-

förelanstalter, kuranstalter, konvalescenthem med flera anstalter för kroppssjuka som anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka. Under rubriken »annan hjälp» redovisas sådant understöd, som icke kan betraktas som vård på anstalt eller hemunderstöd, t. ex. inackordering i enskilt hem, utrustning för intagning på anstalt, resor, kostnader för yrkesutbildning, fria bad, tandvård, begravningskostnader o. dyl.

I det följande lämnas först vissa uppgifter om huru understödsfallen under redovisningsåret fördelade sig på respektive hjälpformer och vissa kombinationer av dessa, varefter redogörelsen lämnar ytterligare uppgifter angående var och en av de fyra särskilda huvudformerna. Det bör anmärkas, att familjer (personer), som under året erhållit hjälp i flera former, i det senare sammanhanget redovisas under var och en av de särskilda hjälpformerna.

Översikter av de fattigvårdsunderstödda familjernas fördelning på respektive hjälpformer lämnas i tab. R, S och T, vilka grunda sig på det representativa materialet. Någon fullständig redovisning av samtliga förekommande kombinationer av de olika hjälpformerna har icke ansetts nödvändig. Den begränsningen har därför vidtagits, att de relativt få familjer, till vilka »annan hjälp» utgått jämte hemunderstöd eller anstaltsvård, icke särredovisats i tabellerna utan hänförs till det eller de slag av understöd, som de eljest erhållit.

Förekomsten av hemunderstöd. Av samtliga familjer, som under 1940 fingo hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade enligt tab. R 63 % åtnjutit hemunderstöd någon gång under året; 54 % hade erhållit hemunderstöd enbart eller hemunderstöd och »annan hjälp», medan 9 % jämte hemunderstöd lämnats vård på anstalt av något slag. Understöd i hemmet var vanligare i städerna, där sådan hjälp hade utgått i 70 % av understödsfallen, än på landsbygden, där motsvarande andel utgjorde 57 %. De familjer, som åtnjutit hemunderstöd enbart (eller dessutom »annan hjälp»), utgjorde i städerna 61 % och på landsbygden 49 %. I kombination med anstaltsvård förekom hemunderstöd ungefär lika ofta i städerna (10 %) som på landsbygden (8 %). Både i städerna och på landsbygden var hemunderstöd likväl den vanligaste hjälpformen. Andelen hemunderstödda familjer var i landskommunerna densamma som år 1939 (57 %). I städerna har den däremot ökat (från 66 % till 70 %) i samband med den tillväxt, som ägt rum i antalet understödsfall, framför allt i de större städerna.

Hemunderstöd var en vanligare hjälpform bland understödstagare utan tilläggspension (68 %) än bland tilläggspensionärer (57 %), såsom tab. S visar. I städerna uppvisa de förstnämnda understödstagarna en mycket stor andel hemunderstödda (76 %), särskilt i Göteborg och Malmö (87 resp. 81 % enligt tab. T).

Av tab. T finner man, att andelen understödsfall med hemunderstöd bland samtliga understödstagare var lägst i jordbrukskommunerna (45 %) och steg med kommunernas ökade inslag av industri till 70 % i de egentliga industrikommunerna. Detta senare procenttal är detsamma som motsvarande medeltal för städerna.

Inom samtliga familjetyper, med undantag för ensamma män utan barn,

Tab. R. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet inom olika familjetyper.

Representativa undersökningen.

H j ä l p f o r m e r	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamma barn	Samtliga familjer	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		1940	1939
Landsbygden.									
Antal understödsfall (1/5)	8 893	258	10 307	1 936	3 896	6 377	164	31 831	32 786
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	33.6	58.5	47.7	74.2	56.2	59.7	40.3	48.9	48.7
b) » vård å sjukvårdsanstalt ¹	30.7	15.5	20.7	10.0	20.4	18.8	38.4	22.5	22.8
c) » » » fattigvårdsanstalt ¹	21.2	5.0	19.0	2.2	5.4	0.6	3.0	13.1	12.7
d) » annan hjälp	7.1	7.4	5.9	5.7	7.4	7.3	15.3	6.8	6.6
e) vård å sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	4.3	11.6	3.5	6.9	7.0	12.5	3.0	6.2	6.7
f) » » fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	1.6	1.6	1.9	0.2	2.1	0.6	—	1.5	1.3
g) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anstalt ¹	1.1	—	0.9	0.2	1.1	0.2	—	0.6	0.9
h) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0.4	0.4	0.4	0.6	0.4	0.3	—	0.4	0.3
Städerna.									
Antal understödsfall (1/5)	6 907	157	9 227	1 633	2 954	4 829	48	25 755	22 072
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	43.8	63.1	61.1	76.4	67.4	74.7	47.9	60.6	55.5
b) » vård å sjukvårdsanstalt ¹	19.7	19.1	14.8	7.5	10.7	8.1	22.9	14.0	16.2
c) » » » fattigvårdsanstalt ¹	24.1	2.5	14.1	3.1	6.7	0.5	4.2	12.6	14.1
d) » annan hjälp	2.5	1.3	2.2	1.6	1.8	1.8	16.6	2.1	2.5
e) vård å sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	5.1	10.8	4.4	10.0	9.4	13.8	4.2	7.3	7.9
f) » » fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	2.2	1.9	1.8	0.5	2.4	0.6	2.1	1.7	2.1
g) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anstalt ¹	2.5	—	1.1	0.5	0.7	0.1	2.1	1.2	1.0
h) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0.6	1.3	0.5	0.4	0.9	0.4	—	0.5	0.7
Hela riket.									
Antal understödsfall (1/5)	15 800	415	19 534	3 569	6 850	11 206	212	57 586	54 858
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	37.8	60.2	54.0	75.2	61.0	66.2	42.0	54.1	51.5
b) » vård å sjukvårdsanstalt ¹	25.9	16.9	17.9	8.8	16.3	14.2	34.9	18.7	20.2
c) » » » fattigvårdsanstalt ¹	22.5	4.1	16.6	2.6	5.9	0.5	3.3	12.8	13.2
d) » annan hjälp	5.1	5.1	4.2	3.9	5.0	5.0	15.5	4.7	4.9
e) vård å sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	4.6	11.3	3.9	8.3	8.1	13.0	3.3	6.7	7.2
f) » » fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	1.9	1.7	1.9	0.4	2.2	0.7	0.5	1.6	1.6
g) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anstalt ¹	1.7	—	1.0	0.3	0.9	0.1	0.5	1.0	0.9
h) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0.5	0.7	0.5	0.5	0.6	0.3	—	0.4	0.5

utgjorde hemunderstödet den dominerande hjälpformen, såsom framgår av tab. R. Av naturliga skäl förekom dylik hjälp i väsentligt större utsträckning bland barnfamiljer än bland familjer utan barn, oftast sålunda bland ensamma kvinnor med barn (84 %) och bland äkta makar med barn (80 %), minst ofta bland ensamma män utan barn (45 %) och bland ensamma kvinnor utan barn (60 %). Den större frekvensen av hemunderstöd bland städernas understödstagare i förhållande till landsbygden är genomgående för samtliga familjetyper.

¹ I en del fall i kombination med »annan hjälp».

Tab. S. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet bland tilläggs-pensionärer och övriga understödstagare.

Representativa undersökningen.

Hjälppformer	Understödstagare med tilläggs-pension				Övriga understödstagare				
	En-sam-ma män	En-sam-ma kvin-nor	Gifta par el-sam-boen-de	Samt-liga famil-jer	En-sam-ma män	En-sam-ma kvin-nor	Gifta par el-sam-boen-de	En-sam-ma barn	Samt-liga famil-jer
<i>Landsbygden.</i>									
Antal understödsfall (¹ / ₅)	5 438	7 314	3 354	16 106	3 713	4 929	6 919	184	15 725
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	32.5	49.1	60.6	45.9	36.9	55.9	57.4	40.3	51.9
b) , vård å sjukvårdsanstalt ¹	29.2	17.8	13.9	20.8	31.8	20.8	22.1	38.4	24.2
c) , , fattigvårdsanstalt ¹	27.0	21.4	5.0	19.9	11.8	8.8	1.1	3.0	6.0
d) , annan hjälp	3.9	4.9	5.8	4.8	11.7	7.3	8.1	15.3	8.8
e) vård å sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	3.2	2.9	10.3	4.6	6.4	5.7	10.4	3.0	7.9
f) , , fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	2.3	2.4	2.6	2.4	0.7	0.6	0.5	—	0.6
g) , , fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. ¹	1.4	0.9	1.1	1.1	0.5	0.6	0.2	—	0.4
h) , , fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0.5	0.6	0.7	0.5	0.2	0.3	0.2	—	0.2
<i>Städerna.</i>									
Antal understödsfall (¹ / ₅)	3 416	6 251	1 712	11 379	3 648	4 609	6 071	48	14 376
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	36.3	61.2	67.3	54.6	50.8	66.4	73.2	47.9	65.3
b) , vård å sjukvårdsanstalt ¹	20.6	12.4	5.8	18.9	18.8	15.5	10.0	22.9	14.0
c) , , fattigvårdsanstalt ¹	32.4	16.5	7.6	19.9	15.5	6.9	1.5	4.2	6.8
d) , annan hjälp	1.0	1.9	1.5	1.6	3.9	2.4	1.9	16.6	2.6
e) vård å sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	3.8	3.8	12.3	5.1	6.5	7.1	12.1	4.2	9.1
f) , , fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	2.3	2.3	3.5	2.5	2.1	0.7	0.7	2.1	1.0
g) , , fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. ¹	2.9	1.3	0.8	1.7	2.0	0.6	0.2	2.1	0.8
h) , , fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0.7	0.6	1.2	0.7	0.4	0.4	0.4	—	0.4
<i>Hela riket.</i>									
Antal understödsfall (¹ / ₅)	8 854	13 565	5 066	27 485	7 361	9 538	12 990	212	30 101
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	34.0	54.7	62.9	49.5	43.8	61.0	64.8	42.0	58.3
b) , vård å sjukvårdsanstalt ¹	25.8	15.3	11.2	17.9	25.4	18.3	16.4	34.9	19.3
c) , , fattigvårdsanstalt ¹	29.1	19.1	5.9	19.9	13.6	7.9	1.3	3.3	6.4
d) , annan hjälp	2.8	3.5	4.3	3.5	7.8	4.9	5.2	15.5	5.8
e) vård å sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	3.4	3.3	11.0	4.8	6.5	6.4	11.2	3.3	8.5
f) , , fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	2.3	2.4	2.9	2.4	1.4	0.6	0.6	0.5	0.8
g) , , fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. ¹	2.0	1.1	1.0	1.4	1.2	0.6	0.2	0.5	0.6
h) , , fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0.6	0.6	0.8	0.6	0.3	0.3	0.3	—	0.3

Förekomsten av anstaltsvård. Vård på anstalter av olika slag under längre eller kortare tid hade enligt tab. R lämnats i 41 % av hela antalet understödsfall. Anstaltsvård förekom något oftare på landsbygden (44 % av understödsfallen) än vad fallet var i städerna (37 %). I de egentliga jordbrukskommunerna var enligt tab. T vård på anstalt till och med något vanligare än hemunderstöd (54 % mot 45 %). Det ligger i sakens natur, att frekvensen av anstalts-

¹ I en del fall i kombination med »annan hjälp».

Tab. T. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet inom olika områden.

Hjälppormerna, som i tabellen betecknas a—h, äro följande: a) enbart hemunderstöd; — b) enbart vård å sjukvårdsanstalt; — c) enbart vård å fattigvårdsanstalt; — d) enbart »annan hjälp»; — e) vård å sjukvårdsanstalt och hemunderstöd; — f) vård å fattigvårdsanstalt och hemunderstöd; — g) vård å fattigvårdsanstalt och sjukvårdsanstalt; — h) vård å fattigvårdsanstalt och sjukvårdsanstalt jämte hemunderstöd.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall (¹ / ₅)	Därav fall, i %, där hjälppormen varit							
		a	b	c	d	e	f	g	h
1. Understödstagare m. tilläggspension	27 485	49.5	17.9	19.9	3.5	4.8	2.4	1.4	0.6
<i>Landsbygden</i>	16 106	45.9	20.8	19.9	4.8	4.6	2.4	1.1	0.5
Mälardalen	3 278	49.4	17.8	20.9	4.6	4.1	1.9	0.9	0.4
Östra Götaland	2 591	41.9	22.8	22.7	5.2	3.2	2.5	1.3	0.4
Skåne, Blekinge och Halland	2 266	42.5	24.5	20.7	5.5	3.6	2.0	0.9	0.3
Bohuslän och Västergötland	2 788	45.3	21.2	22.8	4.1	3.2	1.9	1.0	0.5
Dalarna och Norrland	5 183	47.5	19.9	15.9	4.7	6.7	3.0	1.4	0.9
Jordbrukskommuner	3 288	36.1	26.2	23.7	6.1	4.2	2.1	1.1	0.5
Skogskommuner	749	35.4	28.7	18.6	7.9	5.6	1.7	1.6	0.6
Blandade kommuner	5 628	42.3	21.5	22.1	5.2	4.3	2.6	1.4	0.6
Industrikommuner	1 806	57.6	15.4	14.1	2.9	5.4	2.7	1.1	0.8
Övriga kommuner	4 635	54.3	17.0	16.9	3.6	4.6	2.3	0.8	0.5
<i>Städerna</i>	11 379	54.6	13.9	19.9	1.6	5.1	2.5	1.7	0.7
Stockholm	3 039	51.4	19.0	20.8	0.1	5.1	1.2	1.9	0.5
Göteborg	1 444	55.9	8.2	18.8	1.0	11.1	0.8	3.4	0.8
Malmö	543	53.6	17.3	18.8	0.9	3.7	3.7	1.3	0.7
Övriga städer över 30 000 inv.	1 831	54.2	11.6	19.7	3.8	3.8	4.6	1.1	1.2
Städer under 30 000 inv.	4 522	56.7	12.8	19.9	1.9	3.8	3.0	1.3	0.6
2. Övriga understödstagare	30 101	58.3	19.3	6.4	5.8	8.5	0.8	0.6	0.3
<i>Landsbygden</i>	15 725	51.9	24.2	6.0	8.8	7.9	0.6	0.4	0.2
Mälardalen	2 653	52.9	23.2	7.2	7.4	8.2	0.8	0.2	0.1
Östra Götaland	1 999	42.2	34.5	7.9	8.4	6.2	0.2	0.3	0.3
Skåne, Blekinge och Halland	1 616	47.3	29.6	6.5	8.4	7.2	0.3	0.6	0.1
Bohuslän och Västergötland	2 416	44.6	30.9	8.0	9.1	6.6	0.3	0.4	0.1
Dalarna och Norrland	7 041	57.8	18.1	4.3	9.4	8.9	0.7	0.5	0.3
Jordbrukskommuner	2 742	41.5	33.5	8.0	9.7	6.4	0.3	0.4	0.2
Skogskommuner	940	43.9	29.2	3.9	11.3	10.7	0.4	0.4	0.2
Blandade kommuner	5 273	48.6	25.9	6.5	9.5	8.2	0.6	0.5	0.2
Industrikommuner	2 449	63.8	14.4	5.0	7.1	8.5	0.4	0.6	0.2
Övriga kommuner	4 321	57.5	20.6	5.2	7.7	7.6	0.8	0.3	0.3
<i>Städerna</i>	14 376	65.3	14.0	6.8	2.6	9.1	1.0	0.8	0.4
Stockholm	4 125	59.3	22.2	6.1	0.5	9.7	0.8	1.2	0.2
Göteborg	2 464	73.1	8.0	3.8	0.3	12.9	0.7	0.7	0.5
Malmö	622	71.9	9.6	6.1	3.2	7.1	1.0	0.5	0.6
Övriga städer över 30 000 inv.	2 350	65.6	10.1	10.1	3.0	8.3	1.6	0.6	0.7
Städer under 30 000 inv.	4 815	65.4	12.6	7.4	5.3	7.2	1.2	0.5	0.4
3. Samtliga understödstagare	57 586	54.1	18.7	12.8	4.7	6.7	1.6	1.0	0.4
<i>Landsbygden</i>	31 831	48.9	22.5	13.0	6.7	8.2	1.5	0.8	0.4
Jordbrukskommuner	6 030	38.5	29.5	16.6	7.8	5.2	1.3	0.8	0.3
Skogskommuner	1 689	40.1	29.0	10.4	9.8	8.4	1.0	0.9	0.4
Blandade kommuner	10 901	45.4	23.6	14.6	7.3	6.2	1.6	0.9	0.4
Industrikommuner	4 255	61.2	14.8	8.9	5.3	7.2	1.4	0.8	0.4
Övriga kommuner	8 956	55.9	18.7	11.3	5.5	6.0	1.6	0.6	0.4
<i>Städerna</i>	25 755	60.6	14.0	12.6	2.1	7.3	1.7	1.2	0.5

vård måste vara relativt hög inom den kategori av understödstagare, där antalet sjuka, åldringar och orkeslösa är störst, nämligen bland tilläggs pensionärer. Sålunda hade enligt tab. S i 47 % av pensionärsfamiljerna men i endast 36 % av övriga familjer någon av familjemedlemmarna lämnats anstaltsvård. Förekomsten av anstaltsvård är därför också störst inom familjetyper med relativt många tilläggs pensionärer. Bland ensamma män utan barn utgjorde anstaltsvården sålunda enligt tab. R den vanligaste hjälpformen (57 %). Den minsta andelen anstaltsvårdade (endast 21 %) förekom bland ensamma kvinnor med barn.

Vad de olika slagen av anstaltsvård beträffar, finner man av tab. R, att vården på sjukvårdsanstalt var vanligast både på landsbygden och i städerna. Detsamma gäller för var och en av de särskilda familjetyperna. Av hela antalet familjer med understöd av fattigvården hade på landsbygden 30 % och i städerna 23 % erhållit hjälp i form av vård på sjukvårdsanstalt, under det i båda fallen 16 % åtnjutit vård på kommunernas egna anstalter.

Bland tilläggs pensionärer förekom enligt tab. S vård på fattigvårdsanstalt nästan lika ofta (24 %) som vård på sjukvårdsanstalt (25 %). På landsbygden var dock den senare vårdformen något vanligare (27 %) än den förra (24 %), under det att förhållandet var det motsatta i städerna (21 % mot 25 %). Bland övriga understödstagare var vård på sjukvårdsanstalt (29 %) långt vanligare än vård på fattigvårdsanstalt (8 %). Även för denna kategori av understödstagare var den senare vårdformen vanligare i städerna än på landsbygden (9 % mot 7 %) och den förra oftare förekommande i landskommunerna än i städerna (33 % mot 24 %). Att sålunda det relativa antalet på fattigvårdsanstalt vårdade ifråga om båda kategorierna av understödstagare var något större i städerna än på landsbygden, beror i någon mån på att städerna i större utsträckning äro försedda med egna fattigvårdsanstalter med därtill hörande avdelningar för sinnessjuka och kroniskt sjuka.

Det relativa antalet understödsfall med vård på sjukvårdsanstalt var enligt tab. T särskilt högt i jordbrukskommunerna (36 %) och i skogskommunerna (39 %), framför allt bland understödstagare utan tilläggs pension (41 % i båda fallen).

Förekomsten av »annan hjälp». Förekomsten av »annan hjälp» antingen enbart eller i kombination med övriga hjälpformer framgår av tab. U, som grundar sig på den representativa undersökningen.

Det relativa antalet understödsfall, i vilka »annan hjälp» utgått, utgjorde i hela riket 15 %. Ifrågavarande understödsfall voro, relativt sett, ungefär dubbelt så talrika i landskommunerna (19 %) som i städerna (10 %). En särställning intaga Stockholm och Göteborg, där denna hjälpform förekommit mera sällsynt ($1\frac{1}{2}$ å 3 %) än på andra håll. Till 5 % av samtliga understödda familjer utgick enbart »annan hjälp». De sistnämnda fallen, i vilka hjälpen merendels torde ha bestått av utackordering i enskilt hem, voro vanligare på landsbygden (7 %), särskilt i skogskommunerna (10 %), än vad fallet var i städerna (2 %). »Annan hjälp» i samband med vård på anstalt torde för det mesta ha

Tab. U. Relativa antalet understödsfall, som erhållit »annan hjälp».

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Tilläggs pensionärer					Samtliga understödstagare				
	Antal under- stöds- fall (¹ / ₅)	Därav, i %, med »annan hjälp»				Antal under- stöds- fall (¹ / ₅)	Därav, i %, med »annan hjälp»			
		en- bart	i kombina- tion med hem- under- stöd	an- stalts- vård	Till- hoppa		en- bart	i kombina- tion med hem- under- stöd	an- stalts- vård	Till- hoppa
<i>Landsbygden</i>	16 106	4.8	4.2	7.5	16.5	31 831	6.7	4.5	7.7	18.9
Mälardalen	3 278	4.6	4.4	5.8	14.8	5 931	5.9	4.6	6.2	16.7
Östra Götaland	2 591	5.2	4.1	5.7	15.0	4 590	6.6	4.2	6.8	17.6
Skåne, Blekinge och Halland	2 266	5.5	4.6	5.6	15.7	3 882	6.7	4.6	7.0	18.3
Bohuslän och Västergötland	2 788	4.1	4.0	7.4	15.5	5 204	6.4	3.8	7.1	17.3
Dalarna och Norrland	5 183	4.7	4.2	10.2	19.1	12 224	7.4	4.7	9.2	21.3
Jordbrukskommuner	3 288	6.1	3.9	8.2	18.2	6 030	7.7	4.0	8.1	19.8
Skogskommuner	749	7.9	4.0	16.3	28.2	1 689	9.8	4.8	14.6	29.2
Blandade kommuner	5 628	5.2	3.9	7.3	16.4	10 901	7.3	3.9	7.6	18.8
Industrikommuner	1 806	2.9	5.8	6.5	15.2	4 255	5.8	6.9	7.1	19.3
Övriga kommuner	4 635	3.5	4.3	6.1	13.9	8 956	5.5	4.2	6.5	16.2
<i>Städerna</i>	11 379	1.6	2.9	4.9	9.4	25 755	2.2	2.9	4.5	9.6
Stockholm	3 039	0.1	0.2	2.0	2.3	7 164	0.3	0.3	2.3	2.9
Göteborg	1 441	1.0	0.3	0.6	1.9	3 908	0.5	0.3	0.6	1.4
Malmö	543	0.9	5.2	9.0	15.1	1 165	2.1	5.1	7.1	14.3
Övriga städer över 30 000 inv.	1 831	3.8	5.1	7.4	16.3	4 181	3.8	4.5	6.9	14.7
Städer under 30 000 inv.	4 522	1.9	4.4	6.8	13.1	9 337	3.7	5.0	6.4	15.1
<i>Hela riket</i> 1940	27 485	3.4	3.7	6.4	13.5	57 586	4.7	3.7	6.3	14.7
» » 1939						54 858	4.9	3.0	7.5	15.4

bestått av utrustning för intagning på anstalterna i fråga, utlägg för resor o. dyl. Dylik hjälp synes ha utgått i drygt 6 % av samtliga understödsfall. Vanligast är denna form av understöd i skogskommunerna (15 %), vilket torde bero på att dessa ligga mest avsides och att man där i större utsträckning än på andra håll måste bekosta resorna för personer, som söka vård på sjukhus o. dyl.

VII. Vård på fattigvårdsanstalt.

Antal vårdtagare m. m. De personer, som under längre eller kortare tid på fattigvårdestyrelsernas bekostnad vårdats på kommunernas fattigvårdsanstalter, inräknat deras anstalter eller avdelningar för kroniskt sjuka och sinnessjuka, utgjorde under år 1940 till antalet nära 46 000. Dessa vårdtagare redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3 i tabellbilagan fördelade på vuxna män och kvinnor samt barn, varjämte i efterföljande tablå lämnas en sammanfattning av dessa uppgifter för olika lokala områden samt en översikt av förändringarna i vårdtagarnas antal sedan föregående år:

Landsdelar	Antal vårdtagare				Ökning eller minskning sedan 1939	
	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Antal	%
<i>Landsbygden</i>	12 509	13 253	419	26 181	+ 774	+ 3.0
Mälarlän	2 605	2 757	34	5 396	+ 90	+ 1.7
Östra Götaland	2 077	2 424	69	4 570	+ 134	+ 3.0
Skåne, Blekinge och Halland	1 795	1 675	70	3 540	+ 48	+ 1.4
Bohuslän och Västmanland	2 205	2 738	59	5 002	+ 159	+ 3.3
Dalarna och Norrland	3 827	3 659	187	7 673	+ 343	+ 4.7
<i>Städerna</i>	10 475	8 666	287	19 428	— 740	— 3.7
Stockholm	3 235	1 964	123	5 322	+ 506	+ 10.5
Göteborg	1 477	964	3	2 444	— 1 490	— 37.9
Malmö	534	466	1	1 001	+ 88	+ 9.6
Övriga städer med över 30 000 inv.	2 040	1 878	19	3 937	— 74	— 1.8
Städer under 30 000 inv.	3 189	3 394	141	6 724	+ 230	+ 3.5
<i>Hela riket</i>	22 984	21 919	706	45 609	+ 34	+ 0.1

Dessa uppgifter avse icke hela antalet vårdtagare på kommunernas fattigvårdsanstalter under året. De personer, som inackorderat sig på ifrågavarande anstalter och själva betalat för vården, alltså utan bidrag av fattigvårds-karaktär, inbegripas icke i ovanstående siffror. Dylika s. k. inackorderingar utgöra en icke oväsentlig del av fattigvårdsanstalternas vårdtagarklientel. Enligt den undersökning angående kommunernas ålderdomshem, som socialvårds-kommittén verkställt, utgjordes omkring 17 % av samtliga vårdtagare på dessa hem den 30 juni 1938 av självbetalande inackorderingar.¹

Av ovanstående tabell framgår, att vårdtagarna på fattigvårdsanstalterna i landskommunerna ökat med 3 % och i städerna minskat med ungefär 4 % sedan år 1939. För hela riket var antalet vårdtagare i stort sett detsamma som för ett år sedan. Den stora nedgången i antalet vårdtagare på Göteborgs stads fattigvårdsanstalter med 38 % mellan åren 1939 och 1940 sammanhänger med att allmänna sjukavdelningen och tuberkulosavdelningen å fattigvårdsstyrelsens tidigare vårdhem, Gibraltar, under senare delen av år 1939 övertogs av sjukhusdirektionen. Nedgången är alltså i detta fall huvudsakligen endast av formell och redovisningsmässig natur, då ifrågavarande vårdtagare numera i stället redovisas såsom vårdade på sjukvårdsanstalt.

Vårdtagarnas fördelning på män och kvinnor samt barn företer en del olikheter mellan skilda kategorier av understödtagare och mellan olika lokala områden, vilka i huvudsak framgå av de i tab. V sammanställda uppgifterna, hämtade från den representativa undersökningen. På landsbygden voro de kvinnliga vårdtagarna något talrikare (51 %) än männen (48 %), medan förhållandet var det motsatta i städerna (45 % kvinnor och 54 % män). I de tre största städerna voro kvinnorna avsevärt färre i jämförelse med männen, i Stockholm 35 % av samtliga vårdtagare, i Göteborg 41 % och i Malmö 45 %. I dessa tre städer förefanns en stark övertalighet av män såväl bland tilläggs-pensionärer som bland övriga vårdtagare, mest utpräglad dock bland de se-

¹) Jfr Socialvårdskommitténs betänkande I: Statistisk undersökning angående kommunernas ålderdomshem. S. O. U. 1940: 22, sid. 33 o. f.

Tab. V. Vårdtagare på fattigvårdsanstalt fördelade på män, kvinnor och barn.
Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Tilläggs-pensionärer				Övriga understödstagare				Samtliga understödstagare			
	Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,			Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,			Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,		
		m.	kv.	barn		m.	kv.	barn		m.	kv.	barn
<i>Landsbygden</i>	3 968	48·7	51·0	0·3	1 176	46·9	49·2	3·9	5 144	48·3	50·6	1·1
Mälardalen	818	49·9	50·0	0·1	222	45·9	51·8	2·3	1 040	49·0	50·4	0·6
Östra Götaland	718	43·6	56·0	0·4	175	46·3	53·1	0·6	893	44·1	55·4	0·5
Skåne, Blekinge och Halland	550	51·1	48·7	0·2	124	48·4	46·8	4·8	674	50·6	48·4	1·0
Bohuslän och Västergötland	743	46·8	52·8	0·4	212	51·9	47·2	0·9	955	48·0	51·5	0·5
Dalarna och Norrland	1 139	51·3	48·4	0·3	443	44·9	47·9	7·2	1 582	49·5	48·2	2·3
Jordbrukskommuner	924	46·8	52·7	0·5	244	48·0	51·2	0·8	1 168	47·0	52·4	0·6
Skogskommuner	168	53·0	47·0	—	47	34·0	59·6	6·4	215	48·8	49·8	1·4
Blandade kommuner	1 546	48·7	50·9	0·4	426	49·1	46·2	4·7	1 972	48·8	49·9	1·3
Industrikommuner	345	47·0	53·0	—	153	44·4	54·9	0·7	498	46·2	53·6	0·2
Övriga kommuner	985	50·6	49·3	0·1	306	46·4	47·1	6·5	1 291	49·6	48·8	1·6
<i>Städerna</i>	2 880	51·0	49·0	0·0	1 345	61·0	35·3	3·7	4 225	54·2	44·6	1·2
Stockholm	761	60·6	39·4	—	373	68·6	24·7	6·7	1 134	63·2	34·6	2·2
Göteborg	347	55·3	44·7	—	141	68·1	30·5	1·4	488	59·0	40·6	0·4
Malmö	135	49·6	50·4	—	51	68·6	31·4	—	186	54·8	45·2	—
Övriga städer över 30 000 inv.	498	44·4	55·6	—	314	56·4	42·0	1·6	812	49·0	50·4	0·6
Städer under 30 000 inv.	1 139	46·3	53·6	0·1	466	54·9	41·2	3·9	1 605	48·8	50·0	1·2
<i>Hela riket</i>	6 848	49·7	50·1	0·2	2 521	54·4	41·8	3·8	9 369	50·9	47·9	1·2

nare, som i Stockholm och Göteborg till mer än $\frac{2}{3}$ utgjordes av män. Omkring 1 % av vårdtagarna voro barn. Bland vårdtagare utan tilläggs-pension voro ungefär 4 % minderåriga.

Vårdtagarnas sammansättning i familjehänseende framgår av följande från den representativa undersökningen hämtade uppgifter.

Vård på fattigvårdsanstalt	Antal under- stöds- fall (1/5)	Därav, i %, tillhörande familjetypen							
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		en- sam- ma	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
1. Understödstagare med tilläggs-pension.									
Landsbygden	3 860	43·7	0·2	47·1	0·8	7·1	1·1	—	—
Städerna	2 826	46·3	—	44·9	0·8	7·3	0·7	—	—
Hela riket	6 686	44·8	0·1	46·2	0·8	7·2	0·9	—	—
2. Övriga understödstagare.									
Landsbygden	1 137	42·4	0·7	41·6	2·7	6·4	5·8	0·4	—
Städerna	1 299	55·4	0·7	26·5	4·0	8·5	4·6	0·3	—
Hela riket	2 436	49·3	0·7	33·5	3·4	7·5	5·2	0·4	—
3. Samtliga understödstagare.									
Landsbygden	4 997	43·4	0·4	45·9	1·2	6·9	2·1	0·1	—
Städerna	4 125	49·2	0·2	39·1	1·8	7·7	1·9	0·1	—
Hela riket	9 122	46·0	0·3	42·8	1·5	7·3	2·0	0·1	—

Det i denna tablå redovisade antalet understödsfall är något lägre än motsvarande antal vårdtagare i tab. V, emedan det förekommit, att två och någon gång tre eller flera personer tillhörande samma familj under året varit intagna på fattigvårdsanstalt. Emellertid ligger det i sakens natur, att det stora flertalet eller, som tablåen utvisar, nära 90 % av de understödsfall, i vilka hjälp lämnats i form av vård på ålderdomshem och liknande anstalter, utgöras av ensamstående män och kvinnor. På landsbygden voro de ensamma männen något färre, i städerna däremot avsevärt talrikare än de ensamma kvinnorna. Endast omkring 9 % av understödsfallen tillhörde familjetypen gifta par, och av dessa hade endast omkring $\frac{1}{4}$ minderåriga barn. Det bör måhända påpekas, att i sistnämnda fall i regel icke barnen utan endast fadern eller modern vistats på fattigvårdsanstalt. I det fåtal fall, då ensamma män eller ensamma kvinnor med barn varit intagna på fattigvårdsanstalt, ha de ofta vistats där tillsammans med barnen, vilka då räknats som vårdtagare. Det synes dock utan undantag ha varit fråga om helt tillfällig vård, tills man hunnit ordna för dem på annat sätt. Detsamma gäller de sällsynta fall, då ensamma barn varit intagna på fattigvårdsanstalt.

Antal vårddagar och vårdens värde. Enligt tab. X, som grundar sig på hela uppgiftsmaterialet, utgjorde den genomsnittliga vårdtiden under år 1940 för personer, som varit intagna på fattigvårdsanstalt, 258 dagar. Den var något längre på landsbygden än i städerna (269 mot 243 dagar). Rätt stora skillnader framträda mellan de olika länen. Vad landsbygden beträffar, uppges den kortaste genomsnittliga vårdtiden i Västernorrlands och Norrbottens län (222 resp. 224 dagar), den längsta i Älvsborgs län (305 dagar). För städernas vidkommande visar Kristianstads län det lägsta medeltalet (186 dagar) och Älvsborgs län det högsta (273 dagar).

Skilda omständigheter kunna tänkas medverka till dessa variationer. En viktig orsak torde vara att söka i det förhållandet att ålderdomshemmen i olika omfattning emottaga för tillfällig försörjning personer med oregelbunden sysselsättning och utan ordnade hemförhållanden. I själva verket förekomma två olika typer av vårdtagare, nämligen å ena sidan de som äro varaktigt omhändertagna, å andra sidan de som endast tillfälligt söka sin tillflykt till fattigvårdsanstalterna. Detta kommer till synes i tab. Y, som visar hur, enligt det representativa materialet, vårdtagarna i olika landsdelar och kommungrupper fördelade sig efter antalet vårddagar under år 1940. Man finner, att endast ett fåtal personer hade en vårdtid, som ungefär motsvarade den genomsnittliga; i stället hade, om man ser till hela riket, över halva antalet vårdtagare (54 %) vistats hela året på fattigvårdsanstalt, medan för drygt en femtedel (22 %) vårdtiden ej översteg 3 månader. Av de sistnämnda torde det stora flertalet ha varit tillfälliga vårdtagare, ehuru givetvis även en del varaktigt omhändertagna kunna ha vårdats under så pass kort tid, nämligen sådana som avgått under året (genom döden eller på annat sätt) och sådana som tillkommit. Att den genomsnittliga vårdtiden var kortare i städerna än på landsbygden, förklaras av att proportionen av tillfälliga vårdtagare tydligen var

Tab. X. Antal vårdtagare samt vårdens varaktighet och värde på fattigvårdsanstalter år 1940, länsvis.

L ä n	Landsbygden			Städerna			Landsbygd o. städer		
	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.
Stockholms stad	—	—	—	5 322	251	4'69	5 322	236	4'69
Stockholms län . . .	1 688	270	2'08	443	223	1'93	2 131	260	2'05
Uppsala . . .	571	285	1'89	392	230	4'15	963	263	2'69
Södermanlands . . .	1 130	291	1'90	665	248	3'20	1 795	275	2'33
Östergötlands . . .	1 640	281	1'89	1 560	195	3'70	3 200	239	2'61
Jönköpings . . .	635	297	1'99	369	231	2'63	1 004	272	2'19
Kronobergs . . .	824	277	1'71	191	220	3'22	1 015	267	1'94
Kalmar . . .	1 863	275	1'74	412	227	2'18	1 775	264	1'83
Gotlands . . .	108	272	1'65	82	197	3'07	190	240	2'15
Blekinge . . .	730	254	1'74	414	238	3'35	1 144	248	2'30
Kristianstads . . .	929	276	1'91	274	186	3'86	1 203	256	2'23
Malmöhus . . .	1 256	300	1'96	2 322	236	2'17	3 578	259	2'08
Hallands . . .	625	298	1'79	414	261	2'42	1 039	283	2'02
Göteborgs o. Bohus . . .	1 032	271	1'77	2 761	272	4'45	3 793	272	3'72
Älvsborgs . . .	1 283	305	1'81	499	273	2'40	1 782	296	1'96
Skaraborgs . . .	1 066	287	1'76	318	262	2'34	1 384	281	1'89
Värmlands . . .	1 621	278	1'96	410	220	2'31	2 031	266	2'02
Örebro . . .	1 210	274	1'99	378	265	2'98	1 588	272	2'21
Västmanlands . . .	797	295	1'98	396	260	3'71	1 193	283	2'51
Kopparbergs . . .	1 550	244	2'47	215	226	2'11	1 765	242	2'20
Gävleborgs . . .	1 546	243	2'09	609	224	2'09	2 155	238	2'09
Västernorrlands . . .	1 895	222	1'97	597	246	2'38	2 492	228	2'07
Jämtlands . . .	688	255	1'89	124	239	2'09	812	252	1'92
Västerbottens . . .	862	257	2'01	96	227	3'10	958	254	2'11
Norrbottnens . . .	1 132	244	2'23	165	253	3'17	1 297	228	2'37
Hela riket	26 181	269	1'93	19 428	243	3'56	45 609	258	2'59

högre i förra fallet, proportionen av varaktigt omhändertagna däremot lägre. På samma sätt torde de flesta olikheterna mellan respektive län kunna förklaras.

Den längsta vistelsetiden på ifrågavarande anstalter uppvisa helt naturligt tilläggs-pensionärerna. Enligt tab. Y hade omkring 58 % av dem vistats där hela året. Motsvarande andel för övriga understödstagare utgör 43 %. I båda fallen uppvisar landsbygden högre procenttal (61 resp. 51 %) än städerna (54 resp. 36 %). En stor del tillfälliga vårdtagare påträffas bland vårdtagare utan tilläggs-pension, av vilka ungefär var tredje vistats på fattigvårdsanstalt högst 90 dagar. Bland tilläggs-pensionärerna hade endast hälften så många en så kort vårdtid. Av landskommunerna kännetecknas jordbrukskommunerna av en relativt hög frekvens av varaktiga vårdtagare och en låg frekvens av tillfälliga vårdtagare. I skogskommunerna och industrikommunerna voro däremot de varaktiga vårdfallen relativt färre än i övriga landskommuner och de tillfälliga vårdfallen talrikare, framför allt bland understödstagare utan tilläggs-pension. En särställning gentemot den övriga landsbygden intaga landskommunerna

Tab. Y. Vårdtagare på fattigvårdsanstalt, fördelade efter vårdtidens längd, inom olika landsdelar och kommungrupper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal (1/2)	Ensamma vårdtagare						Två el. flera vårdtagare ¹		Samtliga vård- tagare. Medeltal vård- dagar
		Därav, i %, med en vård- tid av ----- dagar					Med- del- tal vård- dagar	An- tal (1/2)	Medel- tal- vård- dagar	
		1- 90	91- 180	181- 270	271- 360	361 o. där- över				
1. Understödstagare med till- läggspension.										
<i>Landsbygden</i>	3 761	15.9	8.9	7.2	7.3	60.7	280	205	226	277
Mälardalen	763	13.0	6.8	6.5	6.7	67.0	295	54	269	294
Östra Götaland	675	15.1	9.4	5.6	5.6	64.3	285	42	209	280
Skåne, Blekinge och Halland	532	10.7	7.0	6.2	7.3	68.8	302	18	255	300
Bohuslän och Västernorrland	717	15.4	7.8	6.8	7.4	62.6	286	26	270	285
Dalarna och Norrland	1 074	21.5	11.8	9.4	8.8	48.5	251	65	176	246
Jordbrukskommuner	880	13.5	7.4	6.2	8.0	64.9	293	43	251	291
Skogskommuner	168	18.4	13.1	5.4	8.9	54.2	263	—	—	263
Blandade kommuner	1 463	16.7	9.0	7.8	6.5	60.0	276	82	236	274
Industrikommuner	329	16.1	10.4	8.5	9.4	55.6	272	16	251	271
Övriga kommuner	921	16.3	9.1	7.1	6.9	60.6	279	64	190	273
<i>Städerna</i>	2 772	19.7	9.8	7.6	8.5	54.4	264	108	243	263
Stockholm	717	18.1	10.5	9.1	9.9	52.4	264	44	266	264
Göteborg	343	10.5	7.3	8.4	11.7	62.1	299	4	131	297
Malmö	131	22.1	6.1	5.3	6.9	59.6	267	4	232	266
Övr. städer över 30 000 inv.	478	26.8	10.3	7.5	7.1	48.3	240	20	191	238
Städer under 30 000 inv.	1 103	20.1	10.4	6.8	7.5	55.2	262	36	256	262
<i>Hela riket</i>	6 533	17.5	9.3	7.4	7.8	58.0	273	313	232	271
2. Övriga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	1 108	27.0	9.2	6.8	6.1	50.9	242	65	101	234
Mälardalen	214	27.1	9.4	7.9	5.6	50.0	240	8	158	237
Östra Götaland	173	20.8	5.2	4.1	7.5	62.4	277	2	95	275
Skåne, Blekinge och Halland	117	23.1	12.8	3.4	4.3	56.4	252	6	39	242
Bohuslän och Västernorrland	210	20.5	5.2	5.7	5.2	63.4	275	2	201	274
Dalarna och Norrland	394	34.3	11.9	8.9	6.8	38.1	208	47	95	196
Jordbrukskommuner	242	17.8	5.4	7.0	5.4	64.4	282	2	22	280
Skogskommuner	45	35.6	13.3	17.8	2.2	31.1	190	2	365	197
Blandade kommuner	395	25.8	9.9	5.6	6.1	52.6	246	28	79	235
Industrikommuner	149	36.2	11.4	8.1	10.1	34.2	203	4	364	208
Övriga kommuner	277	30.3	9.8	5.8	5.4	48.7	231	29	73	216
<i>Städerna</i>	1 256	37.2	12.5	6.6	7.3	36.4	200	88	57	191
Stockholm	314	35.7	14.3	9.9	9.5	30.6	197	58	72	177
Göteborg	141	27.0	11.3	9.2	8.5	44.0	234	—	—	234
Malmö	51	39.2	13.7	5.9	5.9	35.3	184	—	—	184
Övr. städer över 30 000 inv.	300	41.7	10.3	5.3	6.0	36.7	191	14	40	185
Städer under 30 000 inv.	450	38.2	12.9	4.4	6.5	38.0	199	16	17	193
<i>Hela riket</i>	2 364	32.4	10.9	6.7	6.8	43.2	220	158	76	211
3. Samtliga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	4 869	18.5	9.0	7.1	7.0	58.4	271	270	196	267
Män	2 372	17.2	8.5	6.9	7.3	60.1	277	.	.	.
Kvinnor	2 487	19.4	9.5	7.3	6.8	57.0	266	.	.	.
<i>Städerna</i>	4 028	25.1	10.7	7.3	8.1	48.8	244	196	159	240
Män	2 226	23.2	10.5	7.3	8.8	50.2	250	.	.	.
Kvinnor	1 794	27.3	10.8	7.4	7.4	47.1	237	.	.	.
<i>Hela riket</i>	8 897	21.5	9.7	7.2	7.5	54.1	259	466	181	255

¹ Tillhörande samma familj.

i Dalarna och Norrland, där vårdtidens längd på kommunernas anstalter i allmänhet var väsentligt kortare än i andra landsdelar och närmast jämförlig med densamma i städerna.

Tab. 3 i tabellbilagan innehåller uppgifter angående det totala värdet av den vård, som lämnats på fattigvårdsanstalterna. Enligt den föreliggande redovisningen skulle för riket i dess helhet värdet av denna vård ha uppgått till nära 31 milj. kr. Landskommunerna ha redovisat ett sammanlagt belopp av cirka 14 milj. kr., medan för städerna motsvarande summa uppgår till ungefär 17 milj. kr. Uppgifter för de särskilda länen och för de större städerna återfinnas i tabellen.

De uppgivna beloppen kunna icke betraktas som något exakt mått på kommunernas kostnader för vården på fattigvårdsanstalterna. Endast i undantagsfall torde uppgiftslämnarna haft tillgång till eller uppgjort några mera ingående kostnads kalkyler, innefattande bl. a. beräkningar av de fasta kostnaderna för anstaltsvården o. dyl. Det torde f. ö. i många fall vara svårt att ur kommunernas räkenskaper särskilja de utgifter, som uteslutande hänföra sig till fattigvårdsanstalterna och deras verksamhet. Sannolikt ha därför likasom under tidigare år uppgifterna angående vårdens värde grundats på mer eller mindre summariska uppskattningar av kostnaden per vård dag. Ofta torde man härvidlag ha rättat sig efter de inackorderingsavgifter, som krävas av icke-understöddstagare, och stundom även efter den av Kungl. Maj:t fastställda taxan för avräkning av fattigvårdskostnader mellan kommunerna.

I tab. X meddelas de genomsnittliga belopp för kostnaden per vård dag, som kunna räknas fram på grundval av de föreliggande uppgifterna angående vårdens värde och antalet vård dagar. Denna genomsnittskostnad var betydligt lägre på landsbygden än i städerna (1.93 kr. per vård dag mot 3.56 kr.). Vad landsbygden beträffar, finner man den lägsta genomsnittskostnaden i Gotlands län (1.65 kr.), den högsta i Kopparbergs län (2.47 kr.). För städernas vidkommande voro variationerna ännu större. Sålunda uppgick den beräknade vårdkostnaden per dag till endast 1.93 kr. i Stockholms läns städer, medan motsvarande belopp för Stockholms stad och städerna i Göteborgs och Bohus län utgjorde 4.69 resp. 4.45 kr. Tydligt bero dessa skillnader i viss utsträckning på att olika principer tillämpats vid beräkningen av vårdens värde.

VIII. Vård på sjukvårdsanstalt.

Antal vårdtagare m. m. Antalet personer, för vilka fattigvårdsstyrelserna under år 1940 helt eller delvis bekostade en längre eller kortare tids vistelse på sjukvårdsanstalter, uppgick till ungefär 78 000. De redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3 i tabellbilagan. Deras fördelning på män, kvinnor och barn samt olika lokala områden framgår av efterföljande tablå.

Landsdelar	Antal vårdtagare				Ökning el. minskning sedan 1939	
	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Antal	%
<i>Landsbygden</i>	22 282	21 007	4 910	48 199	— 3 727	— 7·2
Mälardalen	3 725	3 719	720	8 164	— 550	— 6·3
Östra Götaland	3 763	3 487	763	8 013	— 613	— 7·1
Skåne, Blekinge och Halland	2 957	2 707	641	6 305	— 528	— 7·7
Bohuslän och Västmanland	3 789	3 666	731	8 186	— 842	— 9·3
Dalarna och Norrland	8 048	7 428	2 055	17 531	— 1 194	— 6·4
<i>Städerna</i>	12 777	13 981	3 157	29 915	+ 603	+ 2·1
Stockholm	4 885	5 200	1 230	11 315	— 484	— 4·1
Göteborg	1 911	2 108	703	4 722	+ 1 024	+ 27·7
Malmö	561	937	187	1 685	+ 370	+ 28·1
Övriga städer över 30 000 inv.	1 719	1 865	361	3 945	+ 40	+ 1·0
Städer under 30 000 inv.	3 701	3 871	676	8 248	— 347	— 4·0
<i>Hela riket</i>	35 059	34 988	8 067	78 114	— 3 124	— 3·8

Sedan föregående år har antalet personer, som av fattigvårdsstyrelserna lämnats vård på sjukvårdsanstalt, minskat i landskommunerna med omkring 7 % och ökat i städerna med cirka 2 %. För hela riket har detta medfört en nedgång av antalet vårdtagare med ungefär 4 %. Göteborg och Malmö redovisade vardera cirka 28 % flera vårdtagare på sjukvårdsanstalter än ett år tidigare. Denna stora ökning sammanhänger för Göteborgs del med det tidigare omnämnda förhållandet att fattigvårdsstyrelsens tidigare vårdhem Gibraltar under senare delen av år 1939 övertagits av stadens sjukhusdirektion. I Malmö togs i bruk under senare delen av år 1940 ett hem för kroniskt sjuka, anslutet till Malmö stads allmänna sjukhus.

Vårdtagarnas fördelning på män, kvinnor och barn inom olika lokala områden och inom skilda kategorier av understödstagare framgår av tab. Z, vilken grundar sig på det representativa materialet. I hela riket voro de manliga och kvinnliga vårdtagarna nästan exakt lika många (45 % av samtliga); på landsbygden voro männen dock något flera (46 %) än kvinnorna (44 %). I landskommunerna voro emellertid männen övertaliga endast bland tilläggs-pensionärerna, av vilka 53 % voro män och 44 % kvinnor. Särskilt framträdande var denna större frekvens av män bland tilläggs-pensionärerna i Dalarna och Norrland, framför allt i skogskommunerna. Vad gäller övriga vårdtagare förefinnes inga större skillnader mellan landsbygd och städer samt mellan olika landsdelar och kommuntyper i avseende på förekomsten av män och kvinnor bland vårdtagarna på ifrågavarande anstalter. Endast var tionde vårdtagare utgjordes av barn. Barnen voro alltså väsentligt färre bland vårdtagarna på sjukvårdsanstalterna än bland understödstagarna över huvud, av vilka omkring $\frac{1}{3}$ voro minderåriga. Trots det större barnantalet bland understödstagarna på landsbygden var andelen barn bland vårdtagarna snarare större i städerna (11 %) än där (10 %). Bland understödstagare utan tilläggs-pension utgjorde barnen på landsbygden 16 % och i städerna 18 % av samtliga vårdtagare. Den största andelen barn förefanns bland vårdtagarna i Göteborg och Malmö.

Tab. Z. Vårdtagare på sjukvårdsanstalt fördelade på män, kvinnor och barn.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Tilläggs- pensionärer				Övriga understödsdagare				Samtliga understödsdagare			
	Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,			Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,			Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,		
		män	kv.	barn		män	kv.	barn		män	kv.	barn
<i>Landsbygden</i>	4 432	53·3	44·4	2·3	5 352	40·7	43·4	15·9	9 784	46·4	43·8	9·8
Mälardalen	780	53·1	45·1	1·8	869	39·6	45·0	15·4	1 649	46·0	45·0	9·0
Östra Götaland	729	53·8	43·5	2·7	849	39·1	46·4	14·5	1 578	45·9	45·0	9·1
Skåne, Blekinge och Halland	674	51·2	47·3	1·5	634	42·3	39·7	18·0	1 308	46·9	43·6	9·5
Bohuslän och Västmanland	727	49·7	49·2	1·1	949	41·4	45·3	13·3	1 676	45·0	47·0	8·0
Dalarna och Norrland	1 522	55·9	40·8	3·3	2 051	41·0	41·7	17·3	3 573	47·4	41·3	11·3
Jordbrukskommuner	1 085	53·2	43·1	3·7	1 153	40·9	42·7	16·4	2 238	46·9	42·9	10·2
Skogskommuner	279	57·7	38·0	4·3	400	43·2	37·8	19·0	679	49·2	37·8	13·0
Blandade kommuner	1 577	52·6	45·8	1·6	1 913	39·2	44·4	16·4	3 490	45·3	45·0	9·7
Industrikommuner	414	54·8	43·7	1·5	600	43·0	43·3	13·7	1 014	47·8	43·5	8·7
Övriga kommuner	1 077	52·8	45·4	1·8	1 286	40·8	44·3	14·9	2 363	46·3	44·8	8·9
<i>Städerna</i>	2 457	47·8	51·4	0·8	3 688	40·8	41·4	17·8	6 143	43·6	45·4	11·0
Stockholm	816	45·9	53·7	0·4	1 444	41·6	41·6	16·8	2 260	43·2	45·9	10·9
Göteborg	345	47·8	50·7	1·5	595	38·8	40·2	21·0	940	42·1	44·1	13·8
Malmö	126	44·4	54·0	1·6	120	38·3	32·5	29·2	246	41·5	43·5	15·0
Övriga städer över 30 000 inv.	325	46·8	53·2	—	481	40·5	44·5	15·0	806	43·1	48·0	8·9
Städer under 30 000 inv.	845	50·5	48·4	1·1	1 046	41·2	41·6	17·2	1 891	45·4	44·6	10·0
<i>Hela riket</i>	6 889	51·3	46·9	1·8	9 038	40·7	42·6	16·7	15 927	45·3	44·5	10·2

De familjer, som erhållit fattigvårdsstyrelsernas hjälp för vård av någon familjemedlem på sjukvårdsanstalt, fördela sig på familjetyper såsom framgår av följande tabell, vilken grundar sig på den representativa undersökningen.

Vård på sjukvårdsanstalt	Antal under- stöds- fall (1/5)	Därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
1. Understödsdagare med tilläggs pension.							
Landsbygden	4 358	42·2	0·5	35·4	1·8	12·3	7·8
Städerna	2 431	39·8	0·1	44·7	1·7	10·0	4·2
Hela riket	6 789	41·2	0·4	38·7	1·8	11·4	6·5
2. Övriga understödsdagare.							
Landsbygden	5 143	27·2	0·9	21·1	5·1	11·6	32·8
Städerna	3 493	27·7	1·3	23·8	7·4	11·4	28·0
Hela riket	8 636	27·4	1·1	22·2	6·1	11·5	30·8
3. Samtliga understödsdagare.							
Landsbygden	9 501	34·1	0·7	27·7	3·6	11·9	21·3
Städerna	5 924	32·5	0·8	32·4	5·1	10·8	18·2
Hela riket	15 425	33·5	0·8	29·5	4·1	11·5	20·1

Här liksom i fråga om vården på fattigvårdsanstalter är antalet redovisade understödsfall något mindre än antalet vårdtagare, enär det emellanåt förekommit att två eller flera personer tillhörande samma familj under året varit intagna på sjukvårdsanstalt. Den i tabblån återgivna fördelningen efter familjetyp skiljer sig av naturliga skäl betydligt från motsvarande fördelning bland de understödstagare, som erhållit hjälp i form av vård på fattigvårdsanstalt. Den överensstämmer däremot i stort sett rätt väl med motsvarande fördelning bland samtliga understödsfall (jfr tab. D). Likväl äro bland sjukvårdsfallen ensamma män utan barn företrädda i något större omfattning (34 % mot 27 %), medan ensamma kvinnor utan barn äro företrädda i något mindre omfattning (30 % mot 34 %). På landsbygden utgjorde de ensamma männen utan barn den talrikast företrädda familjetypen bland vårdfallen på nu ifrågavarande anstalter, såväl bland tilläggspensionärer som bland övriga vårdtagare. Barnfamiljernas andel av samtliga understödsfall, som erhållit vård på sjukvårdsanstalt, var i stort sett densamma som inom hela understöds klientelet. Det torde emellertid i övervägande grad varit föräldrarnas sjukvård, som föranlett dessa familjers fattigvårdsbehov, alldenstund barnen enligt det föregående utgjorde en tre gånger mindre andel bland vårdtagarna på sjukvårdsanstalterna än bland understödstagarna över huvud.

Antal vårddagar och vårdens värde. Enligt tab. Å, som grundar sig på hela uppgiftsmaterialet, utgjorde den genomsnittliga vårdtiden för samtliga på sjukvårdsanstalt intagna understödstagare 160 dagar (på landsbygden 175 dagar, i städerna 137 dagar). Vad landsbygden beträffar, företer Gävleborgs län den kortaste genomsnittliga vårdtiden, nämligen 120 dagar, medan den längsta, 247 dagar, återfinnes i Jönköpings län. En relativt lång vårdtid förete Malmöhus län (234 dagar), Hallands län (214 dagar) och Kristianstads län (208 dagar), men i övrigt äro avvikelserna från medelvårdtiden för hela landsbygden icke särskilt stora. Vad städerna beträffar, intar Göteborgs och Bohus län en särställning med en genomsnittlig vårdtid av endast 82 dagar. Detta beror emellertid på speciella förhållanden, som synas råda i Göteborg. Vårdtiden i medeltal utgjorde i Göteborg sålunda 74 dagar mot 153 dagar i länets övriga städer.¹ Den längsta medelvårdtiden för städernas vidkommande finner man i Västmanlands län (199 dagar). Variationerna i den genomsnittliga vårdtiden sammanhännga förmodligen främst med olikheter i fråga om fattig-sjukvårdens organisation, förekomsten av anstalter för specialvård o. dyl.

Understöds klientelet på sjukvårdsanstalterna är liksom fattigvårdsanstalternas klientel mycket ojämnt fördelat i fråga om vårdtidens längd. Vårdtagarna kunna även här i stort sett uppdelas på två typer, å ena sidan tillfälliga och å den andra varaktiga vårdfall. Detta framgår av tab. Å, som visar, att nära $\frac{1}{3}$ av samtliga understödstagare hade vistats på sjukvårdsanstalterna

¹ I rikets samtliga städer utom Göteborg uppgick den genomsnittliga vårdtiden till 149 dagar, i samtliga städer inklusive Göteborg till 137 dagar (enligt tab. Å).

Tab. Å. Antal vårdtagare samt vårdens varaktighet och värde på sjukvårdsanstalter år 1940, länsvis.

L ä n	Landsbygden			Städerna			Landsbygd o. städer		
	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårddag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårddag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårddag kr.
Stockholms stad	—	—	—	11 315	136	2'63	11 315	136	2'63
Stockholms län	2 802	163	1'51	592	166	1'49	3 394	164	1'51
Uppsala	1 044	194	1'50	367	176	1'49	1 411	189	1'50
Södermanlands	1 534	196	1'44	663	165	1'54	2 197	187	1'47
Östergötlands	2 357	178	1'53	1 481	143	1'58	3 838	165	1'54
Jönköpings	1 111	247	1'56	561	198	1'61	1 672	231	1'57
Kronobergs	1 594	202	1'48	173	159	1'46	1 767	198	1'47
Kalmar	2 405	164	1'55	690	165	1'47	3 095	164	1'53
Gotlands	546	195	1'52	153	167	1'51	699	189	1'52
Blekinge	1 563	166	1'35	400	190	1'22	1 963	171	1'32
Kristianstads	2 075	208	1'34	289	176	1'47	2 364	204	1'35
Malmöhus	1 826	234	1'46	2 734	149	1'51	4 560	183	1'48
Hallands	841	214	1'58	352	146	1'71	1 193	194	1'61
Göteborgs o. Bohus	1 723	185	1'50	5 202	82	5'59	6 925	107	3'84
Älvsborgs	2 232	198	1'48	1 072	135	1'53	3 304	178	1'49
Skaraborgs	1 826	185	1'61	520	148	1'64	2 346	176	1'61
Värmlands	2 405	160	1'48	501	163	1'57	2 906	161	1'50
Örebro	1 683	183	1'52	550	194	1'47	2 233	186	1'51
Västmanlands	1 101	198	1'45	459	199	1'55	1 560	198	1'48
Kopparbergs	2 749	184	1'38	315	170	1'48	3 064	182	1'39
Gävleborgs	3 431	120	1'67	510	157	1'59	3 941	125	1'65
Västernorrlands	3 888	147	1'53	385	125	1'50	4 273	145	1'53
Jämtlands	1 613	164	1'56	167	141	1'54	1 780	162	1'56
Västerbottens	2 317	161	1'57	134	164	1'57	2 451	161	1'57
Norrbottnens	3 533	142	1'30	330	188	1'39	3 863	146	1'31
Hela riket	48 199	175	1'49	29 915	137	2'36	78 114	160	1'77

praktiskt taget hela året, medan ungefär hälften hade erhållit sådan vård under kortare tid än tre månader. Det ligger i sakens natur, att de tillfälliga vårdtagarna äro långt talrikare företrädde på sjukvårdsanstalterna än på fattigvårdsanstalterna. Mellan tilläggs-pensionärer och övriga vårdtagare på sjukvårdsanstalterna förefinnes en väsentlig skillnad i avseende på vårdtidens längd. I förra fallet spela givetvis ålderdomssjukdomar, kroniska kroppssjukdomar o. dyl. en stor roll som orsak till sjukhusvistelsen, vilket gör att varaktig vård blir den förhärskande. Inom den andra kategorien av vårdtagare överväga synbarligen akuta sjukdomsfall, vilka föranleda endast en kortare sjukhusvistelse. Genomsnittliga vårdtiden var i senare fallet (105 dagar) knappt hälften mot i det förra (236 dagar). I städerna synas de tillfälliga vårdtagarna i båda fallen på det hela taget vara något talrikare, relativt sett, än på landsbygden. Detta gäller även om man bortser från Göteborg. Likaså fanns det relativt flera tillfälliga vårdtagare bland kvinnorna än bland männen, både i städerna och på landsbygden. Bland de särskilda kommuntyperna kännetecknas skogskommunerna av en relativt hög frekvens av tillfälliga vårdtaga-

Tab. Ä. Vårdtagare på sjukvårdsanstalter fördelade efter vårdtidens längd, inom olika landsdelar och kommungrupper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Ensamma vårdtagare						Två el. flera vårdtagare ¹		Samtliga vårdtagare. Medeltal vård-dagar	
	Antal (¹ / ₅)	Därav, i %, med en vård-tid av dagar					Med- del- tal vård- dagar	Medel- tal vård- dagar		
		1- 90	91- 180	181- 270	271- 360	360 o. där- över				
1. Understödstagare med till-läggspension.										
<i>Landsbygden</i>	4 295	28.2	6.6	5.2	2.9	57.1	246	131	115	242
Mälarlän	746	26.0	5.4	3.6	3.5	61.5	259	28	126	254
Östra Götaland	710	25.9	5.2	4.4	1.7	62.8	259	19	78	254
Skåne, Blekinge och Halland	655	21.5	7.8	3.7	2.1	64.9	270	19	129	266
Bohuslän och Västmanlän	714	29.3	5.4	3.8	3.1	58.4	247	14	109	244
Dalarna och Norrland	1 470	32.9	7.8	7.9	3.4	48.0	223	51	119	220
Jordbrukskommuner	1 031	26.6	5.8	5.0	3.0	59.6	255	49	111	248
Skogskommuner	267	34.1	9.4	10.1	5.6	40.8	213	11	87	208
Blandade kommuner	1 544	28.0	7.8	4.8	2.8	57.1	245	33	101	242
Industrikommuner	404	27.7	6.0	4.7	2.7	58.9	249	10	163	247
Övriga kommuner	1 049	28.8	5.0	5.0	3.1	58.1	248	28	131	245
<i>Städerna</i>	2 407	33.5	7.9	4.6	3.2	50.8	227	48	87	224
Stockholm	799	30.8	6.9	4.2	3.4	54.7	239	17	68	236
Göteborg	333	60.4	13.5	7.2	6.0	12.9	118	12	53	116
Malmö	124	15.3	11.3	4.8	1.6	67.0	279	2	366	280
Övriga städer över 30 000 inv.	325	29.2	9.5	2.2	3.7	55.4	238	—	—	238
Städer under 30 000 inv.	826	29.7	5.4	4.7	2.1	58.1	246	17	97	243
<i>Hela riket</i>	6 702	30.1	7.1	5.0	3.0	54.8	239	179	107	236
2. Övriga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	4 973	62.2	10.7	6.2	2.8	18.1	122	369	71	118
Mälarlän	817	60.9	10.6	5.9	3.1	19.5	127	45	53	123
Östra Götaland	801	61.4	8.7	5.1	1.8	23.0	131	45	64	127
Skåne, Blekinge och Halland	582	56.9	11.7	7.2	2.6	21.6	137	53	74	132
Bohuslän och Västmanlän	890	57.0	10.4	6.2	3.6	22.8	140	58	80	136
Dalarna och Norrland	1 883	66.8	11.4	6.6	2.9	12.3	102	168	73	99
Jordbrukskommuner	1 071	55.8	11.1	6.6	3.4	23.1	141	80	72	136
Skogskommuner	364	69.8	12.4	5.5	3.8	8.5	90	36	87	90
Blandade kommuner	1 764	64.6	10.4	5.9	2.4	16.7	115	143	74	112
Industrikommuner	563	63.2	8.7	7.8	3.2	17.1	121	37	42	116
Övriga kommuner	1 211	61.7	11.1	5.5	2.4	19.3	124	73	68	120
<i>Städerna</i>	3 335	72.1	10.1	3.7	2.0	12.1	91	348	39	86
Stockholm	1 312	75.2	9.8	2.3	1.6	11.1	83	127	48	80
Göteborg	509	81.7	9.0	3.0	1.8	4.5	59	86	25	54
Malmö	102	60.8	14.7	5.9	2.9	15.7	114	18	38	102
Övriga städer över 30 000 inv.	447	66.6	8.3	5.8	2.5	16.8	112	34	44	108
Städer under 30 000 inv.	965	66.4	11.5	4.7	2.5	14.9	105	81	37	100
<i>Hela riket</i>	8 308	66.2	10.4	5.2	2.5	15.7	109	715	55	105
3. Samtliga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	9 268	46.5	8.8	5.7	2.8	36.2	179	500	82	174
Män	4 449	41.0	8.9	5.7	2.8	41.6	198	.	.	.
Kvinnor	4 129	48.2	8.3	5.8	2.9	34.8	174	.	.	.
<i>Städerna</i>	5 742	55.9	9.2	4.1	2.5	28.3	148	394	45	141
Män	2 604	52.7	9.4	4.3	2.3	31.3	158	.	.	.
Kvinnor	2 665	54.0	9.1	3.8	3.0	30.1	155	.	.	.
<i>Hela riket</i>	15 010	50.1	8.9	5.1	2.7	33.2	167	894	66	162

¹ Tillhörande samma familj.

re och en relativt låg frekvens av varaktiga vårdtagare. I jordbrukskommuner-
na voro däremot de tillfälliga vårdfallen relativt färre än i övriga landskom-
muner och de varaktiga vårdfallen talrikare.

Enligt tab. 3 i tabellbilagan uppgives det totala värdet av den vård, som
understödstagarna under år 1940 erhållit på sjukvårdsanstalt, drygt 22 milj.
kr. Av denna summa kommo ungefär $12\frac{1}{2}$ milj. kr. på landsbygden och nära 10
milj. kr. på städerna. Dessa belopp motsvara dock på intet sätt de verkliga
kostnaderna för sjukhusvården. De uppgivna kostnaderna äro i allmänhet be-
räknade med utgångspunkt från de låga avgifter, som fattigvårdssamhällena
erlägga till länslasarett och andra allmänna sjukvårdsanstalter. Följaktligen
är även det genomsnittliga värdet per vård dag ganska lågt. Det uppgick enligt
tab. Å på landsbygden till 1.49 kr. och i städerna till 2.36 kr. Skillnaden
mellan städer och landsbygd reduceras i någon mån, om hänsyn tages till att
uppgifterna för Göteborg äro grundade på de verkliga kostnaderna per vård-
plats vid de olika sjukhusen (i genomsnitt 6.44 kr. per vård dag), medan gäl-
lande legosängsavgift är endast $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{5}$ så stor. I rikets samtliga städer utom
Göteborg utgjorde den redovisade genomsnittliga kostnaden per vård dag
1.98 kr.

IX. Hemunderstöd.

Antal understödsfall m. m. Antalet familjer, som av fattigvårdsstyrelserna
lämnats understöd i hemmet kontant eller in natura under år 1940, utgjorde i
det representativa materialet 36 181, vadan hela antalet hemunderstödda fa-
miljer i riket följaktligen kan beräknas ha varit ungefär fem gånger så många,
d. v. s. omkring 181 000. I jämförelse med föregående år har deras antal
undergått vissa förändringar, vilka i huvudsak framgå av följande uppgifter
från den representativa undersökningen.

Landsdelar	Antal hemunderstödda familjer ($\frac{1}{5}$)		Ökning el. minskning sedan 1939 %
	1940	1939	
<i>Landsbygden</i>	18 128	18 720	— 3.2
Mälarlän	3 473	3 439	+ 1.0
Östra Götaland	2 220	2 252	— 1.4
Skåne, Blekinge och Halland . .	1 985	2 026	— 2.0
Bohuslän och Västmanland . . .	2 668	2 739	— 2.6
Dalarna och Norrland	7 782	8 264	— 5.8
<i>Städerna</i>	18 053	14 615	+ 23.5
<i>Hela riket</i>	36 181	33 335	+ 8.5

Städerna uppvisa en ökning av antalet hemunderstödda familjer sedan 1939
(med icke mindre än 24 %), vilken är väsentligt större än relativa ökningen i
antalet understödsfall över huvud (jfr sid. 17). För landsbygdens del motsvaras

Tab. Ö. Familjer i vilka en eller flera personer åtnjutit hemunderstöd, fördelade på familjetyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal under- stöds- fall (¹ / ₅)	Därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
1. Understödstagare m. tilläggs pension.							
<i>Landsbygden</i>	8 600	23·8	0·5	44·8	2·0	19·8	9·1
Mälardalen	1 828	21·5	0·3	46·0	1·6	24·6	6·0
Östra Götaland	1 245	20·7	0·4	47·5	1·7	20·4	9·3
Skåne, Blekinge och Halland	1 098	23·8	0·2	47·1	2·0	19·1	7·8
Bohuslän och Västmanland	1 419	25·0	0·3	47·4	1·8	19·1	6·4
Dalarna och Norrland	3 010	26·0	0·9	40·7	2·5	17·3	12·6
Jordbrukskommuner	1 411	25·6	0·7	41·6	2·0	19·3	10·8
Skogskommuner	324	29·0	1·2	35·2	1·6	15·1	17·9
Blandade kommuner	2 804	23·8	0·5	43·4	2·5	19·6	10·2
Industrikommuner	1 200	21·8	0·4	48·4	1·6	20·5	7·3
Övriga kommuner	2 861	23·3	0·3	47·1	1·8	20·6	6·9
<i>Städerna</i>	7 160	20·4	0·2	57·7	1·6	18·0	4·1
Stockholm	1 770	21·5	0·0	60·6	1·5	13·6	2·8
Göteborg	991	26·1	0·3	48·1	2·4	17·7	5·4
Malmö	335	21·5	—	53·4	2·4	19·7	3·0
Övriga städer över 30 000 inv.	1 169	18·3	0·1	59·1	1·0	17·0	4·5
Städer under 30 000 inv.	2 895	18·4	0·3	59·1	1·6	16·1	4·5
<i>Hela riket</i>	15 760	22·3	0·3	50·6	1·8	18·1	6·9
2. Övriga understödstagare.							
<i>Landsbygden</i>	9 528	15·7	1·5	17·5	14·8	9·0	40·7
Mälardalen	1 645	15·5	1·0	19·8	15·9	11·0	35·4
Östra Götaland	975	12·6	1·5	20·9	17·1	9·3	37·3
Skåne, Blekinge och Halland	887	12·1	1·2	17·5	18·8	8·0	41·4
Bohuslän och Västmanland	1 249	15·6	1·8	19·8	15·6	8·4	37·9
Dalarna och Norrland	4 772	17·1	1·7	15·4	13·0	8·6	43·9
Jordbrukskommuner	1 326	13·8	1·2	19·9	17·8	7·3	38·1
Skogskommuner	519	13·3	2·5	8·7	13·7	6·3	55·1
Blandade kommuner	3 038	14·3	2·0	17·1	16·1	8·1	41·6
Industrikommuner	1 787	17·8	1·3	16·6	13·2	11·2	33·6
Övriga kommuner	2 858	17·2	1·0	19·0	13·3	9·7	39·2
<i>Städerna</i>	10 893	19·0	1·0	19·6	12·0	11·2	37·0
Stockholm	2 886	21·9	0·8	23·3	14·0	10·9	28·9
Göteborg	2 149	22·3	1·9	14·7	8·3	14·0	38·8
Malmö	501	15·8	0·8	25·7	10·4	9·8	37·1
Övriga städer över 30 000 inv.	1 790	17·3	0·6	18·2	11·7	11·4	40·6
Städer under 30 000 inv.	3 567	16·1	0·9	19·2	13·0	9·7	40·7
<i>Hela riket</i>	20 421	17·5	1·2	18·6	13·3	10·2	38·7
3. Samtliga understödstagare.							
<i>Landsbygden</i>	18 128	19·6	1·0	30·4	8·8	14·1	25·7
<i>Städerna</i>	18 053	19·6	0·7	34·6	7·9	13·1	24·0
<i>Hela riket</i>	36 181	19·6	0·8	32·6	8·3	13·6	24·8

minskningen av samtliga understödsfall vid fattigvården av en ungefär lika stor relativ nedgång av antalet understödsfall, som åtnjutit hemunderstöd (3 %).

De hemunderstödda familjernas fördelning på olika familjetyper, vilken återgives i tab. Ö, skiljer sig från motsvarande fördelning inom fattigvårds-klientelet i dess helhet (jfr tab. D), särskilt därigenom att ensamma personer utan barn inom den förstnämnda gruppen av understödsfall äro företrädade i relativt mindre omfattning än vad fallet är bland samtliga understödsfall. Detta gäller främst de ensamma männen (knappt 20 % mot 27 %), medan skillnaden är obetydlig vad kvinnorna beträffar (knappt 33 % mot 34 %). Frekvensen av gifta par med barn är betydligt större bland understödsfallen med hemunderstöd än bland samtliga understödsfall (nära 25 % mot ungefär 19 %); detsamma gäller ensamma kvinnor med barn (drygt 8 % mot något över 6 %) samt i någon mån gifta par utan barn (14 % mot 12 %).

Ensamma kvinnor utan barn utgöra den talrikast företrädade familjetypen bland tilläggs-pensionärerna med hemunderstöd (51 %), liksom fallet är inom understöds-klientelet i dess helhet bland pensionärerna. De voro relativt flera i städerna (58 %) än på landsbygden (45 %). Stockholms stad uppvisar den högsta frekvensen av ensamma kvinnor utan barn (61 %) inom denna kategori av understödstagare och skogskommunerna den lägsta (35 %). De ensamma manliga pensionärerna äro knappt hälften så många (22 %) som de kvinnliga. — Bland understödstagare utan tilläggs-pension voro de flesta understödsfall med hemunderstöd gifta par med barn (39 %). Av dessa fanns det relativt flera på landsbygden (41 %) än i städerna (37 %). Inom denna kategori voro de ensamma kvinnorna utan barn endast obetydligt flera (19 %) än de ensamma männen utan barn (18 %). Barnfamiljerna (inräknat ensamma barn) utgjorde mer än hälften av samtliga hemunderstödsfall inom denna kategori av understödstagare, i landskommunerna 58 % och i städerna drygt 50 %. I Dalarna och Norrland är motsvarande procenttal 59 % och i skogskommunerna icke mindre än 72 %.

Antalet personer i de familjer, som åtnjutit hemunderstöd, utgjorde i det representativa materialet 78 385 och kunna beräknas ha varit inalles fem gånger så många, d. v. s. omkring 392 000. Av tablån å sid. 84 framgår det på motsvarande sätt beräknade antalet vuxna män och kvinnor samt barn, vilka kommit i åtnjutande av hemunderstöd, dels på landsbygden dels i städerna.

Hemunderstöd	Antal personer med hemunderstöd				D:o. i %, av samtliga till fattigvårdsstatistiken redovisade			
	Vuxna		Barn	Samtliga	Vuxna		Barn	Samtliga
	män	kvinnor			män	kv.		
1. <i>Understödstagare med tilläggs-pension.</i>								
Landsbygden	23 000	33 000	10 000	66 000	52	61	79	60
Städerna	15 000	28 000	4 000	47 000	57	71	91	67
Hela riket	38 000	61 000	14 000	113 000	54	66	81	63
2. <i>Övriga understödstagare.</i>								
Landsbygden	32 000	39 000	72 000	143 000	60	66	77	70
Städerna	37 000	43 000	56 000	136 000	76	81	91	83
Hela riket	69 000	82 000	128 000	279 000	68	73	83	76
3. <i>Samtliga understödstagare.</i>								
Landsbygden	55 000	72 000	82 000	209 000	56	64	77	66
Städerna	52 000	71 000	60 000	183 000	70	77	91	79
Hela riket	107 000	143 000	142 000	392 000	62	70	83	71

Understöds varaktighet. På formuläret till de statistiska uppgifterna skall angivas det antal kalendermånader, under vilka hemunderstöd av något slag utgått till de redovisade familjerna (personerna). Denna redovisningsmetod har valts för att på enklast möjliga sätt erhålla en ungefärlig uppfattning om understödsfallens fördelning efter hjälpens varaktighet och för att i nämnda hänseende möjliggöra en enhetlig behandling av såväl de understödsfall, vilka omfattat en bestämd tid, som de fall då understöd lämnats vid enstaka tillfällen, mellan vilka vederbörande icke fått hjälp. Metoden har emellertid vissa svagheter. Understöd av engångskaraktär redovisas såsom utgående under en kalendermånad och kan således icke skiljas från understöd, som haft karaktären av underhåll under en tid av intill en månad. I övrigt komma understödsperioder av viss varaktighet ofta nog att te sig längre än de i verkligheten varit, t. ex. då hjälp, som lämnats under kortare tid än en månad, fördelas på två kalendermånader o. s. v. Det är troligt att på grund härav särskilt frekvensen av de kortare understödsperioderna framstår såsom något för låg i förhållande till frekvensen av de medellånga understödsperioderna. Med denna reservation synas de föreliggande uppgifterna kunna godtagas såsom ett ungefärligt mått på understödets varaktighet.

Av tab. Aa framgår, huru understödsfallen fördelade sig efter antalet kalendermånader, under vilka hemunderstödet utgått, dels inom olika landsdelar och kommuntyper, dels inom olika kategorier av understödstagare. Den högsta frekvensen (på landsbygden 49 %, i städerna 41 %) visa de understödsfall, i vilka hjälp utgått under 10—12 kalendermånader. d. v. s. praktiskt sett hela året. Den näst högsta frekvensen (på landsbygden 19 %, i städerna 17 %) förete de understödsfall, som icke sträckt sig utöver en kalendermånad.

Liksom tidigare beträffande vårdtagarna på anstalter, har man i fråga om de hemunderstödda att göra med två olika huvudtyper av understödsfall, dels varaktiga, som omfattat hela eller så gott som hela redovisningsåret — och

Tab. Aa. Familjer med hemunderstöd, fördelade efter antalet kalendermånader, under vilka dylik hjälp utgått.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal under- stöds- fall (1/2)	Därav, i %, med hemunderstöd under kalendermånader						Medeltal under- stöds- månader
		1	2	3	4-6	7-9	10-12	
1. Understödstagare med tilläggs- pension.								
Landsbygden	8 600	12.2	6.2	4.4	9.5	5.0	62.7	8.3
Mälarlän	1 828	7.5	4.0	2.9	8.1	4.7	72.8	9.5
Östra Götaland	1 245	11.2	6.6	3.8	8.1	3.7	66.6	8.7
Skåne, Blekinge och Halland	1 098	16.9	8.6	4.4	9.2	5.3	55.6	7.5
Bohuslän och Värmlän	1 419	11.2	5.5	3.8	8.0	3.9	67.6	8.8
Dalarna och Norrland	3 010	14.0	6.9	5.7	11.6	6.0	55.8	7.7
Jordbrukskommuner	1 411	13.8	6.9	5.0	10.0	4.0	60.3	8.0
Skogskommuner	324	14.9	6.3	5.2	12.5	8.4	52.7	7.5
Blandade kommuner	2 804	13.9	7.6	4.9	9.4	5.5	58.7	7.9
Industrikommuner	1 200	10.6	5.1	4.3	9.1	5.4	65.5	8.7
Övriga kommuner	2 861	9.9	5.0	3.5	9.2	4.4	68.0	8.9
Städerna	7 160	8.2	5.2	4.3	9.5	8.3	64.5	9.1
Stockholm	1 770	5.5	5.1	4.4	11.1	9.7	64.2	10.2
Göteborg	991	7.1	5.0	5.1	10.4	8.5	63.9	8.7
Malmö	335	5.9	5.6	3.6	9.5	8.5	66.9	9.1
Övriga städer över 30 000 inv.	1 169	9.7	5.2	4.2	9.7	10.6	60.6	8.5
Städer under 30 000 inv.	2 895	9.9	5.3	4.0	8.2	6.2	66.4	8.8
Hela riket	15 760	10.4	5.7	4.3	9.5	6.5	63.6	8.7
2. Övriga understödstagare.								
Landsbygden	9 528	26.5	13.3	7.6	13.8	5.8	33.0	5.1
Mälarlän	1 645	22.8	11.8	7.2	14.3	7.9	36.0	5.6
Östra Götaland	975	19.9	12.4	6.4	11.2	6.1	44.0	6.3
Skåne, Blekinge och Halland	887	24.7	14.1	7.6	15.4	4.3	33.9	5.1
Bohuslän och Värmlän	1 249	28.5	12.0	7.8	12.9	3.9	34.9	5.1
Dalarna och Norrland	4 772	28.8	14.2	8.0	14.1	5.7	29.2	4.6
Jordbrukskommuner	1 326	21.9	10.9	7.0	12.9	5.3	42.0	6.0
Skogskommuner	519	23.7	13.7	7.8	18.9	7.2	28.7	4.9
Blandade kommuner	3 038	26.2	13.0	7.9	13.3	5.3	34.3	5.1
Industrikommuner	1 787	28.0	13.5	7.4	15.5	7.2	28.4	4.7
Övriga kommuner	2 858	28.3	14.5	7.7	12.9	5.3	31.3	4.8
Städerna	10 893	24.8	14.7	10.9	16.4	8.6	22.6	4.6
Stockholm	2 886	22.7	15.1	9.8	19.2	8.9	24.3	5.9
Göteborg	2 149	21.9	15.9	12.4	20.7	10.4	18.7	4.0
Malmö	501	18.6	12.3	13.2	17.9	7.9	30.1	5.0
Övriga städer över 30 000 inv.	1 790	23.7	15.8	11.1	17.5	9.5	22.4	4.2
Städer under 30 000 inv.	3 567	29.8	13.5	10.4	16.9	6.9	22.5	4.0
Hela riket	20 421	25.6	14.1	9.3	16.3	7.3	27.4	4.8
3. Samtliga understödstagare.								
Landsbygden	18 128	19.0	9.6	5.9	11.6	5.4	48.5	6.8
Städerna	18 053	17.4	10.5	7.9	14.4	8.4	41.4	6.6
Hela riket	36 181	18.2	10.0	6.9	13.0	6.9	45.0	6.7

ej sällan sträckt sig långt därutöver — dels sådana representerande mera tillfälliga hjälpbehov. Till den förra gruppen höra emellertid i verkligheten icke endast de fall, i vilka hemunderstöd utgått under så gott som hela året, utan också, på grund av omsättningen inom klientelet, en del av de fall, i vilka kortare understödstitid än 10—12 månader redovisats. Relativa antalet understödsfall med den längsta understödstitiden är mindre i städerna än på landsbygden. Emellertid finner man, att även frekvensen av understödsfall med högst en månads varaktighet är mindre i städerna. Av understödsfall, vilka omfattat 2—9 kalendermånader, visa städerna en icke obetydligt högre frekvens. Detta tyder närmast på att omsättningen bland de varaktiga understödstagarna är större i städerna än vad fallet är på landsbygden.

Om man i tab. Aa jämför olika kategorier av understödstagare, finner man liksom i fråga om anstaltsvården att tilläggspensionärerna förete den högsta frekvensen av varaktiga understödsfall. Av pensionärerna hade sålunda nära 64 % åtnjutit understöd under praktiskt taget hela året. Varaktigt hemunderstöd är något vanligare bland pensionärerna i städerna (65 %), än på landsbygden (63 %). Omkring $\frac{1}{10}$ av pensionärerna ha erhållit tillfällig hjälp under en månad och ungefär $\frac{1}{6}$ ha åtnjutit understöd under högst tre månader. Bland övriga understödstagare äro understödsfallen med den längsta understödstitiden på landsbygden endast ungefär hälften och i städerna blott tredjedelen så många (33 resp. 23 %), relativt taget, som bland tilläggspensionärerna. I stället företer förstnämnda kategori i landskommunerna två och i städerna tre gånger flera tillfälliga understödsfall (med högst tre månaders understödstitid) än den senare. Understödstagarna utan tilläggspension ha, i motsats till vad fallet är bland pensionärerna, erhållit varaktigt understöd i väsentligt större utsträckning på landsbygden (33 %) än i städerna (23 %).

Olikheterna mellan skilda familjetyper med avseende på understödets varaktighet framgår för olika kategorier av understödstagare av tab. Ab. Bland tilläggspensionärerna på landsbygden äro skillnaderna i fördelningen efter understödstitidens längd i allmänhet rätt små mellan de olika familjetyperna, i städerna däremot något större. Det största relativa antalet understödsfall med varaktigt understöd förekommer i båda fallen bland ensamma kvinnor utan barn. Gifta par med barn uppvisa något färre varaktiga understödsfall än övriga familjetyper bland pensionärerna, i städerna dock med undantag för ensamma kvinnor med barn. En mellanställning mellan de nu nämnda grupperna intaga de ensamma manliga pensionärerna utan barn. Större skillnader i understödssperiodernas längd föreligga emellertid mellan olika familjetyper bland de understödsfall, som icke åtnjutit tilläggspension. Ytterligheterna representeras här å ena sidan av ensamma män utan barn, vilka uppvisa det största antalet tillfälligt understödda, och å den andra av ensamma kvinnor, vilka ha det största antalet varaktiga understödsfall. Inom den senare gruppen ha kvinnor med barn på landsbygden något längre och i städerna något kortare understödssperioder än kvinnor utan barn. Bland gifta par äro de tillfälliga understödsfallen förhärskande, men understödssperioderna äro i all-

Tab. Ab. Familjer med hemunderstöd inom olika familjetyper, fördelade efter antalet kalendermånader, under vilka dylik hjälp utgått.

Representativa undersökningen.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamma barn
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
1. Understödstagare med tilläggspension.							
Landsbygd.							
Antalet understödsfall ($\frac{1}{s}$)	2 050	50	3 848	890	1 703	919	10
Därav, i %, understödda under nedanstående antal månader							
1 mån.	12.2	.	11.8	12.5	13.5	10.9	—
2 „	5.8	.	5.9	7.1	6.8	7.4	.
3 „	4.7	.	3.9	4.6	4.1	5.8	.
4—6 „	9.6	.	8.7	8.5	10.1	12.4	.
7—9 „	6.1	—	4.4	5.2	4.7	5.5	.
10—12 „	61.6	.	65.3	62.1	61.3	58.0	.
Medeltal understödsmånader	8.3	(8.9)	8.6	8.2	8.2	7.9	.
Städer.							
Antalet understödsfall ($\frac{1}{s}$)	1 459	33	4 128	839	1 144	477	1
Därav, i %, understödda under nedanstående antal månader							
1 mån.	7.3	.	7.4	13.4	8.1	8.4	—
2 „	5.5	.	4.1	9.3	4.4	7.7	.
3 „	3.8	.	3.8	6.3	3.7	6.9	—
4—6 „	10.7	—	7.6	11.8	11.0	14.3	—
7—9 „	8.2	.	7.3	10.1	9.5	10.5	—
10—12 „	64.5	.	69.8	49.1	63.3	52.2	—
Medeltal understödsmånader	8.8	.	9.3	7.2	10.6	8.9	—
2. Övriga understödstagare.							
Landsbygd.							
Antalet understödsfall ($\frac{1}{s}$)	1 496	136	1 668	696	856	3 747	59
Därav, i %, understödda under nedanstående antal månader							
1 mån.	36.0	28.0	20.6	12.8	28.2	27.6	.
2 „	14.8	5.1	8.0	7.5	15.8	16.0	.
3 „	7.2	4.4	5.7	5.2	8.3	9.0	.
4—6 „	12.6	19.1	9.5	12.3	13.9	16.3	.
7—9 „	4.7	5.9	5.1	6.2	6.0	6.4	.
10—12 „	24.7	37.5	51.1	56.0	27.8	24.7	.
Medeltal understödsmånader	3.9	5.9	7.0	7.8	4.5	4.2	(8.3)
Städer							
Antalet understödsfall ($\frac{1}{s}$)	2 073	89	2 130	587	1 219	3 850	24
Därav, i %, understödda under nedanstående antal månader							
1 mån.	32.2	28.1	17.4	19.9	24.6	25.6	.
2 „	14.8	13.5	9.6	12.9	16.6	17.3	.
3 „	11.5	12.4	6.0	10.6	11.0	13.2	.
4—6 „	16.6	20.2	12.0	16.4	18.9	23.2	.
7—9 „	7.1	10.1	8.0	8.0	9.7	9.4	.
10—12 „	17.8	15.7	47.0	32.2	19.2	11.8	.
Medeltal understödsmånader	3.4	(3.7)	6.8	5.2	4.9	3.8	.

Anm. Medeltal inom parentes ha uträknats på färre än 100 understödsfall.

mänhet längre än bland ensamma män. Gifta par med barn ha i allmänhet en kortare understödstitid än gifta par utan barn.

De olikheter mellan familjetyperna med avseende på understödets varaktighet, som råda inom gruppen övriga understödstagare, torde av allt att döma sammanhånga med skillnader i orsakerna till understödsbehovet. För makar med barn torde sålunda i de flesta fall mer eller mindre tillfällig arbetslöshet, familjeförsörjarens sjukdom o. dyl. vara den huvudsakliga anledningen till att vederbörande anlitat fattigvården, medan bland ensamma kvinnor utan barn otillräcklig förvärvsförmåga till följd av hög ålder, svaga kroppskrafter o. dyl. torde vara den vanligaste orsaken.

Antalet kalendermånader, under vilka hemunderstöd utgått, utgjorde, såsom framgår av tab. Aa, för samtliga understödsfall i genomsnitt 6.7. För tilläggs pensionärer uppgick motsvarande medeltal till 8.7 och för övriga understödstagare till 4.8. I förra fallet utgjorde medeltalen för landsbygd och städer 8.3 resp. 9.1 och i det senare 5.1 resp. 4.6 månader. Bland de lokala variationerna i understödstitiden kan nämnas, att Dalarna och Norrland uppvisade lägre medeltal än övriga landsdelar. Vidare var medeltalet understödsmånader större i Stockholm än i övriga städer.

Understödet värde. Hemunderstödet totala värde uppgives för år 1940 till nära 17 milj. kr. på landsbygden och ungefär 27 milj. i städerna eller tillhoppa nära 44 milj. kr. Motsvarande belopp för de särskilda länen återfinnas i tab. 4 i tabellbilagan.

Det genomsnittliga värdet per person och understödsmånad av allt redovisat hemunderstöd uppgick i landskommunerna till 25.4 kr., i städerna till 42.8 kr. och i riket i dess helhet till 33.7 kr. Uppgifter för de särskilda länen lämnas i tab. 4.

I tab. Ac har på grundval av det representativa materialet uträknats understödsbeloppens storlek i genomsnitt per understödsmånad för olika familjetyper dels inom olika kategorier av understödstagare, dels inom olika landsdelar och kommuntyper. Inom olika familjetyper ha understödens medelbelopp uträknats för familjer med olika barnantal, på grund av familjestorlekens ofta avgörande betydelse för de understöd, som utmätts. Till en särskild kategori har i detta fall förts alla de understödsfall, där vid sidan av fattigvårdsunderstödet utgått tilläggs pension, barnbidrag eller bidragsförskott. Övriga understödstagare ha sålunda icke uppburit något av sistnämnda tre slag av understöd utöver hemunderstödet från fattigvårdsstyrelsen.

De lägsta understöden ha utgått till tilläggs pensionärer och familjer med barnbidrag och bidragsförskott. De genomsnittliga understödsbeloppen äro för dessa understödstagare i medeltal cirka 40 % lägre än för övriga understödstagare såväl på landsbygden som i städerna.

För skilda familjetyper ligga understöden på en rätt olika nivå. Ensamstående män och kvinnor ha i medeltal erhållit de minsta understödsbeloppen och äkta makar på grund av den merendels större försörjningsbördan de största

Tab. Ac. Hemunderstödet värde i kronor per understödsmanad för olika familjetyper och olika kategorier av understödstagare inom skilda landsdelar och kommungrupper år 1940.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftna par el. samboende med			En- sam- ma barn	Samt- liga under- stöds- tagare
	0 barn	1-2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 el. fl. barn		
1. Understödstagare med till- läggspension, barnbidrag eller bidragsförskott.											
Landsbygden	17	32	37	15	27	43	23	35	47	(18)	21
Mälardalen	17	(41)	.	16	25	48	25	40	49	.	21
Östra Götaland	14	.	.	14	25	36	18	29	44	.	18
Skåne, Blekinge och Halland	16	.	—	14	17	34	20	28	50	.	18
Bohuslän och Värmlän	15	.	.	14	29	40	20	33	37	—	18
Dalarna och Norrland	18	28	(50)	16	29	45	25	38	48	.	23
Jordbrukskommuner	16	43	.	13	22	34	20	26	39	.	19
Skogskommuner	17	.	.	14	24	42	17	29	50	—	22
Blandade kommuner	15	(20)	.	14	24	43	21	32	47	.	19
Industrikommuner	22	(26)	.	19	34	54	30	53	61	—	26
Övriga kommuner	16	(48)	.	15	28	44	23	38	47	.	20
Städerna	32	47	.	31	48	64	44	64	80	.	37
Stockholm	44	.	—	44	71	96	73	101	147	—	53
Göteborg	34	(47)	.	35	64	75	49	87	101	—	45
Malmö	31	.	—	31	42	(48)	39	49	(55)	—	35
Övriga städer över 30 000 inv.	30	.	—	29	40	60	39	53	69	—	34
Städer under 30 000 inv.	24	(46)	.	23	31	44	30	42	47	.	26
Hela riket	23	37	36	24	37	52	31	46	56	(18)	28
2. Övriga understödstagare.											
Landsbygden	26	36	50	22	27	52	31	40	49	20	33
Mälardalen	30	(48)	.	24	26	50	34	49	53	19	35
Östra Götaland	26	(29)	.	19	23	(50)	25	32	49	19	29
Skåne, Blekinge och Halland	21	.	.	18	23	69	24	34	44	.	29
Bohuslän och Värmlän	25	(36)	(65)	19	25	38	32	39	48	(21)	31
Dalarna och Norrland	27	39	52	24	31	55	32	39	49	(20)	36
Jordbrukskommuner	23	(32)	.	19	26	32	22	32	52	21	31
Skogskommuner	28	.	(61)	22	31	.	33	31	42	.	36
Blandade kommuner	24	33	42	20	22	46	27	35	43	18	30
Industrikommuner	31	(47)	.	26	37	60	38	54	68	.	42
Övriga kommuner	27	(38)	(37)	23	27	71	33	39	54	17	34
Städerna	46	55	68	47	47	73	61	69	80	24	57
Stockholm	62	(78)	—	65	69	(118)	84	88	100	.	73
Göteborg	50	46	.	56	54	(76)	71	91	124	.	73
Malmö	40	.	.	40	34	.	55	60	78	.	49
Övriga städer över 30 000 inv.	35	.	.	37	40	(56)	51	58	74	.	49
Städer under 30 000 inv.	31	(48)	.	30	29	59	39	46	57	(23)	39
Hela riket	37	44	54	36	35	60	48	56	60	20	45
3. Samtliga understödstagare.											
Landsbygden	19	35	47	17	27	45	25	38	49	19	26
Städerna	38	53	63	36	48	66	50	68	80	24	43
Hela riket	28	41	50	27	36	54	36	53	59	20	34

Anm. Medeltal inom parentes ha uträknats på färre än 100 understödsfall.

Tab. Ad. Hemunderstödet värde i kronor per understödsmanad för olika familjetyper inom olika dyrortsgrupper år 1940.

Representativa undersökningen.

Dyrortsgrupper	Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftna par el. samboende med			Ensamma barn	Samtliga understöds-tagare
	0 barn	1-2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 el. fl. barn		
1. Understödsdagare med tilläggspension, barnbidrag eller bidragsförskott.											
<i>Landsbygden.</i>											
Dyrortsgrupp I	16	36	37	15	25	40	21	32	46	(16)	21
„ II	24	(16)	—	19	33	48	34	50	61	.	28
„ III	26	.	—	22	48	(73)	32	69	.	—	31
<i>Städerna.</i>											
Dyrortsgrupp I	19	.	—	19	32	(77)	23	(32)	(38)	—	22
„ II	27	(37)	—	26	35	47	33	46	55	.	29
„ III ¹	33	(54)	.	33	59	68	48	80	98	—	43
2. Övriga understödsdagare.											
<i>Landsbygden.</i>											
Dyrortsgrupp I	25	33	47	20	25	49	28	35	46	19	31
„ II	30	(53)	.	27	34	68	36	51	61	.	41
„ III	35	.	.	43	63	.	85	54	68	.	55
<i>Städerna.</i>											
Dyrortsgrupp I	18	.	—	21	24	.	31	44	52	—	32
„ II	33	47	(55)	33	32	60	19	51	63	(20)	37
„ III ¹	49	(46)	.	53	51	(74)	72	85	117	.	70

Anm. Medeltal inom parentes ha uträknats på färre än 100 understödsfall.

understöden. På landsbygden ha ensamma kvinnor i allmänhet uppburit något mindre i understöd än ensamma män, men i städerna ungefär lika mycket.

Med växande barnantal ökas understödets genomsnittsbelopp ehuru med rätt varierande procenttal. En jämförelse kan lämpligen inskränkas till giftna par bland övriga understödsdagare, vilka representera den barnrikaste familjetypen. I förhållande till de barnlösa familjerna inom denna grupp ha ett- och tvåbarnsfamiljerna erhållit i medeltal på landsbygden ungefär 30 % och i städerna cirka 15 % mera i understöd. I fråga om flerbarnsfamiljerna inom samma grupp ha understöden i medeltal varit 60 resp. 30 % högre än till barnlösa äkta makar.

I lokalt hänseende råda stora skillnader i understödstilldelningen. Jordbrukskommunerna uppvisa genomgående de lägsta understödsbeloppen per månad. Industri kommunerna ha däremot redovisat understödsbelopp, som i genomsnitt rätt betydligt överstiga motsvarande belopp i övriga grupper av landskommuner och som ligga ungefär i nivå med understöden i de mindre och medelstora städerna. För giftna par eller samboende, såväl med som utan barn, äro de genomsnittliga understödsbeloppen omkring 50 % högre i industrikom-

¹ Med undantag av Stockholm.

muner och mindre städer än i jordbrukskommunerna, medan skillnaden ej är fullt så stor i fråga om de övriga familjetyperna. De större städerna, exklusive Stockholm, uppvisa i sin tur genomsnittliga understödsbelopp som för samtliga familjetyper med omkring 40 % överstiga de mindre städernas nivå. Högst på skalan kommer Stockholm, där de genomsnittliga understödsbeloppen för respektive familjetyper äro 30 à 60 % högre än i övriga större städer (med undantag av Göteborg) och $2\frac{1}{2}$ à 3 gånger så höga som i jordbrukskommunerna.

Dessa lokala olikheter i understödsstorleken sammanhännga, åtminstone delvis, med skillnader i dyrortsförhållandena på olika orter. Detta visar den översikt, som lämnas i tab. Ad över de genomsnittliga understödsbeloppens storlek i de tre dyrortsgrupper, vari riket indelats enligt lagen om folkpensionering (SFS 1937: 714).

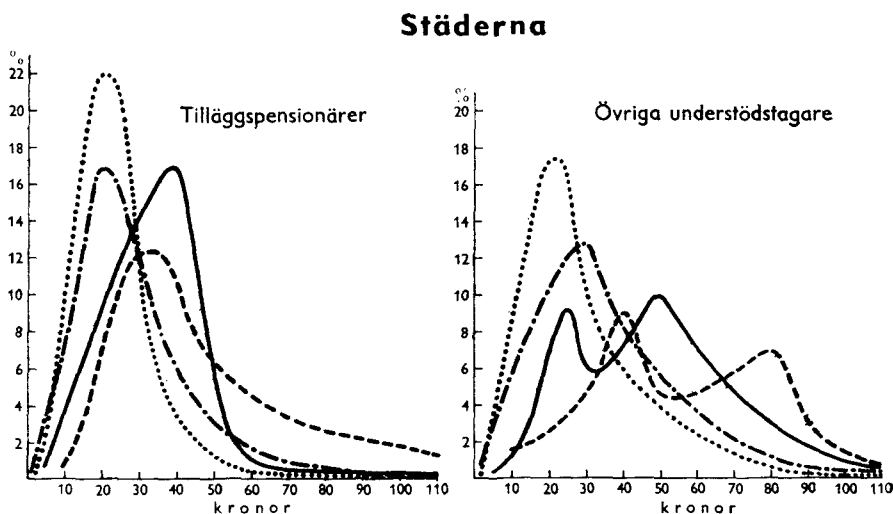
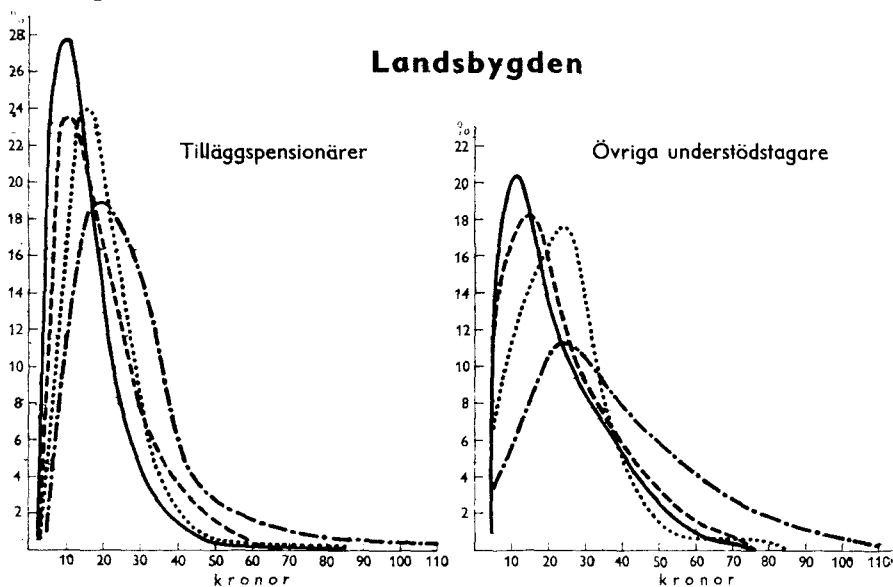
De i tab. Ac och Ad anförda genomsnittliga understödsbeloppen utgöra icke något exakt mått på vad de hemunderstödda ha att leva av per månad. I många fall utgör hemunderstödet endast ett tillskott till familjernas övriga inkomster. Detta gäller i främsta rummet dem, vilka uppbära tilläggspension, barnbidrag eller bidragsförskott, men också åtskilliga bland de övriga understödstagarna åtnjuta penning- eller naturainkomster av olika slag. Ej så få äga egen stuga eller annan fastighet och torde sålunda ha ganska små utgifter för bostad; så är även förhållandet med dem, som bo hos anhöriga eller i av arbetsgivare upplåtna bostäder. Framhållas må, att i de redovisade understödsbeloppen ingår det uppskattade värdet av naturaförmåner. Ofta nog torde dessa förmåner ha värderats ganska lågt, särskilt på landsbygden. Bl. a. av denna orsak äro de redovisade understödsbeloppen på landsbygden och i städerna icke fullt jämförbara.

Hemunderstödet storlek är givetvis starkt skiftande från fall till fall, vilket ju ligger i fattigvårdens natur av fri behovsprövning. Understödsfallen förete därför stundom en rätt stor spridning kring de genomsnittliga understödsbeloppen. Detta illustreras av diagram III. För tvenne familjetyper, ensam kvinna utan barn och gift par utan barn, anges i diagrammet understödsfallens fördelning efter hemunderstödens månadsbelopp, dels på landsbygden i jordbrukskommuner och industrikommuner, dels i Göteborg och i städer med mindre än 30 000 invånare. Såsom framgår av dessa fördelningskurvor, förete understödsfallen i fråga om tilläggspensionärerna en stark anhopning kring de genomsnittliga understödsbeloppen. Denna är större i landskommunerna än i städerna och större för ensamstående pensionärer än för äkta makar. Beträffande övriga understödstagare föreligga synbarligen mera skiftande understödsbehov, varför understödsbeloppen per månad äro mycket varierande. Understödsfallen visa i detta fall en stark spridning mot belopp överstigande de tidigare redovisade genomsnittliga understöden. Mest utpräglad är denna spridning i städerna. Särskilt i Göteborg synas variationerna i understöden vara stora.

Diagram III.

Hemunderstödda bland ensamma kvinnor utan barn och gifta par utan barn, fördelade i procent efter det månatliga understödets storlek i jordbrukskommuner och industrikommuner på landsbygden samt i Göteborg och i städer med mindre än 30 000 invånare.

Ensamma kvinnor utan barn: — Jordbrukskommuner; Göteborg
 Femmes seules sans enfants Industrikommuner; städer under 30 000 inv.
 Giftna par utan barn: - - - - - Jordbrukskommuner; Göteborg
 Couples mariés sans enfants - · - · - Industrikommuner; städer under 30 000 inv.

Assistés parmi les femmes seules sans enfants et les couples mariés sans enfants, répartis d'après la grandeur des secours mensuels dans les communes agricoles (= jordbrukskommuner), les communes industrielles (= industrikommuner), ainsi qu'à Gothenbourg et dans certaines villes de moins de 30 000 habitants (= städer under 30 000 inv.).

X. Annan hjälp.

Antal understödsfall m. m. Antalet understödsfall, vilka åtnjutit »annan hjälp» (utackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor o. s. v.), utgjorde i den representativa delen av undersökningen 8 482 och kunna följaktligen beräknas i sin helhet ha varit inalles ungefär fem gånger så många, d. v. s. omkring 42 000.

Huru ifrågavarande understödsfall fördela sig på olika familjetyper enligt den representativa undersökningen framgår av nedanstående tablå.

»Annan hjälp»	Antal under- stöds- fall (1/6)	Därav, i %, tillhörande familjetypen						Hjälpens värde per under- stöds- fall o. år Kr.	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende			en- sam- ma barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
1. <i>Understödstagare med till- läggspension.</i>									
Landsbygden	2 655	31·2	0·8	39·7	1·8	17·3	9·2	—	79
Städerna	1 074	31·1	0·2	48·2	2·1	13·5	4·9	—	55
Hela riket	3 729	31·2	0·6	42·2	1·9	16·2	7·9	—	72
2. <i>Övriga understödstagare.</i>									
Landsbygden	3 365	26·5	1·1	19·8	8·1	9·9	33·5	1·1	90
Städerna	1 388	29·9	0·9	21·2	8·1	10·2	28·7	1·0	65
Hela riket	4 753	27·5	1·0	20·2	8·1	10·0	32·1	1·1	83
3. <i>Samtliga understödstagare.</i>									
Landsbygden	6 020	28·5	1·0	28·6	5·3	13·2	22·8	0·6	86
Städerna	2 462	30·4	0·6	33·0	5·5	11·6	18·3	0·6	61
Hela riket	8 482	29·1	0·9	29·9	5·4	12·7	21·4	0·6	78

Några mera betydande olikheter gentemot fördelningen av samtliga understödsfall efter familjetyper (jfr tab. D) synes ej förekomma. Ensamma män utan barn och ensamma kvinnor utan barn utgjorde vardera omkring 30 % och gifta par med barn 21 % av samtliga familjer.

Understöds värde. Hela värdet av det understöd, som redovisats under rubriken »annan hjälp», uppgick på landsbygden till 2·5 milj. kr. och i städerna till 0·7 milj. kr., tillhopa 3·2 milj. kr. Motsvarande belopp i de särskilda länen redovisas i tab. 4. De genomsnittliga beloppen per understödsfall framgår av ovanstående tablå.

Genomsnittsbeloppen äro högre på landsbygden än i städerna, sannolikt emedan på landsbygden hjälpen bestått i utackordering i enskilt hem betydligt oftare än vad fallet varit i städerna.

XI. Understödetts rättsliga form och totala värde.

Redovisningen till fattigvårdsstatistiken omfattar, enligt de principer som tillämpas från och med år 1939, samtliga familjer och ensamma personer, som för uppehälle och vård åtnjuter understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fonder och donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form. Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form redovisas länsvis i tab. 6 i tabellbilagan. Uppgifterna i denna tabell äro grundade på hela det föreliggande materialet. Ett sammandrag härav meddelas här nedan i absoluta och relativa tal:

	Absoluta tal				Procenttal			
	Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket		Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket	
			1940	1939			1940	1939
Antal understödsfall i vilka utgått:								
endast egentligt fattigvårdsunderstöd	152 633	107 333	259 966	260 156	95.9	89.6	93.2	93.9
endast kommunalt pensionstillskott o. dyl.	3 133	8 003	11 936	10 649	2.0	7.4	4.3	3.8
endast understöd ur fond el. donation	1 133	1 618	2 751	3 057	0.7	1.4	1.0	1.1
fattigvård o. kommunalt pensions- tillskott o. dyl.	1 540	972	2 512	2 446	1.0	0.8	0.9	0.9
fattigvård o. understöd ur fond etc.	717	1 009	1 726	916	0.4	0.8	0.6	0.3
Summa understödsfall	159 156	119 735	278 891	277 224	100.0	100.0	100.0	100.0

Egentligt fattigvårdsunderstöd hade under år 1940 utgått i sammanlagt drygt 264 000 fall, varav nära 155 000 på landsbygden och drygt 109 000 i städerna. Dessa tal motsvara 95 % respektive 97 och 91 % av antalet understödsfall över huvud. Fattigvårdsunderstöd enbart hade på landsbygden utgått till drygt 96 % och i städerna till 90 % av de understödda familjerna. I städerna voro de familjer som uppburit kommunala pensionstillskott o. dyl. eller understöd ur fonder och donationer, relativt flera än på landsbygden.

Understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. utgöras av kommunala pensionstillskott i egentlig mening, vidare kommunala tillskott till invalidunderstöd, till blindhetsersättning, till barnbidrag eller bidragsförskott samt kommunala sjukvårdsbidrag. Sådana understöd hade under år 1940 utgått enbart eller tillsammans med egentlig fattigvård till något över 14 000 familjer, vilket motsvarade drygt 5 % av samtliga understödsfall. På landsbygden kommo drygt 4 000 fall och på städerna nära 10 000, motsvarande cirka 3 resp. 8 % av hela antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Ifrågavarande lag tillämpas sålunda i mycket begränsad omfattning; i det stora flertalet av rikets kommuner kommer den överhuvud taget icke till användning. Av de absoluta talen för olika län i tab. 6 framgår, att pensions-tillskotten endast i Stockholm och Göteborg samt inom vissa områden på lands-

bygden i Uppsala, Värmlands, Örebro, Gävleborgs och Västernorrlands län spela någon nämnvärd roll vid sidan av det egentliga fattigvårdsunderstödet. För dessa två städer och fem län redovisas 9 800 familjer och ensamma personer med understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott, vilket utgör drygt $\frac{2}{3}$ av samtliga understödsfall med pensionstillskott i hela riket. På enbart Stockholm och Göteborg kommo c:a 7 000 familjer och personer med kommunal pensionstillskott eller dyl.

De understödsformer, som anvisas i lagen om kommunala pensionstillskott m. m., synas ha anlitats i något större omfattning under redovisningsåret än under det närmast föregående. Detta gäller dock endast städerna, där antalet understödsfall med pensionstillskott antingen enbart eller i förening med fattigvårdsunderstöd ökat med ungefär 1 000 sedan år 1939.

De understöd, som fattigvårdsstyrelserna utdelat ur fonder och donationer, torde vara ofullständigt redovisade och siffrorna äro därför i allmänhet för låga. Så t. ex. föreligga för Stockholms del inga uppgifter angående dylika understöd.

Enligt de föreliggande uppgifterna hade under år 1940 ungefär 4 500 familjer uppburit understöd ur fonder och donationsmedel, som fattigvårdsstyrelserna förvaltad. I städerna fingo ungefär 2 600 familjer dylikt understöd, på landsbygden cirka 1 900. Dessa tal, vilka måste betraktas som minimisiffror, motsvara ungefär 2 resp. 1 % av hela antalet redovisade understödsfall.

Inom de olika kommuntyperna på landsbygden fördela sig understödsfallen i procent efter understödets rättsliga form på sätt som framgår av nedanstående sammanställning, vilken grundar sig på den representativa undersökningen:

Hj ä l p f o r m e r	Jord- bruks- kom- muner	Skogs- kom- muner	Blandade kom- muner	Industri- kom- muner	Övriga kom- muner	Samtliga lands- kom- muner
Samtliga understödsfall ($\frac{1}{10}$)	6 030	1 689	10 901	4 255	8 956	31 831
Därav, i %, med:						
enbart egentlig fattigvård	98.6	98.5	97.6	95.6	93.9	96.5
" kommunalt pensionstillskott	0.4	1.1	0.7	2.8	4.0	1.9
fattigvård och komm. pensionstillskott	0.8	0.1	0.9	1.3	1.3	0.9
understöd ur donation	0.7	0.3	0.8	0.4	0.8	0.7

På grundval av det representativa materialet meddelas i tab. Ae den procentuella fördelningen av understödsfallen efter understödets rättsliga form inom olika familjetyper. Den största andelen understödsfall, i vilka hjälp utgått enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fonder och donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning, redovisas för familjer utan barn. Talrikast förekomma dylika understöd bland ensamma kvinnor utan barn. Vad de kommunala pensionstillskotten beträffar, är detta förklarligt, enär flertalet av de understöd, som utgå enligt ifrågavarande lag, ha formen av kommunala tillskott till tilläggspension och invalidunderstöd.

Tab. Ae. Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form inom olika familjetyper.

Representativa undersökningen.

Understödet rättsliga form	Antal familjer av nedanstående typ							Summa familjer	
	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftn par el. samboende		Ensamma barn	1940	1939
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn			
Landsbygden.									
Samtliga understödsfall (1/5)	8 894	257	10 324	1 919	3 905	6 369	163 31	831	32 786
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	97.0	98.4	94.9	98.5	94.6	98.8	100.0	96.5	96.5
kommunalt pensionstillskott	1.8	—	3.0	0.5	3.0	0.2	—	1.9	2.0
understöd ur donation	0.4	0.8	1.0	0.6	0.8	0.5	—	0.7	0.9
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0.8	0.8	1.1	0.4	1.6	0.5	—	0.9	0.6
Städerna.									
Samtliga understödsfall (1/5)	6 907	157	9 227	1 633	2 954	4 829	48 25	755	22 072
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	90.8	100.0	82.8	98.2	92.8	99.3	100.0	90.3	90.6
kommunalt pensionstillskott	8.3	—	12.8	1.1	5.4	0.3	—	7.6	6.8
understöd ur donation	0.3	—	3.2	0.4	0.8	0.2	—	1.4	1.4
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0.6	—	1.2	0.3	1.0	0.2	—	0.7	1.2
Hela riket.									
Samtliga understödsfall (1/5)	15 801	414	19 551	3 552	6 859	11 198	211 57	586	54 858
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	94.3	99.0	89.2	98.3	93.8	99.0	100.0	93.7	94.2
kommunalt pensionstillskott	4.6	—	7.7	0.8	4.0	0.2	—	4.4	3.9
understöd ur donation	0.4	0.5	2.0	0.5	0.8	0.4	—	1.0	1.1
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0.7	0.5	1.1	0.4	1.4	0.4	—	0.9	0.8

Understödet totala värde. I det föregående ha uppgifter meddelats angående värdet av den hjälp, som lämnats i form av vård på fattigvårdsanstalt och sjukvårdsanstalt eller i form av hemunderstöd eller »annan hjälp». Uppgifterna härom redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3, 4 och 5 i tabellbilagan. En sammanfattning härav lämnas i nedanstående tablå:

	Vård på fattigvårdsanstalt	Vård på sjukvårdsanstalt	Hemunderstöd	» Annan hjälp»	Tillhopa	
Vårdens värde i milj. kr.					1940	1939
Landsbygden	13.6	12.5	17.1	2.5	45.7	44.1
Städerna	16.8	9.7	26.6	0.7	53.8	46.2
Hela riket 1940	30.4	22.2	43.7	3.2	99.5	.
» 1939	27.5	20.9	38.7	3.2	.	90.3
Vårdens värde i procent						
Landsbygden	29.8	27.4	37.3	5.5	100.0	.
Städerna	31.3	18.0	49.4	1.3	100.0	.
Hela riket 1940	30.6	22.3	43.9	3.2	100.0	.
» 1939	30.5	23.1	42.9	3.5	.	100.0

Vårdens värde skall enligt de till det statistiska formuläret fogade anvisningarna redovisas brutto, d. v. s. utan avdrag för ersättning, som kommunerna erhållit för lämnad vård antingen från vårdtagaren själv (t. ex. i form av

Tab. Af. Av fattigvårdsstyrelserna meddelat understöd, fördelat efter understödets rättsliga form och dess beskaffenhet.

Representativa undersökningen.

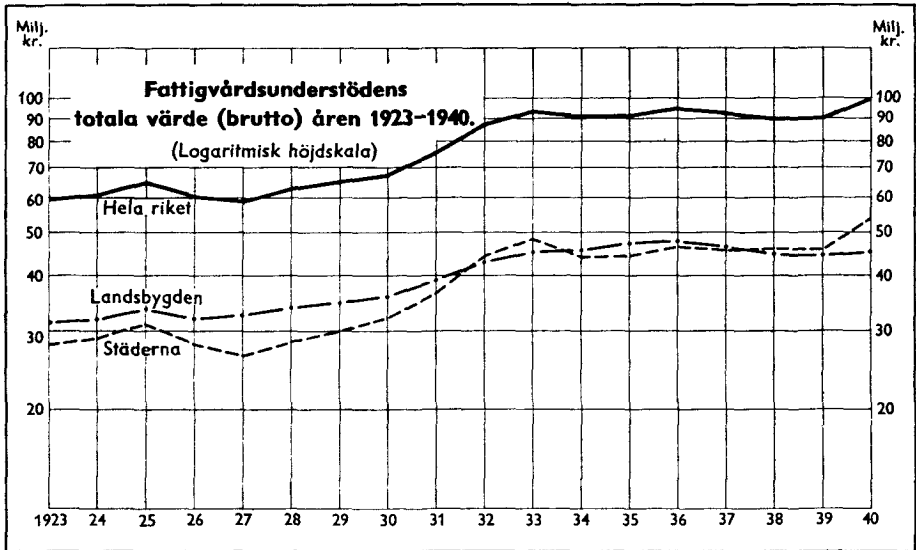
Understödet rättsliga form	Understödet uppgivna värde i tusental kr. (1/3)					
	Vård på fattigvårdsanstalt	Vård på sjukvårdsanstalt	Hemunderstöd	»Annan hjälp»	Samtliga understödsformer	
					1940	1939
<i>Landsbygden.</i>						
Enbart egentlig fattigvård	2 659·4	2 515·7	3 270·4	500·5	8 946·0	8 653·5
» kommunalt pensionstillskott o. dyl.	7·6	3·9	85·3	9·1	105·9	105·9
Fattigvård o. kommunalt pensionstillskott	23·6	12·3	43·2	4·6	83·7	64·7
Understöd ur donation	—	0·1	3·5	0·8	4·4	12·8
Tillhopa	2 690·6	2 532·0	3 402·4	515·0	9 140·0	8 836·9
<i>Städerna.</i>						
Enbart egentlig fattigvård	2 793·2	1 857·6	4 728·9	128·6	9 508·3	8 200·9
» kommunalt pensionstillskott o. dyl.	678·0	23·7	344·6	6·3	1 052·6	863·0
Fattigvård o. kommunalt pensionstillskott	30·8	37·6	50·4	2·9	121·7	145·7
Understöd ur donation	—	—	24·1	4·5	28·6	24·4
Tillhopa	3 502·0	1 918·9	5 148·0	142·3	10 711·2	9 234·0
<i>Hela riket.</i>						
Enbart egentlig fattigvård	5 452·6	4 373·3	7 999·3	629·1	18 454·3	16 854·4
» kommunalt pensionstillskott o. dyl.	685·6	27·6	429·9	15·4	1 158·5	968·9
Fattigvård o. kommunalt pensionstillskott	54·4	49·9	93·6	7·5	205·4	210·4
Understöd ur donation	—	0·1	27·6	5·8	33·0	37·2
Tillhopa	6 192·6	4 450·9	8 550·4	657·3	19 851·2	18 070·9

folkpension, som kommunen uppburit) eller från annat håll (t. ex. från landstinget eller från andra kommuner). Emellertid torde uppgifterna angående värdet av anstaltsvården, såsom redan framhållits, vara för låga i förhållande till de verkliga kostnaderna. Vad fattigvårdsanstalterna beträffar synas fasta kostnader för anstalterna endast i ringa utsträckning ingå i de uppgivna beloppen. I fråga om sjukvårdsanstalterna torde uppgifterna till största delen avse legosängsavgifterna vid allmänna sjukhus. Följaktligen kunna de föreliggande uppgifterna icke anses utgöra något exakt mått på fattigvårdssamhällets verkliga kostnader för fattigvården. I stället kunna de möjligen sägas motsvara värdet för understödstagarna av den hjälp de erhållit av fattigvårdsstyrelserna.

Totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under år 1940, uppgick till 99·5 milj. kr. Sedan 1939 har en stegring av det allmännas kostnader för fattigvården ägt rum med i runt tal 9·2 milj. kr. eller med ungefär 10 %. Landskommunernas understöds-kostnader ha ökats med 1·6 milj. kr. eller cirka 3 % och städerna med 7·6 milj. kr. eller ungefär 16 %. Över hälften eller cirka 55 % av ökningen belöper sig på hemunderstöden, $\frac{1}{3}$ på vården å kommunernas fattigvårdsanstalter och resten på sjukhusvården. En översikt av förändringarna i totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under åren 1923—1940, lämnas i diagram IV.

Hemunderstödens värde uppgick år 1940 i hela riket till 43·7 milj. kr. eller drygt $\frac{2}{5}$ av fattigvårdens totala värde. Vården på fattigvårdsanstalt har upp-

Diagram IV.

La valeur globale des secours consentis par l'Assistance publique les années 1923-1940.
Landsbygden = campagne. Städerna = villes. Hela riket = Ensemble du pays.

givits till 30·4 milj. kr. (ej fullt $\frac{1}{3}$) och värden på sjukvårdsanstalt till 22·2 milj. kr. (knappt $\frac{1}{4}$). I städerna var, såsom tablån å sid. 96 visar, hemunderstödet andel av fattigvårdens totala värde väsentligt större än på landsbygden (49 % mot 37 %).

Tab. Af, som grundar sig på den representativa undersökningen, visar hur värdet av det understöd fattigvårdsstyrelserna lämnat, fördelade sig efter såväl understödets rättsliga form som dess beskaffenhet. På sådana understödsfall, i vilka enbart fattigvård i egentlig mening utgått, kom 93 % av understödets totala värde, på understödsfall, i vilka fattigvård utgått jämte pensionstillskott och understöd ur fonder och donationer, ungefär 1 %. Understöd enbart enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. utgjorde nära 6 % av understödets totala värde, kommunala pensionstillskott jämte fattigvård 1 %.

Av tab. Af framgår vidare, att pensionstillskott och därmed jämförliga understöd på landsbygden utgått huvudsakligen i form av hemunderstöd, i städerna däremot i större omfattning i form av vård på fattigvårdsanstalt. I städerna ha understöd ur fonder och donationer nästan uteslutande utdelats såsom hemunderstöd eller »annan hjälp», medan på landsbygden donationsmedel i viss omfattning synas ha använts även för att bekosta vård på sjukvårdsanstalt åt behövande.

TABELBILAGA.

Tab. 1. Fattigvårdssamhällena, fördelade efter folkmängden länsvis den 1 januari 1940.

		Antal fattigvårdssamhällen med nedanstående antal invånare																						Summa fattig- vårds- sam- hällen
l. ä n		under 250	250—499	500—749	750—999	1 000—1 249	1 250—1 499	1 500—1 749	1 750—1 999	2 000—2 249	2 250—2 499	2 500—2 749	2 750—2 999	3 000—3 999	4 000—4 999	5 000—5 999	6 000—6 999	7 000—7 999	8 000—8 999	9 000—9 999	10 000—11 999	12 000—14 999	minst 15 000	
Landsbygd.																								
Stockholms	län	6	10	26	10	10	9	8	5	3	4	2	3	6	—	3	2	—	—	—	2	2	1	112
Uppsala	»	7	19	20	10	7	6	4	1	1	1	4	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	85
Södermanlands	»	3	15	11	13	13	8	4	5	3	4	2	1	4	—	1	—	—	1	—	—	—	—	88
Östergötlands	»	4	21	30	23	18	18	5	4	6	2	—	4	1	5	1	—	—	—	—	2	—	—	144
Jönköpings	»	4	19	19	20	16	14	8	4	9	3	3	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128
Kronobergs	»	2	8	9	13	11	10	3	3	7	5	4	2	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	86
Kalmar	»	1	4	20	7	12	11	8	9	5	4	3	2	8	3	4	—	—	—	—	—	—	—	101
Gotlands	»	11	44	21	10	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91
Blekinge	»	—	2	1	2	4	1	1	5	2	3	5	1	2	3	1	1	1	1	—	—	—	—	86
Kristianstads	»	—	18	12	25	19	15	15	10	6	9	4	3	5	6	—	—	—	—	—	—	—	—	147
Malmöhus	»	18	56	42	37	29	10	14	11	7	2	3	2	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	286
Hallands	»	—	12	23	10	8	9	5	4	—	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86
Göteborgs o. Bohus	»	—	6	11	10	14	8	13	2	—	8	3	2	2	5	—	1	—	1	—	—	1	—	87
Älvsborgs	»	16	57	41	28	22	11	8	5	5	5	4	3	5	5	1	1	—	—	—	—	—	—	217
Skaraborgs	»	38	83	59	32	17	9	6	4	—	4	—	—	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	258
Värmlands	»	—	5	7	7	8	5	13	4	4	3	4	3	12	4	2	5	—	1	—	1	—	—	88
Örebro	»	—	4	5	3	4	9	6	2	6	2	—	3	5	4	2	1	2	—	—	1	—	—	59
Västmanlands	»	—	9	8	9	8	8	4	3	—	3	2	—	7	1	2	—	—	1	—	—	—	—	65
Kopparbergs	»	—	1	—	1	2	1	4	5	5	5	2	1	6	2	5	2	3	3	2	1	—	—	52
Gävleborgs	»	1	—	2	1	2	2	5	3	3	2	2	2	8	5	3	3	2	2	—	2	2	—	53
Västernorrlands	»	—	1	1	2	6	3	2	9	—	4	3	4	6	8	3	2	2	2	1	2	1	1	63
Jämtlands	»	—	4	3	4	9	6	6	4	4	8	2	—	6	2	2	1	—	—	—	—	—	—	61
Västerbottens	»	—	1	—	—	1	—	—	3	1	—	—	—	3	3	5	3	2	—	3	3	1	1	80
Norrbottnens	»	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	3	5	—	2	—	3	3	1	2	2	25
Summa landsbygden		111	399	371	277	243	175	143	105	79	90	58	39	114	63	39	24	13	16	9	15	9	6	2 398
Därav jordbrukskommuner ¹		96	287	231	141	93	69	47	23	12	18	8	8	19	1	4	1	—	1	3	—	—	—	1 062
skogs	»	—	5	2	3	7	2	7	7	6	5	1	1	2	5	3	5	1	1	1	2	—	—	64
blandade	»	14	91	116	103	109	73	59	46	32	34	28	11	40	21	10	6	4	7	5	3	3	2	817
industri	»	—	4	5	6	11	8	13	13	10	10	7	12	12	9	7	5	1	4	—	5	5	3	150
övriga	»	1	14	17	24	23	23	17	16	19	23	14	7	41	27	15	7	7	3	—	5	1	1	305
Städer		—	—	—	—	5	3	—	2	3	1	3	5	4	9	8	13	5	4	4	10	10	28	117

¹ Angående de olika kommuntyperna se texten sid. 15.

Tab. 2. Antal understödsfall med fördelning efter familjetyp, samt antal under-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
L ä n	Hela antalet understödsfall	Därav tillhörande familjetypen								Antal vuxna		Antal barn	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		En-samma barn	män	kvin-nor	hem-ma-varan-de ¹	omhän-dertagna av barna-vårds-nämnden	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn						
Landsbygd.													
Stockholms län	10 234	2 629	50	3 134	595	1 581	2 149	96	6 409	7 459	6 115	214	
Uppsala	3 470	976	24	1 209	223	472	536	30	2 008	2 440	1 883	65	
Södermanlands	4 977	1 378	32	1 824	248	824	635	36	2 869	3 531	2 169	106	
Östergötlands	7 641	2 088	57	2 765	414	1 095	1 176	46	4 416	5 450	4 056	150	
Jönköpings	3 295	1 005	19	1 387	172	288	403	21	1 715	2 250	1 543	33	
Kronobergs	4 044	1 271	31	1 438	199	419	654	32	2 375	2 710	2 244	70	
Kalmar	6 882	1 923	40	2 372	328	978	1 219	22	4 160	4 897	4 180	161	
Gotlands	1 117	311	8	353	68	147	217	13	683	785	701	49	
Blekinge	5 133	1 349	31	1 662	307	625	1 144	15	3 149	3 738	3 929	101	
Kristianstads	5 704	1 755	44	1 939	368	576	992	30	3 367	3 875	3 643	122	
Malmöhus	6 009	1 758	49	2 288	348	650	874	42	3 331	4 160	3 261	111	
Hallands	2 580	849	20	1 041	95	243	322	10	1 434	1 701	1 137	56	
Göteborgs o. Bohus	5 829	1 658	50	1 987	218	769	1 123	24	3 640	4 097	3 159	120	
Älvsborgs	6 057	1 807	34	2 265	311	650	959	31	3 450	4 185	3 121	107	
Skaraborgs	4 857	1 423	34	1 904	218	535	711	32	2 703	3 368	2 294	121	
Värmlands	9 274	2 480	59	3 418	599	1 132	1 550	36	5 221	6 699	5 314	136	
Örebro	6 697	1 892	25	2 706	321	921	822	10	3 660	4 770	2 461	124	
Västmanlands	4 262	1 116	13	1 738	283	542	545	25	2 216	3 108	2 067	85	
Kopparbergs	8 933	2 590	47	3 106	628	1 062	1 489	11	5 188	6 265	4 791	181	
Gävleborgs	11 577	3 035	113	3 325	854	1 376	2 836	38	7 360	8 391	8 776	288	
Västernorrlands	17 708	4 674	175	4 926	1 173	2 243	4 445	62	11 547	12 797	12 699	440	
Jämtlands	4 971	1 520	67	1 299	367	512	1 178	28	3 277	3 356	4 132	147	
Västerbottens	6 262	1 738	64	1 654	459	524	1 810	13	4 136	4 447	6 515	231	
Norrbottnens	11 643	2 859	162	2 626	775	1 110	4 088	23	8 219	8 599	15 250	364	
S:a & landsbygden	159 156	44 084	1 248	52 366	9 571	19 274	31 887	726	96 493	113 098	105 440	3 582	
Städer.													
Stockholms stad	33 710	9 946	161	12 435	2 428	3 596	5 080	64	18 783	23 539	14 141	636	
Stockholms län	2 621	631	12	1 011	151	322	479	15	1 444	1 963	1 253	42	
Uppsala	1 901	443	6	749	125	239	339	—	1 027	1 452	842	74	
Södermanlands	3 019	732	10	1 274	166	385	436	16	1 563	2 261	1 273	101	
Östergötlands	7 814	1 857	21	2 936	380	1 189	1 423	8	4 490	5 928	3 794	249	
Jönköpings	2 711	661	20	1 023	204	322	480	1	1 433	2 029	1 493	57	
Kronobergs	823	180	13	296	55	94	180	5	467	625	548	10	
Kalmar	2 989	673	20	1 132	168	412	582	2	1 687	2 294	1 545	87	
Gotlands	562	152	4	167	49	66	120	4	342	402	373	29	
Blekinge	2 128	507	10	867	136	215	393	—	1 125	1 611	1 099	58	
Kristianstads	1 203	299	13	420	91	106	267	7	685	884	838	36	
Malmöhus	12 839	3 314	55	4 455	776	1 528	2 674	37	7 571	9 433	7 641	430	
Hallands	1 761	407	17	742	122	191	278	4	893	1 333	861	52	
Göteborgs o. Bohus	22 116	6 145	225	6 267	1 267	2 956	5 237	19	14 563	15 727	12 316	988	
Älvsborgs	3 952	907	35	1 357	261	427	964	1	2 333	3 009	2 710	96	
Skaraborgs	2 231	481	14	932	124	273	405	2	1 173	1 734	1 134	52	
Värmlands	2 867	652	12	1 104	222	348	525	4	1 537	2 199	1 532	69	
Örebro	2 705	715	7	1 088	135	301	457	2	1 480	1 981	1 194	125	
Västmanlands	2 157	573	5	880	123	271	302	3	1 151	1 576	881	43	
Kopparbergs	1 214	339	—	471	94	138	169	3	646	872	513	38	

¹ eller vårdade utom hemmet på fattigvårdens bekostnad.

stödstagare med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn år 1940, länsvis.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
L ä n	Hela antalet under- stöds- fall	Därav tillhörande familjetypen							Antal vuxna		Antal barn	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		En- samma barn	män	kvinnor	hem- ma- varan- de ¹	ombän- dertagna av barna- vårds- nämnden
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn					
Städer (forts.).												
Gävleborgs län	3 213	783	10	1 236	173	417	592	2	1 802	2 418	1 582	64
Västernorrlands »	2 389	698	13	832	130	256	432	28	1 399	1 650	1 202	22
Jämtlands »	689	195	2	226	46	61	158	1	416	491	393	20
Västerbottens »	621	136	3	201	71	47	162	1	348	481	522	28
Norrbottnens »	1 500	364	11	505	106	151	350	13	876	1 112	982	66
S:a i städerna därav	119 735	31 790	699	42 606	7 608	14 311	22 484	242	69 284	87 004	60 662	3 472
Göteborg	19 538	5 422	217	5 466	1 102	2 679	4 643	9	12 961	13 890	10 693	948
Malmö	5 867	1 580	18	2 069	407	699	1 087	7	3 384	4 262	3 212	231
Norrköping . . .	5 063	1 157	14	1 890	225	810	963	4	2 944	3 888	2 475	173
Hälsingborg . . .	3 107	737	15	979	173	377	812	14	1 941	2 341	2 198	47
Örebro	1 583	408	3	664	57	182	269	—	862	1 172	671	63
Borås	1 993	460	25	596	148	206	558	—	1 249	1 508	1 620	39
Eskilstuna	1 621	387	4	661	103	184	282	—	857	1 230	839	66
Gävle	1 987	461	2	797	119	238	368	2	1 069	1 522	1 011	30
Västerås	1 023	272	—	404	71	147	127	2	546	749	407	14
Linköping	1 726	463	4	626	100	238	294	1	999	1 238	823	65
Uppsala	1 612	388	5	608	103	204	304	—	901	1 219	745	66
Jönköping	1 175	329	9	418	78	116	225	—	679	837	668	31
Karlskrona	1 136	292	2	476	78	121	167	—	582	842	484	46
Karlstad	1 468	311	2	591	97	184	283	—	780	1 155	779	18
Halmstad	935	219	10	377	67	107	153	2	489	704	480	46
Lund	1 390	338	6	519	72	138	317	—	799	1 046	904	56
Karlskoga	830	234	3	285	66	88	153	1	478	592	416	59
Landsbygd och städer.												
Stockholms stad .	33 710	9 946	161	12 435	2 428	3 596	5 080	64	18 783	23 539	14 141	636
Stockholms län	12 855	3 260	62	4 145	746	1 903	2 628	111	7 833	9 422	7 368	256
Uppsala »	5 371	1 419	30	1 958	348	711	875	30	3 035	3 892	2 725	139
Södermanlands »	7 996	2 110	42	3 098	414	1 209	1 071	52	4 432	5 792	3 442	207
Östergötlands »	15 455	3 945	78	5 701	794	2 284	2 599	54	8 906	11 378	7 850	399
Jönköpings »	6 006	1 666	39	2 410	376	610	883	22	3 198	4 279	3 036	90
Kronobergs »	4 867	1 451	44	1 734	254	513	834	37	2 842	3 335	2 792	80
Kalmar »	9 871	2 596	60	3 504	496	1 390	1 801	24	5 847	7 191	5 725	248
Gotlands »	1 679	463	12	520	117	213	337	17	1 025	1 187	1 074	78
Blekinge »	7 261	1 856	41	2 529	443	840	1 537	15	4 274	5 349	5 028	159
Kristianstads »	6 907	2 054	57	2 359	459	682	1 259	37	4 052	4 759	4 481	158
Malmöhus »	18 848	5 072	104	6 743	1 124	2 178	3 548	79	10 902	13 593	10 902	541
Hallands »	4 341	1 256	37	1 783	217	434	600	14	2 327	3 034	1 998	108
Göteborgs o. Bohus »	27 945	7 893	275	8 254	1 485	3 725	6 360	48	18 163	19 824	15 475	1 108
Älvsborgs »	10 009	2 714	69	3 622	572	1 077	1 923	32	5 783	7 194	5 831	203
Skaraborgs »	7 088	1 904	48	2 886	342	808	1 116	34	3 876	5 102	3 428	173
Värmlands »	12 141	3 132	71	4 522	821	1 480	2 075	40	6 758	8 898	6 846	205
Örebro »	9 402	2 607	32	3 794	456	1 222	1 279	12	5 140	6 751	3 655	2 9
Västmanlands »	6 419	1 689	18	2 618	406	813	847	28	3 367	4 684	2 948	128
Kopparbergs »	10 147	2 929	47	3 577	722	1 200	1 658	14	5 834	7 157	5 304	219
Gävleborgs »	14 790	3 818	123	4 561	1 027	1 793	3 428	40	9 162	10 809	10 358	352
Västernorrlands »	20 097	5 372	188	5 758	1 303	2 499	4 887	90	12 946	14 447	13 901	462
Jämtlands »	5 660	1 715	69	1 525	413	573	1 336	29	3 693	3 847	4 525	167
Västerbottens »	6 883	1 874	67	1 855	530	571	1 972	14	4 484	4 928	7 037	259
Norrbottnens »	13 143	3 223	173	3 131	881	1 261	4 438	36	9 095	9 711	16 232	430
S:a för hela riket	278 891	75 874	1 947	94 972	17 174	33 585	54 371	968	165 777	200 102	166 102	7 054

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Vård på fattigvårdsanstalt						Vård på sjukvårdsanstalt						
L ä n	Antal vårdtagare				Antal vård- dagar	Vårdens värde kr.	Antal vårdtagare				Antal vård- dagar	Vårdens värde kr.	
	män	kvinnor	barn	till- hopa			män	kvinnor	barn	till- hopa			
Landsbygd.													
Stockholms län	815	869	4	1 688	456 258	950 215	1 246	1 231	325	2 802	456 781	690 230	
Uppsala	294	271	6	571	162 508	306 625	503	465	76	1 044	202 623	304 085	
Södermanlands	535	586	9	1 130	328 563	623 070	677	723	134	1 534	300 745	433 144	
Östergötlands	771	853	16	1 640	450 047	869 931	1 123	1 002	232	2 357	419 570	640 791	
Jönköpings	265	362	8	635	188 452	374 889	540	502	69	1 111	274 690	428 901	
Kronobergs	378	422	24	824	228 549	390 026	734	700	160	1 594	322 659	476 005	
Kalmar	616	731	16	1 363	374 181	652 059	1 117	1 052	236	2 405	393 319	609 227	
Gotlands	47	56	5	108	29 377	48 512	249	231	66	546	106 297	161 765	
Blekinge	366	353	11	730	185 304	322 892	726	665	172	1 563	260 016	352 028	
Kristianstads	487	410	32	929	256 607	489 375	971	899	205	2 075	432 046	576 916	
Malmöhus	632	601	23	1 256	376 930	737 365	848	769	209	1 826	426 870	624 022	
Hallands	310	311	4	625	186 061	333 756	412	374	55	841	180 001	284 532	
Göteborgs o. Bohus	444	581	7	1 032	279 511	494 128	834	750	139	1 723	318 586	478 774	
Älvsborgs	577	694	12	1 283	390 755	705 516	1 010	1 034	188	2 232	441 828	652 839	
Skaraborgs	477	582	7	1 066	306 109	539 708	836	799	191	1 826	337 039	541 127	
Värmlands	707	881	33	1 621	450 103	881 617	1 109	1 083	213	2 405	385 060	570 937	
Örebro	584	617	9	1 210	331 901	660 873	767	810	106	1 683	308 482	469 755	
Västmanlands	377	414	6	797	235 113	466 419	532	490	79	1 101	218 080	316 121	
Kopparbergs	802	729	19	1 550	377 882	833 866	1 349	1 258	142	2 749	505 261	698 617	
Gävleborgs	792	724	30	1 546	376 187	786 678	1 522	1 493	416	3 431	413 298	688 198	
Västerbottens	863	978	54	1 895	421 382	828 174	1 792	1 643	453	3 888	570 127	872 372	
Jämtlands	406	272	10	688	175 246	330 636	784	647	182	1 613	265 149	412 953	
Västerbottens	424	432	6	862	221 251	444 312	1 102	975	240	2 317	372 360	583 054	
Norrbottnens	540	524	68	1 132	253 534	566 250	1 499	1 412	622	3 533	500 856	652 034	
S:a & landsbygden	12 509	13 253	419	26 181	7 051 810	13 636 892	22 282	21 007	4 910	48 199	8 411 743	12 518 427	
Städer.													
Stockholms stad	3 235	1 964	123	5 322	1 335 915	6 266 450	4 885	5 200	1 230	11 315	1 541 710	4 054 810	
Stockholms län	203	235	5	443	98 815	190 286	275	269	48	592	98 138	146 103	
Uppsala	182	210	—	392	90 293	374 628	157	187	23	367	64 706	96 370	
Södermanlands	357	301	7	665	165 086	527 467	295	306	62	668	109 476	168 846	
Östergötlands	703	846	11	1 560	304 946	1 127 116	594	709	178	1 481	211 861	334 603	
Jönköpings	192	169	8	369	85 079	223 609	285	239	37	561	110 878	178 178	
Kronobergs	76	107	8	191	42 043	135 480	74	80	19	173	27 479	40 205	
Kalmar	207	202	3	412	93 638	203 970	314	328	48	690	113 577	167 139	
Gotlands	39	30	13	82	16 173	49 617	81	62	10	153	25 493	38 583	
Blekinge	198	212	4	414	98 421	329 715	186	203	11	400	76 039	92 796	
Kristianstads	116	99	59	274	50 843	196 403	111	118	60	289	50 806	74 630	
Malmöhus	1 235	1 086	1	2 322	549 083	1 189 282	1 075	1 385	274	2 734	408 294	614 683	
Hallands	208	206	—	414	108 232	261 594	144	182	26	352	51 546	88 295	
Göteborgs o. Bohus	1 651	1 106	4	2 761	752 191	3 346 560	2 119	2 332	751	5 202	424 677	2 373 834	
Älvsborgs	266	220	13	499	136 326	327 710	417	488	167	1 072	145 177	222 021	
Skaraborgs	123	192	3	318	83 380	194 909	216	257	47	520	76 811	126 322	
Värmlands	186	223	1	410	90 359	209 034	221	264	16	501	81 884	128 381	
Örebro	195	182	1	378	100 314	294 122	266	266	18	550	106 800	156 753	
Västmanlands	195	199	2	396	103 075	382 689	218	219	22	459	91 309	141 306	
Kopparbergs	95	113	7	215	48 582	102 532	168	134	13	315	53 678	79 253	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	Vård på fattigvårdsanstalt							Vård på sjukvårdsanstalt						
Län	Antal vårdtagare				Antal vård-dagar	Vårdens värde kr.	Antal vårdtagare				Antal vård-dagar	Vårdens värde kr.		
	män	kvinnor	barn	tillhopa			män	kvinnor	barn	tillhopa				
Städer (forts.).														
Gävleborgs län	330	279	—	609	136 238	284 608	242	267	1	510	80 190	126 769		
Västernorrlands	308	275	14	597	146 879	349 851	156	192	37	385	47 986	72 206		
Jämtlands	73	51	—	124	29 604	61 870	64	82	21	167	23 488	36 062		
Västerbottens	32	64	—	96	21 738	67 603	69	65	—	134	22 015	34 650		
Norrbottnens	70	95	—	165	41 826	132 613	145	147	38	330	61 932	86 130		
Så i städerna	10 475	8 666	287	19 428	4 729 124	16 829 718	12 777	13 981	3 157	29 915	4 105 950	9 678 908		
därav														
Göteborg	1 477	964	3	2 444	672 788	3 076 119	1 911	2 108	703	4 722	351 418	2 262 157		
Malmö	534	466	1	1 001	236 350	354 562	561	937	187	1 685	219 768	332 797		
Norrköping	445	522	6	973	188 381	659 700	317	392	154	863	120 028	187 713		
Hälsingborg	281	239	—	520	116 508	249 956	217	186	2	405	72 003	106 870		
Örebro	129	102	—	231	59 247	182 130	160	157	3	320	66 541	99 366		
Borås	141	48	7	196	68 575	140 700	184	263	104	551	58 344	91 740		
Eskilstuna	220	165	1	386	88 527	338 522	150	161	49	360	49 553	80 902		
Gävle	231	206	—	437	93 678	207 899	155	161	—	316	55 089	79 879		
Västerås	127	111	2	240	60 116	276 838	116	123	16	255	52 207	78 692		
Linköping	185	220	—	405	74 507	340 835	175	198	10	383	53 462	83 786		
Uppsala	165	177	—	342	77 742	345 222	138	149	20	307	53 225	78 277		
Jönköping	116	88	3	207	44 110	144 482	107	75	3	185	41 947	59 551		
Karlskrona	126	143	4	273	62 141	214 570	91	109	1	201	35 975	46 687		
Karlstad	86	113	—	199	44 271	91 440	94	124	1	219	35 079	54 568		
Halmstad	114	99	—	213	58 107	144 631	66	94	2	162	24 370	38 870		
Lund	146	152	—	298	74 992	293 089	83	95	44	222	35 139	51 745		
Karlskoga	40	55	1	96	26 669	77 259	77	76	14	157	29 139	40 910		
Landsbygd och städer.														
Stockholms stad	3 235	1 964	123	5 322	1 335 915	6 266 450	4 885	5 200	1 230	11 315	1 541 710	4 054 810		
Stockholms län	1 018	1 104	9	2 131	555 073	1 140 501	1 521	1 500	373	3 394	554 919	836 333		
Uppsala	476	481	6	963	252 801	681 253	660	652	99	1 411	267 329	400 455		
Södermanlands	892	887	16	1 795	493 648	1 150 537	972	1 029	196	2 197	410 221	601 990		
Östergötlands	1 474	1 699	27	3 200	764 993	1 997 047	1 717	1 711	410	3 838	631 431	975 394		
Jönköpings	457	531	16	1 004	273 531	598 498	825	741	106	1 672	385 568	607 079		
Kronobergs	454	529	32	1 015	270 592	525 506	808	780	179	1 767	350 138	516 210		
Kalmar	823	933	19	1 775	467 819	856 029	1 431	1 380	284	3 095	506 896	776 366		
Gotlands	86	86	18	190	45 550	98 129	330	293	76	699	131 790	200 348		
Blekinge	564	565	15	1 144	283 725	662 607	912	868	183	1 963	336 055	444 824		
Kristianstads	603	509	91	1 203	307 450	685 778	1 082	1 017	265	2 364	482 852	651 546		
Malmöhus	1 867	1 687	24	3 578	925 963	1 926 647	1 923	2 154	483	4 560	835 164	1 238 705		
Hallands	518	517	4	1 039	294 293	595 350	566	566	81	1 193	231 547	372 827		
Göteborgs o. Bohus	2 095	1 687	11	3 793	1 031 702	3 840 688	2 953	3 082	890	6 925	743 263	2 852 608		
Älvsborgs	843	914	25	1 782	527 081	1 033 226	1 427	1 522	355	3 304	587 005	874 860		
Skaraborgs	600	774	10	1 384	389 489	734 617	1 052	1 056	238	2 346	413 850	667 449		
Värmlands	893	1 104	34	2 031	540 462	1 090 651	1 330	1 347	229	2 906	466 944	699 318		
Örebro	779	799	10	1 588	432 215	954 995	1 033	1 076	124	2 233	415 282	626 508		
Västmanlands	572	613	8	1 193	338 188	849 108	750	709	101	1 560	309 389	457 427		
Kopparbergs	897	842	26	1 765	426 464	936 398	1 517	1 392	155	3 064	558 939	777 870		
Gävleborgs	1 122	1 003	30	2 155	512 470	1 071 286	1 764	1 760	417	3 941	493 488	814 967		
Västernorrlands	1 171	1 253	68	2 492	568 261	1 178 025	1 948	1 835	490	4 273	618 113	944 578		
Jämtlands	479	323	10	812	204 850	392 506	848	729	203	1 780	288 637	449 015		
Västerbottens	456	496	6	958	243 039	511 915	1 171	1 040	240	2 451	394 375	617 684		
Norrbottnens	610	619	68	1 297	295 360	698 863	1 644	1 559	660	3 863	562 788	738 164		
Så för hela riket	22 984	21 919	706	45 609	11 780 364	30 466 610	35 059	34 988	8 067	78 114	12 517 693	22 197 335		

Tab. 4. Hemunderstöd och annan hjälp år 1940, länsvis.

1		2		3		4		5		1		2		3		4		5	
L ä n		Hemunderstöd			»Annan hjälp» under- stöds värde kr.		Hemunderstöd			L ä n		Hemunderstöd			»Annan hjälp» under- stöds värde kr.				
		Antal under- stöds- må- nader	Understöds värde, kr.				Antal under- stöds- må- nader	Understöds värde, kr.											
			inalles	per under- stöds- mån				inalles	per under- stöds- mån.										
Landsbygd.																			
Stockholms län	45 954	1 626 222	35.40	211 681	Gävleborgs län	16 342	555 378	34.00	18 710										
Uppsala	17 504	400 529	22.90	48 548	Västernorrlands	10 408	346 761	33.30	30 625										
Södermanlands	22 879	490 284	21.40	75 530	Jämtlands	3 082	121 472	39.40	7 235										
Östergötlands	33 598	781 112	23.20	100 835	Västerbottens	2 573	99 876	38.80	8 118										
Jönköpings	14 533	329 596	22.70	42 396	Norrbottnens	7 536	315 024	41.80	21 253										
Kronobergs	14 235	281 301	19.80	63 639	S:a i städerna	620 542	26 567 085	42.80	696 405										
Kalmar	26 611	545 197	20.50	95 109	därav														
Gotlands	2 734	74 190	27.10	38 528	Göteborg	101 880	5 825 235	57.20	33 988										
Blekinge	18 618	366 771	19.70	64 997	Malmö	30 976	1 276 760	41.20	52 786										
Kristianstads	21 571	482 208	22.40	76 890	Norrköping . . .	23 398	1 054 949	45.10	70 219										
Malmöhus	22 659	505 135	22.30	90 231	Hälsingborg	15 700	637 294	40.60	8 314										
Hallands	9 293	190 494	20.50	26 009	Örebro	8 985	354 528	37.20	23 430										
Göteborgs o. Bohus	22 523	596 104	26.50	64 364	Borås	7 121	301 364	42.30	12 789										
Älvsborgs	20 441	503 990	24.70	109 089	Eskestuna	6 435	184 240	28.60	13 657										
Skaraborgs	16 077	341 696	21.30	80 775	Gävle	10 492	396 995	37.80	10 167										
Värmlands	44 973	916 801	20.40	118 416	Västerås	4 923	175 089	35.60	5 825										
Örebro	35 059	690 639	19.70	67 606	Linköping	8 608	324 171	37.70	21 586										
Västmanlands	21 046	466 841	22.20	69 244	Uppsala	8 736	349 125	40.00	7 123										
Kopparbergs	38 222	915 316	23.90	134 455	Jönköping	6 281	253 274	40.30	6 510										
Gävleborgs	47 293	1 155 143	24.40	135 239	Karlskrona	5 311	154 186	29.00	12 764										
Västernorrlands	82 253	2 303 316	28.00	304 831	Karlstad	8 570	298 111	34.80	4 289										
Jämtlands	19 808	611 312	30.90	121 301	Halmstad	4 488	112 863	25.10	5 566										
Västerbottens	20 974	690 873	32.90	171 920	Lund	6 426	202 352	31.50	6 240										
Norrbottnens	52 421	1 803 216	34.40	220 402	Karlskoga	4 200	142 252	33.90	4 800										
S:a å landsbygden	671 279	17 068 306	25.40	2 582 085	Landsbygd och städer.														
					Stockholms stad .	191 634	9 459 073	49.40	89 651										
					Stockholms län	58 618	2 120 253	36.20	231 580										
					Uppsala	27 883	799 603	28.70	57 871										
					Södermanlands	35 538	844 097	23.80	100 988										
					Östergötlands	70 985	2 809 260	32.50	197 261										
					Jönköpings	30 267	816 485	27.00	63 641										
					Kronobergs	18 226	401 609	22.00	69 654										
					Kalmar	43 427	1 007 691	23.20	120 470										
					Gotlands	5 115	143 440	28.00	53 444										
					Blekinge	28 934	640 603	22.10	81 963										
					Kristianstads	27 400	650 361	23.70	83 321										
					Malmöhus	87 053	2 953 451	33.90	173 808										
					Hallands	17 530	409 237	23.30	35 872										
					Göteborgs o. Bohus	138 065	6 854 146	49.60	109 808										
					Älvsborgs	36 956	1 093 405	29.60	137 830										
					Skaraborgs	27 445	669 458	24.40	111 579										
					Värmlands	60 483	1 416 239	23.40	142 264										
					Örebro	49 288	1 208 760	24.60	97 286										
					Västmanlands	30 820	786 287	25.50	82 723										
					Kopparbergs	43 464	1 049 562	24.10	147 786										
					Gävleborgs	63 635	1 710 521	26.90	153 949										
					Västernorrlands	92 661	2 650 077	28.60	335 456										
					Jämtlands	22 890	732 784	32.00	128 536										
					Västerbottens	23 547	790 749	33.60	180 038										
					Norrbottnens	59 957	2 118 240	35.30	241 655										
					S:a för hela riket	1 291 821	43 635 391	33.70	3 228 440										

Tab. 5. Det totala värdet av understöd, som meddelats av 107
fattigvårdsstyrelserna år 1940, samt dess procentuella
fördelning på olika understödsformer, länsvis.

Län	Vårdens totala värde 1 000 kr.	Därav, i %, för				Län	Vårdens totala värde 1 000 kr.	Därav, i %, för			
		vård på		hem- un- der- stöd	sän- nan- hjälp			vård på		hem- un- der- stöd	sän- nan- hjälp
		fattig- vårds- anstalt	sjuk- vårds- anstalt					fattig- vårds- anstalt	sjuk- vårds- anstalt		
Landsbygd.						Städer (forts.).					
Stockholms län	3 478	27.3	19.8	46.8	6.1	Gävleborgs län	986	28.9	12.9	56.8	1.9
Uppsala	1 060	29.0	28.7	37.7	4.6	Västernorrlands	800	43.7	9.0	43.4	3.9
Södermanlands	1 622	38.4	26.7	30.2	4.7	Jämtlands	226	27.4	15.9	53.6	3.1
Östergötlands	2 393	36.4	26.8	32.6	4.2	Västerbottens	211	32.2	16.6	47.4	3.8
Jönköpings	1 176	31.9	36.6	28.0	3.6	Norrbottnens	555	24.0	15.5	56.7	3.8
Kronobergs	1 211	32.2	39.3	23.2	5.3	S:a i städerna	53 772	81.3	18.0	49.4	1.3
Kalmar	1 902	34.3	32.0	28.7	5.0	därav					
Gotlands	323	14.9	50.1	22.9	12.1	Göteborg	11 197	27.5	20.2	52.0	0.3
Blekinge	1 107	29.2	31.8	33.1	5.9	Malmö	2 017	17.6	16.5	63.3	2.6
Kristianstads	1 625	30.1	35.5	29.7	4.7	Norrköping	1 973	33.5	9.5	53.5	3.5
Malmöhus	1 957	37.6	31.9	25.9	4.6	Hälsingborg	1 002	24.9	10.7	63.6	0.8
Hallands	835	40.0	34.1	22.8	3.1	Örebro	639	28.5	15.5	52.4	3.6
Göteb. o. Bohus	1 633	30.3	29.3	36.5	3.9	Borås	547	25.8	16.8	55.0	2.4
Älvsborgs	1 971	35.8	33.1	25.6	5.5	Eskilstuna	617	54.8	13.1	29.8	2.3
Skaraborgs	1 503	35.9	36.0	22.7	5.4	Gävle	695	29.9	11.5	57.1	1.5
Värmlands	2 488	35.5	23.0	36.8	4.7	Västerås	536	51.7	14.6	32.6	1.1
Örebro	1 889	35.0	24.8	36.6	3.6	Linköping	770	44.3	10.9	42.1	2.7
Västmanlands	1 318	35.4	24.0	35.4	5.2	Uppsala	779	44.3	10.0	44.8	0.9
Kopparbergs	2 582	32.3	27.1	35.4	5.2	Jönköping	464	31.1	12.9	54.5	1.5
Gävleborgs	2 765	28.4	24.9	41.8	4.9	Karlskrona	428	50.0	11.0	36.0	3.0
Västernorrlands	4 309	19.2	20.3	53.4	7.1	Karlstad	448	20.3	12.3	66.5	0.8
Jämtlands	1 476	22.4	28.0	41.4	8.2	Halmsstad	302	48.0	12.9	37.4	1.7
Västerbottens	1 890	23.5	30.8	36.6	9.1	Lund	553	53.0	9.4	36.5	1.1
Norrbottnens	3 242	17.5	20.1	55.6	6.8	Karlskoga	265	29.0	15.5	53.6	1.9
S:a å landsbygden	45 755	29.8	27.4	37.3	5.5	Landsbygd och städer.					
Städer.						Stockholms stad	19 870	31.5	20.4	47.6	0.5
Stockholms stad	19 870	31.5	20.4	47.6	0.5	Stockholms län	4 328	26.3	19.3	49.0	5.4
Stockholms län	850	22.3	17.2	58.1	2.4	Uppsala	1 938	35.2	20.6	41.2	3.0
Uppsala	878	42.6	10.9	45.5	1.0	Södermanlands	2 697	42.6	22.3	31.3	3.8
Södermanlands	1 075	49.0	15.7	33.0	2.3	Östergötlands	5 479	36.4	17.8	42.2	3.6
Östergötlands	3 086	36.5	10.9	49.5	3.1	Jönköpings	2 086	28.7	29.1	39.2	3.0
Jönköpings	910	24.6	19.6	53.5	2.3	Kronobergs	1 512	34.8	34.1	26.5	4.6
Kronobergs	301	44.8	13.8	39.9	2.0	Kalmar	2 761	31.0	28.1	36.5	4.4
Kalmar	859	23.8	19.4	53.9	2.9	Gotlands	496	19.8	40.5	28.8	10.9
Gotlands	173	28.9	22.5	39.9	8.7	Blekinge	1 821	35.9	24.4	35.2	4.5
Blekinge	714	46.2	13.0	38.4	2.4	Kristianstads	2 070	33.1	31.5	31.4	4.0
Kristianstads	445	44.0	16.9	37.8	1.3	Malmöhus	6 293	30.6	19.7	46.9	2.8
Malmöhus	4 336	27.4	14.2	56.6	1.9	Hallands	1 414	42.2	26.4	28.9	2.5
Hallands	579	45.3	15.2	37.8	1.7	Göteb. o. Bohus	13 657	28.1	20.9	50.2	0.8
Göteb. o. Bohus	12 024	27.8	19.7	52.1	0.4	Älvsborgs	3 140	32.9	27.8	34.9	4.4
Älvsborgs	1 169	28.0	19.0	50.5	2.5	Skaraborgs	2 183	33.6	30.6	30.7	5.1
Skaraborgs	680	28.7	18.5	48.2	4.6	Värmlands	3 349	32.6	20.9	42.3	4.2
Värmlands	861	24.3	14.8	58.1	2.8	Örebro	2 888	33.1	21.7	41.8	3.4
Örebro	999	29.4	15.7	51.9	3.0	Västmanlands	2 174	39.0	21.0	36.2	3.8
Västmanlands	856	44.7	16.5	37.3	1.5	Kopparbergs	2 911	32.2	26.7	36.0	5.1
Kopparbergs	329	31.3	24.0	40.7	4.0	Gävleborgs	3 751	28.6	21.7	45.6	4.1
						Västernorrlands	5 109	23.0	18.5	51.9	6.6
						Jämtlands	1 702	23.1	26.4	43.0	7.5
						Västerbottens	2 101	24.4	29.4	37.6	8.6
						Norrbottnens	3 797	18.4	19.4	55.8	6.4
						S:a för hela riket	99 527	30.6	22.3	43.9	3.2

Tab. 6. Antal understödstagare med tilläggspension, antal barn i understödsfallens fördelning med avseende på

L ä n	Antal understöds- tagare med tilläggs- pension	Antal barn i under- stödda familjer med			Antal understödsfall, i vilka utgått					Till- hoppa
		barn- bidrag	bi- drags- för- skott	enbart fattigv.- under- stöd	enbart kom- munalt pensions- tillskott	enbart under- stöd ur fond el. donation	fattigvård och kom- munalt pensions- tillskott	fattig- vård och under- stöd ur fond etc.		
Landsbygd.										
Stockholms län	5 605	768	253	10 111	38	41	17	27	10 234	
Uppsala	2 229	348	56	3 135	209	—	123	3	3 470	
Södermanlands	3 593	429	59	4 834	97	14	7	25	4 977	
Östergötlands	4 819	763	111	7 384	126	22	63	46	7 641	
Jönköpings	2 233	389	39	3 160	59	58	1	17	3 295	
Kronobergs	2 385	456	72	3 980	35	7	18	4	4 044	
Kalmar	4 147	756	99	6 799	26	11	35	11	6 882	
Gotlands	623	114	36	1 052	33	12	8	12	1 117	
Blekinge	2 907	662	157	5 099	—	22	8	4	5 133	
Kristianstads	3 598	750	149	5 533	61	70	6	34	5 704	
Malmöhus	3 963	432	110	5 747	106	93	28	35	6 049	
Hallands	1 824	219	30	2 525	9	36	2	8	2 580	
Göteborgs o. Bohus	3 305	478	67	5 571	46	36	162	14	5 829	
Älvsborgs	3 418	462	84	5 858	109	35	24	31	6 057	
Skaraborgs	2 787	360	58	4 671	60	69	45	12	4 857	
Värmlands	5 567	710	208	8 602	407	121	93	51	9 274	
Örebro	4 185	421	78	6 074	298	89	144	92	6 697	
Västmanlands	2 787	357	102	4 072	110	38	6	36	4 262	
Kopparbergs	5 038	642	188	8 593	167	27	116	30	8 933	
Gävleborgs	5 152	1 056	453	10 760	216	66	437	98	11 577	
Västernorrlands	7 858	1 917	499	16 574	651	211	184	88	17 768	
Jämtlands	2 593	699	184	4 761	105	55	11	39	4 971	
Västerbottens	2 853	2 362	110	6 250	12	—	—	—	6 262	
Norrbottens	4 599	2 052	290	11 488	153	—	2	—	11 643	
S:a & landsbygden	88 068	17 602	3 492	152 633	3 133	1 133	1 540	717	159 156	
Städer.										
Stockholms stad	14 847	758	1 506	28 521	5 189	—	—	—	33 710	
Stockholms län	1 284	99	67	2 602	17	—	2	—	2 621	
Uppsala	1 119	116	79	1 360	459	20	31	31	1 901	
Södermanlands	1 773	150	58	2 802	21	123	4	69	3 019	
Östergötlands	4 161	452	265	7 357	63	290	16	88	7 814	
Jönköpings	1 641	313	112	2 432	107	86	12	74	2 711	
Kronobergs	465	102	26	813	3	—	7	—	823	
Kalmar	1 573	183	100	2 988	1	—	—	—	2 989	
Gotlands	298	61	39	423	—	2	—	137	562	
Blekinge	1 204	136	98	1 980	47	25	20	56	2 128	
Kristianstads	685	84	45	1 146	44	—	13	—	1 203	
Malmöhus	6 386	906	641	11 150	843	387	287	172	12 839	
Hallands	1 072	192	52	1 617	19	74	3	48	1 761	
Göteborgs o. Bohus	9 080	1 518	1 036	20 006	1 635	25	414	36	22 116	
Älvsborgs	1 879	306	108	3 679	38	84	75	76	3 962	
Skaraborgs	1 162	140	33	2 211	18	—	—	2	2 231	
Värmlands	1 466	262	110	2 747	43	25	1	51	2 867	
Örebro	1 444	168	78	2 511	10	168	3	13	2 705	
Västmanlands	1 437	142	91	1 908	73	81	8	87	2 157	
Kopparbergs	610	76	35	989	60	95	46	24	1 214	

understödda familjer med barnbidrag eller bidragsförskott samt
understöddets rättsliga form år 1940, länsvis.

109

L ä n	Antal under- stöds- tagare med tilläggs- pension	Antal barn i under- stödda familjer med		Antal understödsfall, i vilka utgått						Till- hoppa
		barn- bidrag	bi- drags- för- skott	enbart fattigv.- under- stöd	enbart kom- munalt pensions- tillskott	enbart under stöd ur fond el. donation	fattigvård och kom- munalt pensions- tillskott	fattig- vård och under- stöd ur fond etc.		
Städer (forts.).										
Gävleborgs län	1 668	231	114	2 988	47	133	25	20	3 213	
Västernorrlands „	1 072	124	77	2 345	39	—	5	—	2 389	
Jämtlands „	324	67	41	674	15	—	—	—	689	
Västerbottens „	289	73	48	584	12	—	—	25	621	
Norrbottnens „	672	139	44	1 500	—	—	—	—	1 500	
Så i städerna	57 561	6 798	4 903	107 333	8 803	1 618	972	1 009	119 735	
därav										
Göteborg	7 888	1 331	964	17 619	1 468	25	390	36	19 538	
Malmö	2 870	415	365	5 284	567	—	16	—	5 867	
Norrköping	2 618	279	171	4 695	6	290	8	64	5 063	
Hälsingborg	1 380	256	155	2 782	20	237	12	56	3 107	
Örebro	903	78	55	1 417	—	155	—	11	1 583	
Borås	842	143	58	1 926	—	47	—	20	1 993	
Eskilstuna	888	94	40	1 539	16	50	4	12	1 621	
Gävle	925	157	85	1 877	—	110	—	—	1 987	
Västerås	775	64	56	942	73	—	8	—	1 023	
Linköping	914	113	74	1 637	57	—	8	24	1 726	
Uppsala	894	96	64	1 122	459	—	31	—	1 612	
Jönköping	654	122	42	1 083	53	23	4	12	1 175	
Karlskrona	621	64	66	1 134	—	—	2	—	1 136	
Karlstad	758	134	45	1 375	30	20	1	42	1 468	
Halmstad	568	84	38	823	19	52	3	38	935	
Lund	742	76	39	1 106	63	88	53	80	1 390	
Karlskoga	367	81	18	830	—	—	—	—	830	
Landsbygd och städer.										
Stockholms stad . .	14 847	758	1 506	28 521	5 189	—	—	—	33 710	
Stockholms län	6 889	867	320	12 713	55	41	19	27	12 855	
Uppsala „	3 348	464	135	4 495	668	20	154	34	5 371	
Södermanlands „	5 366	579	117	7 636	118	137	11	94	7 906	
Östergötlands „	8 980	1 215	376	14 741	189	312	79	134	15 455	
Jönköpings „	3 874	702	151	5 592	166	144	13	91	6 006	
Kronobergs „	2 850	558	98	4 793	38	7	25	4	4 867	
Kalmar „	5 720	939	199	9 787	27	11	35	11	9 871	
Gotlands „	921	175	75	1 475	33	14	8	149	1 679	
Blekinge „	4 111	798	255	7 079	47	47	28	60	7 261	
Kristianstads „	4 233	834	194	6 679	105	70	19	34	6 907	
Malmöhus „	10 349	1 338	751	16 897	949	480	315	207	18 848	
Hallands „	2 896	411	82	4 142	28	110	5	56	4 341	
Göteborgs o. Bohus „	12 385	1 996	1 103	25 577	1 681	61	576	50	27 945	
Älvsborgs „	5 297	768	192	9 537	147	119	99	107	10 009	
Skaraborgs „	3 949	500	91	6 882	78	69	45	14	7 088	
Värmlands „	7 033	972	318	11 349	450	146	94	102	12 141	
Örebro „	5 629	589	156	8 585	308	257	147	105	9 402	
Västmanlands „	4 224	499	193	5 980	183	119	14	123	6 419	
Kopparbergs „	5 648	718	223	9 582	227	122	162	54	10 147	
Gävleborgs „	6 820	1 287	567	13 748	263	199	462	118	14 790	
Västernorrlands „	8 930	2 041	576	18 919	690	211	189	88	20 097	
Jämtlands „	2 917	766	225	5 435	120	55	11	39	5 660	
Västerbottens „	3 142	2 435	158	6 834	24	—	—	25	6 883	
Norrbottnens „	5 271	2 191	334	12 988	153	—	2	—	13 143	
Så för hela riket	145 629	24 400	8 395	259 966	11 936	2 751	2 512	1 726	278 891	